MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS

JUSTĖ ŠALNAITĖ

EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMO KARJEROS SPECIALIZACIJOS MAGISTRANTŪROS IŠTĘSTINĖS STUDIJOS

MUZIKOS MOKYTOJŲ SKAITMENINIO RAŠTINGUMO KOMPETENCIJOS VISĄ GYVENIMĄ TRUNKANČIO MOKYMOSI KONTEKSTE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas:
Doc. dr. Jolita Dudaitė

Vilnius, 2020

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2020 – 04 – 22

Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

Edukologijos ir socialinio darbo instituto; Edukacinių technologijų valdymo karjeros specializacijos

(fakulteto / instituto, programos pavadinimas)

studentas(-ė) Justė Šalnaitė,

(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis magistro baigiamasis darbas

„MUZIKOS MOKYTOJŲ SKAITMENINIO RAŠTINGUMO KOMPETENCIJOS VISĄ GYVENIMĄ TRUNKANČIO MOKYMOSI KONTEKSTE“:

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;

2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;

3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbu metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

_____ Justė Šalnaitė

(parašas) (vardas, pavardė)

TURINYS:

ĮVADAS 4

SĄVOKOS 7

1. SKAITMENINIO RAŠTINGUMO KAITA BESIVYSTANČIOJE VISUOMENĖJE 8

1.1. Kompiuterinio ir informacinio raštingumo sampratos 8

1.2. Skaitmeninio raštingumo samprata ir jos sąsaja su kompiuteriniu bei informaciniu raštingumu 11

2. MUZIKOS MOKYTOJO PROFESINĖ KOMPETENCIJA 14

2.1. Profesinės kvalifikacijos ir kompetencijos samprata 14

2.2. Muzikos mokytojo veiklos sričių ir profesijos kompetencijų sąsajos 19

2.3. Muzikos mokytojo profesinio tobulėjimo ypatumai skaitmeniniame amžiuje 22

2.4. Mokytojų visą gyvenimą trunkančio mokymosi formos ir būdai 25

3. MUZIKOS MOKYTOJŲ SKAITMENINIO RAŠTINGUMO KOMPETENCIJŲ VISĄ GYENIMĄ TRUNKANČIO MOKYMOSI KONTEKSTE TYRIMAS 29

3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas 29

3.2. Tyrimo instrumentas 30

3.3. Tyrimo imties charakteristika 31

3.4. Tyrimo etika ir ribotumai 32

4. KIEKYBINIO TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ 32

4.1. Respondentų charakteristika 32

4.2. Muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo kompetencijų analizė 34

4.3. Mokymosi visą gyvenimą reikšmės analizė 53

IŠVADOS 59

REKOMENDACIJOS 61

LITERATŪROS SĄRAŠAS 62

SANTRAUKA 68

SUMMARY 70

PRIEDAI 72

ĮVADAS

Temos aktualumas. „Naujos informacijos technologijos priemonės itin sparčiai ir netgi pakankamai agresyviai braunasi į žmonių gyvenimo šeimoje, darbo aplinkoje, valstybėje ir pasaulyje sferas. Procesas įgauna svarbią ekonominę, politinę, visuomeninę, socialinę ir buitinę reikšmę“ (Kompiuterinis raštingumas: ECDL pagrindai, 2001., p. 13). Kaip teigia Vaičiūnienė., Gedvilienė (2009), informacinio raštingumo svarbą išryškina žinių visuomenės poreikiai. Sparčiai modernėjančiame XXI amžiuje žmonės intensyviai naudojasi informacinėmis ir medijų priemonėmis, kuriomis įgyja ir perduoda įvairias žinias. Tad nenuostabu, kad „informacinės priemonės vaidina svarbų vaidmenį formuojant žmonių elgesį ir įsitikinimus. Jos daro įtaką asmeninam, grupės, šalies ar tarptautiniam gyvenimui“ (Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija, 2014). Šiuolaikinės informacinės technologijos suteikia galimybę veiksmingai gauti, apdoroti, saugoti bei perduoti informaciją, o tai tik dar kartą įrodo, kad šių technologijų įsiliejimas į mokslo, verslo ar privatų gyvenimą yra labai spartus ir svarbus.

Analizuojant Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos dokumentą „Medijų ir informacinis raštingumas Lietuvoje: laikas keisti požiūrį?“ 2014, teigiama, kad gebėti tinkamai naudotis informacinių technologijų priemonėmis reikia turėti įgūdžių – šios srities raštingumą. Remiantis kompiuterinio raštingumo ECDL pagrindais pirmiausia informacinės visuomenės piliečiui yra svarbu nusiteikti mokytis visą gyvenimą. Pasak Česonytės (2012), visą gyvenimą trunkančio mokymo ir mokymosi kontekste vienas svarbiausių proceso dalyvių yra mokytojai. Skverbiantis informacinėms technologijoms švietimo organizacijoms tenka didelė atsakomybė šioje situacijoje, nes norint išugdyti visapusiškai išsilavinusią asmenybę, nuolat mokytis ir tobulinti savo kompetencijas, kelti kvalifikaciją pirmiausiai turi mokytojai.

Temos ištirtumas. Apie sparčiai į visuomenę, asmeninius gyvenimus, buitį bei darbinę aplinką įsiliejančią mediją, jos reikšmę ir atsirandančius iššūkius, o ypač švietimo srityje, kalba įvairių šalių mokslininkai. Šiuolaikinių technologijų, skaitmeninio raštingumo kompetencijų bei nuolatinio tobulėjimo svarbą pabrėžia Lietuvos mokslininkai, pedagogai, filosofai bei tyrėjai (Šarpienė, 2002; Markauskaitė., Dagienė., 2004; Glosienė, 2006; Steiblytė., Pečiuliauskienė, 2008; Laužackas., Gedvilienė., Tūtlys., Juozaitienė, 2008; Aleknaitė – Bieliauskienė, 2009; Vilkonienė, 2009; Damaševičienė., Strakšienė., Urniežius, 2009; Labutė., Lasauskienė, 2010; Dačiulytė., Tamulienė., Zablackė, 2010; Dačiulytė., Dromantienė., Indrašienė., Merfeldaitė., Nefas., Penkauskienė., Prakapas., Railienė, 2011; Kankevičienė, 2014; Žemaitaitytė, 2015; Dudaitė., Prakapas, 2016; Gapšytė., Bankauskienė, 2016; Sabaliauskas., Poteliūnienė., Česnavičienė., Juškevičienė., 2018; Mikulionienė.,

Žemaitaitytė, 2016; Jegelavičienė., Prakapas, 2018 ir kt.). Ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių tyrėjai nagrinėja skaitmeninio raštingumo aspektus visą gyvenimą trunkančio mokymosi kontekste (Bavden, 2001; Bruce, 2003; Gu – tiérrez, 2003; Hoffman., Blake, 2003; Ala – Mutka., Punie., Redecker, 2008; Knobel, 2008; Krumsvik, 2011; Son., Robb., Charismiadji, 2011; Pérez., Torelló, 2012; Martín., Tyner., 2012; Ferrari, 2012; ir kt.).

Tyrimo naujumas. Kaip teigia Martín., Tyner., (2012), XXI a. kasdienybė neatsiejama nuo medijos. Taip pat ir švietimo srityje medijos integravimas yra neišvengiamas ir net gi būtinas, nes pasak Tyner, 1998; Gu - tiérrez, (2003), skaitmeninio raštingumo kompetencija yra viena iš pagrindinių informaciniame amžiuje. Literatūroje aptinkama tyrimų apie kompiuterinį ar informacinį raštingumą, jų reikšmę ir svarbą švietimo gyvenime, tačiau nėra paskelbta išsamesnių tyrimų apie pedagogų, o ypač muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo ypatumus. Anot Gedvilienės., Kankevičienė, (2012), plečiantis technologijoms bei jų panaudojimo galimybėms, atsiranda naujų gebėjimų. O kad būtų galima sklandžiai ir laisvai dirbti su naujausiomis technologijomis, svarbu, kad mokytojų skaitmeninio raštingumo gebėjimai būtų dinamiški ir reguliariai koreguojami. Todėl labai svarbus mokytojų nuolatinis tobulinimasis. „Nuolatinis profesinis tobulėjimas grindžiamas savanorišku mokytojo dalyvavimu, kuris sustiprina įsitraukimą į vykstančius pokyčius, inovacijų skatinimą ir jų diegimą švietimo erdvėje“ (Sabaliauskas., Poteliūnienė., Česnavičienė., Juškevičienė., 2018, p. 4). Plėtojant šią temą svarbu išsiaiškinti koks yra muzikos mokytojų požiūris į jų skaitmeninių kompetencijų ypatumus mokymosi visa gyvenimą kontekste.

Mokslinė problema. Sparčiai plečiantis technologijoms keičiasi darbo pobūdis ir reikalavimai darbo rinkos dalyviams. Analizuojant įsakymą *Dėl reikalavimų mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaitmeninio raštingumo programoms aprašo patvirtinimo* (2018), akcentuojama, kad būtent mokytojams yra keliami aukščiausi reikalavimai, kad išsiugdytų gebėjimus ir nuostatas skaitmeninio raštingumo kompetencijos šešiose srityse: informacijos valdyme; komunikavime; skaitmeninio turinio kūrime; saugume; skaitmeniniame mokyme ir mokymesi; skaitmeninio raštingumo problemų sprendime. Damkevičienė, Straškienė, Urniežius (2009) pabrėžia, kad „Lietuvos švietimo dokumentuose teigiama, jog mokytojai, jų vertybinės nuostatos ir profesinė kompetencija lemia Lietuvos švietimo įstaigų darbo pobūdį, ugdymo tikslų ir uždavinių sprendimo būdus. Tačiau būtent pedagogams dažniausiai priekaištaujama, kad jie atsilieka nuo visuomenės kaitos tendencijų <...> dirba nepakankamai efektyviai, senomis technologijomis“ (Damaškevičienė., Straškienė., Urniežius., 2009, p. 106).

Mokslinė problema apibendrinama šiais klausimais:

- muzikos mokytojų vertinimu, kokiomis skaitmeninio raštingumo kompetencijomis jie pasižymi?
- kokias kompetencijas muzikos mokytojams reikia tobulinti ir kokiais būdais?

Tyrimo objektas – muzikos mokytojų skaitmeninis raštingumas.

Tyrimo tikslas – atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į jų skaitmeninio raštingumo kompetencijų ypatumus mokymosi visa gyvenimą kontekste.

Tyrimo uždaviniai:

1) Apibrėžti skaitmeninio raštingumo sampratą;
2) Išanalizuoti muzikos mokytojo profesinės kompetencijos charakteristikas;
3) Atskleisti muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo kompetencijų ypatumus;
4) Atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į skaitmeninio raštingumo kompetencijų tobulinimo galimybes.

Tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė;
- Anketinė apklausa;
- Statistinė duomenų analizė naudojant SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) kompiuterinę programinę įrangą (suvesti gauti anketinės apklausos duomenys, sudarytos dažnių lentelės, atliktas grafinis gautų rezultatų iliustravimas. Taip pat grafiniam rezultatų iliustravimui buvo naudojama ir Microsoft Excel 2010 programa).

Tyrimo etapai:

1) 2018 m. rugsėjo – gruodžio mėnesiais: temos pasirinkimas, tyrimo objekto, tikslo, problemos ir uždavinių formulavimas bei mokslinės literatūros, dokumentų studijavimas, mokslinio darbo rašymas;

2) 2019 m. vasario – gegužės mėnesiais: mokslinės literatūros, dokumentų studijavimas, mokslinio darbo rašymas;

3) 2019 m. rugsėjo – gruodžio mėnesiais: mokslinio darbo rašymas, klausimyno sudarymas, muzikos mokytojų kiekybinis tyrimas;

4) 2020 m. sausio – kovo mėnesiais: muzikos mokytojų kiekybinis tyrimas, duomenų analizė bei rezultatų suvedimas į SPSS programą.

5) 2020 m. kovo – balandžio mėnesiais: tyrimo rezultatų analizė, mokslinio darbo rašymas.

Darbo struktūra ir apimtis: magistro darbą sudaro įvadas, sąvokų žodynas, 2 teorinės dalys, tyrimas, išvados, rekomendacijos, literatūra, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis bei priedai. Darbe pateikta 8 lentelės, 37 paveikslėliai ir 77 literatūros šaltiniai.

SĄVOKOS

Informacinės ir komunikacinės technologijos (IKT) – technologijos, kurias pasitelkus kuriama, renkama, saugoma, transformuojama ir perduodama informacija (Targamadzė, Petrauskienė, 2008).

Kompetencija – mokėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, įgūdžių, gebėjimų, vertybinių nuostatų visuma (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Muzikos mokytojo kompetencijos – muzikos mokytojo žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, lemiančios sėkmingą jo veiklą muzikinio ugdymo srityje (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas, 2007).

Mokytojas – asmuo, ugdantis ir mokantis mokinius pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

1. SKAITMENINIO RAŠTINGUMO KAITA BESIVYSTANČIOJE VISUOMENĖJE

1.1. Kompiuterinio ir informacinio raštingumo sampratos

Anot Gedvilienės., Kankevičienės (2012), sparti technologijų kaita reikalauja, kad švietimo sistemoje dirbantys asmenys gebėtų naudotis naujausiomis informacinės visuomenės technologijomis (IVT) ir pritaikytų jas savo darbinėje aplinkoje. Pasak Krumsvik (2008), sąvokos kaip: kompiuterinis raštingumas, informacinės technologijos, skaitmeninis raštingumas ir skaitmeninė kompetencija – pabrėžia poreikį gebėti tinkamai naudotis technologijomis mūsų skaitmeniniame amžiuje. Kaip teigia Šaparnienė (2002), šiandien be kompiuterio neįsivaizduojame nė dienos, nes „kompiuteris pakeitė daugelį sprendžiamų problemų: vadovavimą organizacijoms, darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, bendravimą, individualių poreikių tenkinimą ir pan. Pagrindinis šiandienos reikalavimas – būti kompiuteriškai raštingiems“ (Šarpienė, 2002, p. 175). Mokytojams vis dažniau keliami reikalavimai – kiekvieno dalyko žinias susieti su gebėjimu taikyti IVT bei su mokinių gebėjimais mokytis individualiai. Tačiau tam, kad pedagogas paruoštų mokinį į gyvenimą, kuriame gausu naujausių technologijų, pats turi būti inovatyvus, nuolat besimokantis informacinės visuomenės pilietis. Pasak Jegelevičienės., Prakapo (2018), „pasaulio ekonomikos forumas (2016) 2015 m. nurodo, o 2016 m. plačiau pagrindžia įgūdžius būtinus XXI a. visuomenei: kasdienėms veikloms būtini pamatiniai raštingumo įgūdžiai: raštingumas, skaičiavimas, mokslinis raštingumas, informacinių technologijų raštingumas, finansinis raštingumas, kultūrinis ir pilietinis raštingumas <...> “ (Jegelavičienė., Prakapas., 2018, p. 8).

Kaip teigia Gedvilienė, Kankevičienė (2012), nuo senų laikų raštingumas buvo siejamas su pagrindiniais gebėjimas – skaitymu, rašymu ir tekstinės medžiagos suvokimu. Vis dėlto Anderson (1983) teigimu, dabartiniame technologijų apsuptame informaciniame amžiuje kompiuterinis raštingumas yra ne ką mažiau reikšmingas nei XIX a. – XX a. pradžioje buvo tradicinis raštingumas. Markauskaitės., Dagienės., (2004) teigimu, kompiuteriams įsitvirtinus šiandienos žmonių kasdienybėje, įsigali dar platesnis požiūris, kad raštingumas nebėra tik techniniai įgūdžiai: skaitymas, rašymas ar skaičiavimas, tai yra dar sudėtingesni gebėjimai: kritinis mąstymas, gebėjimas mokytis, kritiškai vertinti, suvokti ir perteikti įvairią informaciją, sociokultūrinė patirtis. „Kompiuterinio raštingumo sąvoka tampa kertiniu akmeniu strateginiuose ir politiniuose švietimo dokumentuose. Jos prasmė nuolat keičiasi ir įvairuoja – nuo elementarių darbo kompiuteriu įgūdžių įvardijimo iki susiliejimo su bendrąja raštingumo ar net kultūros samprata“ (Markauskaitė., Dagienė., 2004, p. 55). Yra teigiama,

kad kompiuterinis raštingumas yra siejamas su gebėjimu naudotis kompiuteriu. Kompiuteriniui raštingumui priskiriamos kompetencijos ir gebėjimai pateikiami 1 lentelėje:

1 lentelė. ECDL (European Computer Driving Licence) sertifikato reikalavimai kompiuterinio raštingumo kompetencijoms ir gebėjimams

Kompiuterinio raštingumo kompetencijos ir gebėjimai
Kompiuterio naudojimas ir bylų tvarkymas
Tekstų tvarkymas
Skaičiuoklės
El. paštas
Informacijos paieška ir saugojimas
Komunikacijos priemonės

Analizuojant pedagogų kompiuterinio raštingumo standartą (2001), kompiuterinis raštingumas suprantamas plačiaja prasme. Kompiuterinis raštingumas apima informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) taikymo švietime žinias ir gebėjimus. „IKT raštingumas suprantamas kompleksiškai ir vartojamas kaip gimininių sąvokų spektrą apibendrinanti sąvoka, apimanti žinias, gebėjimus, kompetencijas, nuostatas bei kitas asmens savybes, kurios būtinos naudojant IKT įvairiose gyvenimo srityse. Ši sąvoka apima ne tik kompiuterį, bet ir jų tinklus, kitas skaitmenines informacijos tvarkymo ir komunikavimo priemones“ (Markauskaitė., Dagienė., 2004, p. 57).

Dažnai kompiuterinio raštingumo, informacinio bei skaitmeninio raštingumo sąvokos yra laikomos sinonimiškomis. Siekiant išsamiau atskleisti literatūros analizėje pateiktų lietuvių ir užsienio autorių kompiuterinio raštingumo, informacinio ir skaitmeninio raštingumo sampratas, pateikiamos lentelės, kuriose pateiktos įvairių tyrėjų skirtingų sampratų apibrėžimai. Kompiuterinio raštingumo reikšmių analizė iš įvairių šaltinių pateikiama 2 lentelėje:

2 lentelė. Kompiuterinio raštingumo sampratos analizė

Autorius	Sąvokos apibrėžimas
Shapire., Hughes (1996)	„Kompiuterinis raštingumas – sistemingos žinios apie informacijos technologiją bei jos taikymo įgūdžius, kurie leidžia saugiai ir tvirtai jaustis bei atsakingai dirbti su kompiuterine technika ir taikomosiomis programomis“.
Henrich, Molenda, Russel, Smaldino (1999)	„<...>gebėjimas suprasti ir naudotis kompiuteriu, panašiai kaip komunikaciniame raštingume apibrėžiamas mokėjimas skaityti ir rašyti“.
Amerikos kolegijų ir mokslinių bibliotekų asociacija (2000)	„Kompiuterinis raštingumas yra kaip mechaninis specialios techninės ir programinės įrangos naudojimas“.
Augustinaitis (2004)	„Vienas iš svarbiausių šiuolaikinio raštingumo komponentų, leidžiantis paversti žinojimą praktiniu instrumentu ir kūrybiškai ją vartoti įvairiais lygiais ir besikeičiančiomis formomis, pritaikant prie konkrečių poreikių ir besikeičiančios įvairialypės aplinkos“.

Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija (2004)	„<...>tai mokėjimas dirbti kompiuteriu, gebėjimas taikyti informacinių technologijų priemones kasdieniame gyvenime“.
Son., Robb., Charismiadji (2011)	„Kompiuterinis raštingumas apibrėžiamas kaip gebėjimas naudotis kompiuteriu kūrybai, bendravimui ir bendradarbiavimui“.

Apžvelgus Lietuvos ir užsienio autorių kompiuterinio raštingumo sampratos apibrėžimus galima teigti, kad kompiuteris neatsiejamas modernėjančios visuomenės įrenginys, kuris svarbus tiek asmeniniame gyvenime bendraujat, tiek profesinėje aplinkoje. Tačiau labai svarbu tobulinti kompiuterinio raštingumo kompetenciją, kad kompiuteriu būtų galima naudotis tinkamai ir pagal paskirtį.

Kompiuterinio raštingumo sampratą analizuojantys Hoffman., Blake., McKeon ir kt. (2003) pasiūlė praplėsti kompiuterinio raštingumo sąvoką, kuri apimtų informacinį raštingumą. Informacinio raštingumo sąvoką analizuojančios tyrėjos Vaičiūnienė., Mažeikienė., Valūnaitė – Oleškevičienė., (2013) teigia, kad informacinio raštingumo sampratos sinonimų gausa ir daugiaprasmiškumas sudarė sąlygas atsirasti šios sąvokos skirtingiems apibrėžimams. Pasak autorių, „informacinis raštingumas talpina IT raštingumą, bibliotekinį raštingumą, kompiuterinį raštingumą, skaitmeninį raštingumą ir kt. raštingumus“ (Vaičiūnienė., Mažeikienė., Valūnaitė – Oleškevičienė., 2013, p. 134). Teigiama, kad informacinio raštingumo gebėjimai labai svarbūs kalbant apie visą gyvenimą trunkantį mokymąsi. Kaip teigia Carr (1998), mokytojams tenka didžiulė atsakomybė skaitmeniniame amžiuje paruošti mokinius tapti informatyviai raštingiems, tačiau tai gali nutikti tik tuomet, jei patys mokytojai gebės tinkamai ieškoti ir atrinkti reikiamą informaciją. Informacinio raštingumo gebėjimai sudaro sąlygas kritiškai vertinti ir įsivertinti įvairius internetinėje erdvėje patalpintus informacijos šaltinius. Vis dėlto iki šiol nėra prieita vieningos nuomonės dėl informacinio raštingumo reikšmės, todėl ši samprata ir jos daugiaprasmiškos reikšmės vis dar yra nagrinėjamos įvairių autorių darbuose. Keletas Lietuvos ir užsienio autorių informacinio raštingumo sampratos apibrėžimų pateikta 3 lentelėje:

3 lentelė. Informacinio raštingumo sampratos analizė

Autorius	Sąvokos apibrėžimas
Bruce (2002)	„<...> tai gebėjimas surasti, įvertinti ir organizuoti informaciją mokymuisi, problemų sprendimui, sprendimų priėmimui formalaus ir neformalaus mokymosi kontekste, namuose, darbe bei švietime“.
Jucevičienė, Bankauskienė,Urbonaitė – Šlyžuvienė (2005)	„Informacinių gebėjimų turėjimas bei jų naudojimas“.
Vaičiūnienė., Gedvilienė (2009)	„Informacinis raštingumas traktuotinas kaip universitetinių studijų kokybės dimensija, kuri didina mokymosi veiksmingumą; praturtina mokymo turinį; turi teigiamą poveikį mokymosi rezultatams“.
Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija (2014)	„<...> gebėjimas atpažinti, gauti, vertinti, atrinkti, etiškai ir atsakingai naudoti reikalingą informaciją iš įvairių šaltinių“.
Breivik (2005)	„Asmenys kurie turi informacinio raštingumo kompetenciją geba kritiškai

	mąstyti, ieškoti informacijos elektroninėje erdvėje, geba ją rūšiuoti, identifikuoti ir tinkamai vertinti bei panaudoti <...> .
Vaičiūnienė., Mažeikienė (2017)	„Informacinis raštingumas – gebėjimų visuma, reikalaujanti, kad asmuo atpažintų reikalingą informaciją ir gebėtų kritiškai vertinti ir veiksmingai naudoti“.

Taigi galima teigti, kad informacinis raštingumas yra gebėjimas kritiškai ieškoti, atrinkti bei apdoroti reikiamą informaciją rastą elektroninėje erdvėje.

„Vystantis komunikacijos technologijų svarbai bei jų vaidmeniui gyvenime, mokymesi ir darbe, naudojama naujesnė kompiuterinio raštingumo termino interpretacija – informacijos ir komunikacijos technologijos (toliau – IKT) raštingumas, nusakantis piliečio gebėjimus naudotis ne tik kompiuteriu, bet ir moderniomis komunikacijos technologijomis“ (Gedvilienė., Kankevičienė., 2012, p. 56).

Tad galima daryti prielaidą, kad šiuolaikinėje visuomenėje kompiuterinis raštingumas, kuris apibrėžiamas kaip gebėjimas naudotis kompiuteriu kaip įrankiu atliekant tam tikrą veiklą ir informacinis raštingumas – kritiška informacijos paieška skaitmeninėje erdvėje yra toks pats reikšmingas ir reikalingas kaip ir pagrindiniai gebėjimai: skaitymas ar rašymas.

1.2. Skaitmeninio raštingumo samprata ir jos sąsaja su kompiuteriniu bei informaciniu raštingumu

Anglijos informatikos mokslų profesorius Bawden (2001) teigia, kad nuo XX a. devintojo dešimtmečio imta vartoti skaitmeninio raštingumo sąvoka. Skaitmeninis raštingumas tuomet reiškė gebėjimą kurti ir naudoti hipertekstą ir suprasti įvairialypę terpę informacinėje erdvėje. Taip pat Bawden (2008) teigimu, yra keturios skaitmeninio raštingumo kompetencijos: paieška internete, hiperteksto navigacija, žinių kaupimas ir turinio vertinimas.

Skaitmeninio raštingumo kompetencija šiandien yra viena iš reikalingiausių švietimo kontekste. Kaip teigia Ala-Mutka., Punie., Redecker., (2008), skaitmeninė kompetencija apima pasitikėjimą ir kritišką IKT naudojimą užimtumui, mokymuisi, savęs tobulinimui bei dalyvavimui visuomenės gyvenime. Šis platus skaitmeninės kompetencijos apibrėžimas suteikia pagrindinius kompetencijos komponentus: žinias, gebėjimus ir įgūdžius darbui, gyvenimui ir mokymuisi) žinių visuomenėje.

Sparčiai plečiantis naujoms technologijoms atsirado ir įvairių šios sąvokos interpretacijų, kurios pateikiamos ketvirtoje lentelėje:

4 lentelė. Skaitmeninio raštingumo sampratos analizė

Autorius	Sąvokos apibrėžimas
Aviram, Eshet-Alkali	„Skaitmeninį raštingumą sudaro penki pagrindiniai skaitmeniniai įgūdžiai: *foto-vizualiniai* įgūdžiai (grafiškai pateiktų nurodymų „skaitymas“), *atkūrimo įgūdžiai*

(2006)	(skaitmeninio atkūrimo pasitelkimas kuriant naują, prasmingą medžiagą iš esamos), *nukreipimo įgūdžiai* (žinių kaupimas nelinijiniu būdu, naršant hipertekstines nuorodas), *informaciniai įgūdžiai* (informacijos kokybės ir pagrįstumo vertinimas) ir *socialiniai emociniai įgūdžiai* („taisyklių“, galiojančių kibernetinėje erdvėje, supratimas ir jų laikymasis e. kibernetiniame bendravime) ir papildomas *įgūdis mąstyti realiu laiku* (sugebėjimas apdoroti ir įvertinti didelį kiekį informacijos realiu laiku)“
Airošius., Ignatova., Kaminskaitė (2010)	„Tai – gebėjimas pasinaudoti IKT teikiamomis galimybėmis bei atsakingas ir novatoriškas šių technologijų taikymas mokymo įstaigose ir darbe.<...> Gebėjimas kritiškai vertinti informacijos turinį ir šaltinius“.
Petrauskaitė – Gervickienė (2012)	„<...>siejasi su patikimu ir kritišku informacinės visuomenės technologijų (IVT) naudojimu darbe, leidžiant laisvalaikį ir bendraujant. Jis yra paremtas pagrindiniais IKT įgūdžiais: kompiuterių naudojimu surandant, įvertinant, saugant, rengiant, pristatant informaciją ir ja keičiantis bei bendraujant ir dalyvaujant bendradarbiavimo tinkluose internete“.
Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija (2014)	„<...> gebėjimas veikti įvairiose informacinių ir komunikacinių technologijų aplinkose, šių aplinkų turinio prieigos, tvarkymo, analizės, refleksijos, kritiško vertinimo, supratimo, turinio projektavimo ir kūrimo gebėjimai. Kitaip tariant, kompiuterinis ir skaitmeninis raštingumas yra tik tam tikra bendro informacinio raštingumo dalis“.
Martín,., Tyner., (2012)	„Skaitmeninis raštingumas yra susijęs su pagalba ugdyti pagrįstą ir kritišką supratimą apie žiniasklaidą, jos turinį bei poveikį visuomenei <..> skaitmeninis raštingumas taip pat susijęs su gebėjimais taikyti įvairius metodus apsisaugant nuo pavojaus internetinėje erdvėje“.
Since Gilster (1997)	„Skaitmeninio raštingumo samprata naudojama reikalingiems įgūdžiams ir žinioms apibūdinti naršant skaitmeninėje erdvėje“.
Ala-Mutka., Punie., Redecker., (2008)	„Skaitmeninis raštingumas sudaro galimybę naudotis skaitmeninėmis laikmenomis ir informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, suprasti bei kritiškai vertinti įvairius skaitmeninės terpės ir jos turinio aspektus bei bendrauti bei saugiai ir efektyviai veikti įvairiuose skaitmeniniuose kontekstuose“.
Knobel (2008)	„Skaitmeninis raštingumas reikalingas tam, kad asmuo gebėtų atsirinkti, suprasti ir naudoti tinkamą informaciją iš daugelio šaltinių, naudojant įvairius elektroninius šaltinius. Taip pat skaitmeninio raštingumo kompetencija reikalinga tam, kad asmuo gebėtų pateikti rastą informaciją taip aiškiai ir taikliai, kad ja galėtų ir gebėtų naudotis ir kiti asmenys“.
Martin (2006)	„Skaitmeninis raštingumas – supratimas, požiūris ir sugebėjimas tinkamai naudoti skaitmeninio raštingumo įrankius ir priemonės, skirti, identifikuoti, pasiekti, valdyti, integruoti, vertinti, analizuoti ir sintetinti skaitmeninius išteklius, kaupti naujas žinias, kurti žiniasklaidos išraiškas ir bendrauti su kitais, atsižvelgiant į konkrečias gyvenimo situacijas tam tikrame kontekste“.
Tang., Chaw., (2016)	„<...> skaitmeninis raštingumas – kritinis mąstymas, taip pat socialinis įsitraukimas (tinkamas elgesys internete)“.

Labai tikslingai pastebi Europos komisijos Briuselyje atstovai Ala-Mutka., Punie., Redecker., (2008), teigdami, kad skaitmeninio raštingumo kompetencijos negalima apibrėžti tik kaip gebėjimu naudojimosi IKT priemonėmis. Skaitmeninio raštingumo kompetencijos įgūdžiai ir žinios yra susiję su: privatumu ir saugumu, etiniais ir teisiniais naudojimais, kritiniu požiūriu vertinimu ir naudojimusi kuriant ar naudojantis tam tikru turiniu skaitmeninėje erdvėje. OCLC amerikiečių ne pelno siekiančioje kooperatinėje organizacijoje, kuri teikia technologines paslaugas, originalius tyrimus ir bendruomenės programas, buvo atliktas tyrimas, kuriame paaiškėjo, kad didelė dalis net (79 proc.) jaunų interneto vartotojų neatsargiai dalijasi asmenine informacija, o (40 proc.) vyresnių (50+) socialinio tinklo

vartotojų internete pateikia savo tikrąją kontaktinę informaciją. Taip pat tyrimas atskleidė, kad (32 proc.) paauglių yra patyrę patyčias skaitmeninėje erdvėje. Galima daryti prielaidą, kad tokia situacija yra dėl to, kad tiek jaunesnio amžiaus, tiek vyresniems asmenims trūksta skaitmeninio raštingumo kompetencijos. Mokymosi visą gyvenimą strategijose teigiama, kad būtina atsižvelgti į didėjantį poreikį tobulinti skaitmenines kompetencijas visose darbo vietose ir visiems besimokantiesiems. Skaitmeninio raštingumo kompetencijos ugdymas įtraukiant ir mokantis IKT turėtų būti pradėtas kuo anksčiau net pradiniame ugdyme, mokanti naudoti skaitmenines priemones kritiškai, užtikrintai ir kūrybiškai, atkreipiant dėmesį į saugumą bei privatumą. Atsižvelgiant į pateiktą statistiką galima teigti, kad mokymasis visą gyvenimą ir kompetencijų tobulinimas yra reikšmingas ir reikalingas XXI amžiuje. Panašios nuomonės laikosi ir Airošius, Ignatova, Kaminskaitė (2010). Nagrinėjant skaitmeninio raštingumo kompetenciją visą gyvenimą trunkančio mokymosi kontekste, Airošius, Ignatova, Kaminskaitė (2010), teigia, kad skaitmeninis raštingumas XXI amžiuje įvardijamas kaip vienas svarbiausių gebėjimų, o kuomet moderni švietimo sistema kuria naujus iššūkius ne tik visuomenei bet ir kompetencijos ugdymui, todėl labai svarbu gebėti kritiškai vertinti informacijos ir paslaugų gausą, tinkamai taikyti ugdymo procese ir nuolat tobulėti.

Išnagrinėjus Lietuvos ir užsienio mokslininkų kompiuterinio, informacinio ir skaitmeninio raštingumo sampratų apibrėžimus, galima pastebėti tam tikras sąsajas tarp jų (žr. 1 pav.).

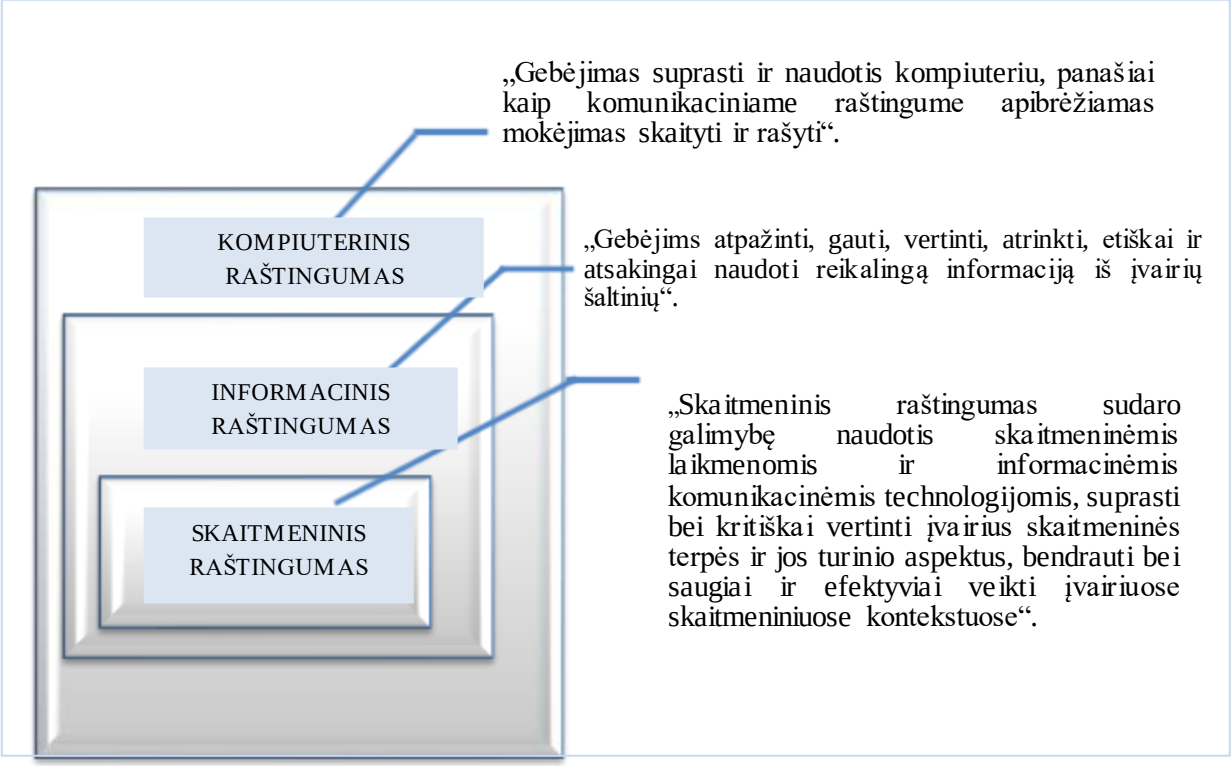

1 pav. Kompiuterinio, informacinio, skaitmeninio raštingumo sampratų sąsajos

Remiantis 1 pav. pateikta informacija galima teigti, kad kompiuterinio raštingumo samprata iš esmės išsivystė į skaitmeninio raštingumo sampratą. Akivaizdu, kad šiomis dienomis skaitmeninis raštingumas nebėra tik gebėjimas atlikti tam tikras veiklas naudojant įvairias IKT bei jų aplinkas. Skaitmeninis raštingumas susijęs su gausybe sudėtingų pažintinių, motorinių, sociologinių ir emocinių įgūdžių visuma, kurių vartotojams reikia norint veiksmingai veikti skaitmeninėje aplinkoje. Karpat (2011) pabrėžia, kad negalima painioti kompiuterinio ir skaitmeninio raštingumo sampratų, nes pasak autoriaus, skaitmeninis raštingumas yra daug daugiau nei tik gebėjimas naudotis kompiuteriu. Skaitmeninis raštingumas apima skaitmeninių laikmenų naudojimą, gebėjimą naudotis socialiniais tinklais, kritinį informacijos apdorojimą ir dalijimąsi žiniomis. Taip pat galima pastebėti, kad įvairiuose šaltiniuose skaitmeninio raštingumo sampratos siejasi su informacinio raštingumo sampratų apibrėžimais, tai įrodo ir Hobbs (2006). Pasak Amerikos mokslininkės, skaitmeninis raštingumas ir informacinis raštingumas yra susijęs dėl informacijos kritiško vertinimo skaitmeninėje erdvėje.

Taigi, galima daryti išvadą, kad kaip ir kompiuterinis, informacinis raštingumas yra priartinamas prie pagrindinių gebėjimų (skaitymo, rašymo), taip ir skaitmeninis raštingumas yra neatsiejamas modernėjančios visuomenės komponentas.

2. MUZIKOS MOKYTOJO PROFESINĖ KOMPETENCIJA

2.1. Profesinės kvalifikacijos ir kompetencijos samprata

Kaita šiuolaikinėje visuomenėje šiandien yra įprastas reiškinys. Anot Gedvilienės., Karasevičiūtės., (2012), kaita pasireiškia mokslinių ir technologinių pokyčių skatinamais didėjančiais kompetencijų reikalavimais. Ne tik Gedvilienė., Karasevičiūtė., (2012), bet ir Čiužas (2013) akcentuoja, kad švietimo srityje pokyčiai yra neišvengiami. Pasak autoriaus tai „nuolatinis ir sudėtingas procesas, kuriam įtaką daro sparti globalizacija, kintančios ekonominės, socialinės ir politinės sąlygos, sparti informacinių ir komunikacinių technologijų plėtra“ (Čiužas, 2013, p. 5). Pasak Harvey., Yssel., Bauserman., Merbler,. 2010, šiuolaikinėje pedagogikos teorijoje ir praktikoje mokytojo kompetencijos tampa pagrindinė ugdymo ir aukštų rezultatų siekiamybė, kuri pajėgtų atsakyti į XXI a. iššūkius – įgyvendinti mokymąsi visą gyvenimą, užtikrinti ugdymo kokybę, paruošti individą gyvenimui ir sėkmingai profesinei veiklai, kuomet socialinis ir kultūrinis gyvenimas sparčiai keičiasi. Kaip teigia Girdzijauskienė 2008, „<...> pedagogo kompetencija siejama su pedagogo atliekamais vaidmenimis (Bitinas, 1996), pedagoginiu pašaukimu (Kavaliauskienė, 2001), dalykiniu

mokytojo pasirengimu (Kregždė, 1998), pedagoginiais gebėjimais ir asmenybės savybėmis (Jovaiša, 1994) ir kt. <...>“ (Girdzijauskienė., 2008, p. 6).

„Pagrindiniuose mokytojų rengimo kaitą reglamentuojančiuose dokumentuose – Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992), Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatose (2003), Pedagogų rengimo koncepcijoje (2004), Kvalifikaciniuose reikalavimuose mokytojams (2005), Bendruosiuose europiniuose principuose mokytojų kompetencijoms ir kvalifikacijoms (2005), Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2007), Pedagogų rengimo reglamente (2010) – akcentuojamas poreikis atnaujinti ir tobulinti mokytojo kompetencijas“ (Lasauskienė., 2010, p. 6). Šiandieninėje švietimo epochoje mokytojas mokymosi įstaigoje siejamas su didele atsakomybe ir naujų kompetencijų – mokėjimo mokytis, informacijos valdymo, problemų sprendimo – puoselėjimu.

Lasauskienės (2010) teigimu, norinti apibrėžti kompetencijas vis dar susiduriama su sunkumais, kuriems pagrindą sudaro skirtingas kompetencijos sąvokos apibūdinimas mokslinėje literatūroje. Anot Chrapačienės (2009), labai svarbu suvokti kompetencijos sampratą, nes iki XX a. pabaigos kompetencijos samprata buvo gretinama su kvalifikacijos apibrėžimu. Tai įrodo Andriuškevičienė., Gnaur., Gudauskas., Ramanauskienė., Tamulevičius (2003) teigdami, kad kompetencijos ir kvalifikacijos sampratos laikomos sinonimiškomis. Tačiau kiti autoriai: Laužasckas (2005)., Jucevičienė (2007)., bei dokumentų aprašuose: Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas 2007., Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas 2011 akcentuojami kvalifikacijos ir kompetencijos sampratų skirtumai. „Kvalifikacija – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma <...> Kompetencija – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma“ (Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas, 2011, p. 1). Chrapačienė (2009), remdamasi Jucevičiene 2007 pastebi, kad „kvalifikacijos sąvoka vartotina tada, kai kalbama apie tai, ką žmogus rengiasi įgyti arba įgyja švietimo sistemoje, o kompetencijos sąvoka yra daugiau susijusi su žmogaus profesiniais gebėjimais praktinėje veikloje“ (Charapavčienė, 2009, p. 21).

Įvairiuose Lietuvos bei užsienio autorių šaltiniuose skirtingai analizuojama kompetencijų samprata. Kaip teigia Lasauskienė (2010), „Aptariant kompetencijos apibrėžimus, galima pastebėti, kad vieni autoriai labiau akcentuoja žinių ir gebėjimų reikšmę (Erpenbeck, Heyse, 1996), kiti – gebėjimus atlikti tam tikrą veiklą (Sire, 1996; Bowden, Marton, 1998). Dar kiti autoriai išskiria asmens savybes ir vertybes (Baitsch, 1996; Carr, 2000)“ (Lasauskienė, 2010, p. 11). Amerikos profesoriaus Carr (2000) teigimu, kompetencija apibrėžiama kaip atsakingo ir gerai informuoto savo srities išmanančio pedagogo savybė, kuri pasireiškia tam tikra jo

reakcija – veikla į tam tikras ugdymo problemas bei poreikius. Vokiečių rašytojai Erpenbeck., Heyse (1996) kompetencijos sąvoką apibrėžia taip.: „kompetencija tai įvairių kompetencijų komponentai – tai: disponavimas turimomis žiniomis, turimų žinių vertinimas ir klasifikacija, gebėjimas pertvarkyti turimas žinias ir jas pritaikyti, gebėjimas orientuotis veikloje, gebėjimas veikti, būti aktyviam <...> pačiam asmeniui individualiai organizuoti savo veiklą ir mokymąsi“ (Lasauskienė 2010, p. 11 pagal Erpenbeck., Heyse (1996)). Lietuvos edukologas Laužackas (2005) akcentuoja, kad kompetencija – gebėjimas atlikti tam tikrą darbą realioje ar imituojamoje veiklos situacijoje. Kaip teigia autorius, kompetenciją lemia studijų metu įgytos žinios, gebėjimai, bei įgūdžiai, o kad kompetencija būtų kokybiška, labai svarbi yra veiklos patirtis.

Švietimo dokumentuose aptinkama daug siūlymų, kaip reikėtų skirstyti mokytojo kompetencijas. Analizuojant *VšĮ „Efektyvaus valdymo sprendimų centro“ 2012 parengtą Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtros (II etapo)* projektą ir sudarytą pedagogo profesijos kompetencijos aprašą, pastebima, kad pedagogų profesijos kompetencijas sudaro: **bendrosios, didaktinės ir dalykinės kompetencijos**.

Apžvelgiant **bendrąsias pedagogo kompetencijas** galima pastebėti, kad jas sudaro: 1) asmeninio tobulėjimo ir mokėjimo mokytis kompetencija; 2) kultūrinė kompetencija; 3) naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija, bei 4) profesinės komunikacijos kompetencija. Svarbu atkreipti dėmesį į *3) naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetenciją,* nes ją sudaro „mokėjimas ir sugebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis ir įranga, informacijos paieškos šaltiniais, rengiant tekstinę ir vaizdinę informaciją, ugdyti mokinių informacinę ir virtualaus bendravimo kultūrą sistemingai plėtojant jų skaitmeninį raštingumą“ (Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtros (II etapas), Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas, 2015, p. 3).

Didaktines kompetencijas sudaro: 1) mokinių / ugdytinių skirtybių ir galimybių pažinimo (specialiųjų gebėjimų ir poreikių atpažinimo), pagalbos teikimo mokantis ir mokinių / ugdytinių motyvavimo kompetencija; 2) ugdymosi) aplinkų, ugdymosi turinio ir situacijų įvairovės kūrimo kompetencija; 3) ugdymo(si) turinio įgyvendinimo ir tobulinimo kompetencija; 4) mokinių / ugdytinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencija 5) profesinės veiklos tyrimo kompetencija.

Dalykinė kompetencija – „mokėjimas ir sugebėjimas leidžiantis perteikti ugdymo turinį, atitinkantį šiuolaikinį susijusios srities teorijų ir pažinimo lygį, susijusiame ugdymo turinio koncentre ar srityje. Dalykinė kompetencija pedagogams padeda atpažinti turimus susijusio koncentro ar srities specialiąsias žinias ir gebėjimus bei juos įsivertinti, taip pat sritis, kuriose būtina kelti kvalifikaciją, siekiant atnaujinti arba įgyti specialiuosius gebėjimus“ (Pedagogų

kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtros (II etapas), Pedagogo profesijos kompetencijos aprašas, 2015, p. 4).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintame *Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2007),* kuris yra įvardijamas kaip vienas iš svarbiausių norminių dokumentų ir pasak Dačiulytės., Dromantienės., Indrašienės., Merfeldaitės., Nefo., Penkauskienės., Railienės., ir kt., (2011), būtent šis dokumentas vaizduoja šiuolaikinio mokytojo „paveikslą“, yra išskirtos keturios mokytojo kompetencijų grupės (žr. 2 pav.).

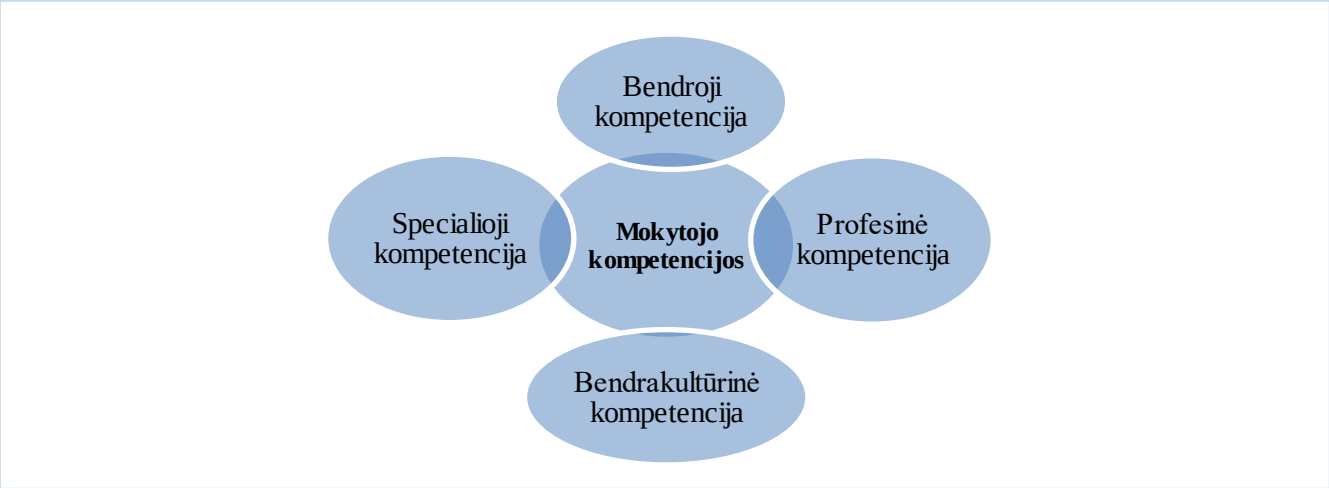

2 pav. Mokytojo kompetencijų grupės

Bendroji kompetencija – suprantamos kaip žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai, kitos asmeninės savybės, reikalingos mokytojo veiklai ir galimos perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas., 2007). Kaip teigia Čiužas (2013), mokytojui, kuriam svarbu gebėti atlikti savo darbą tinkamai ir profesionaliai, riekia išmanyti informacijos paieškos galimybes, tinkamą bendravimą tarp kolegų ir mokinių bei užtikrinti tinkamą psichologinę bei fizinę aplinką. Šiems aspektams įgyvendinti mokytojui reikalingos šios bendrosios kompetencijos: 1) komunikacinė; 2) informacijos valdymo; 3) bendradarbiavimo; 4) bendrakultūrinė. Plačiau nagrinėjant 2) *informacijos valdymo* kompetencijos aspektą autorius pabrėžia, kad „informacijos valdymo kompetencija dažnai yra siejama su mokytojo informaciniais gebėjimais arba su informacinių ir komunikacinių technologijų taikymo gebėjimais <...> todėl mokytojui, ugdančiam dabartinę jaunąją kartą, jau neužtenka gerų kompiuterinių įgūdžių ar skaitmeninių gebėjimų – jam reikalinga ir informacijos valdymo kompetencija, kuri pasireiškia kaip mokytojo gebėjimas surasti įvairių rūšių informaciją, žinant ir naudojant tam tinkamas duomenų bazes, etiniu požiūriu kritiškai vertinti prieinamą ir priimtiną informaciją, pagrindinių kompiuterio funkcijų galimybių žinojimas ir gebėjimas jomis naudotis, sugebėjimas parengti darbui ir naudoti kompiuterio techninę ir programinę įrangą, kompiuteriu parengti tekstinę ir vaizdinę informaciją,

gebėjimas naudotis pagrindinėmis interneto paslaugomis, elektroniniu paštu, sugebėjimas kaupti, apdoroti ir skleisti informaciją“ (Čiužas., 2013, p. 9).

Profesinė kompetencija – apima mokytojo žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, reikalingos sėkmingai bendrajai ugdymo veiklai, jos nespecifikuojant pagal ugdymo turinio koncentrus/sritis (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas., 2007). Mokytojo profesinės kompetencijos susideda net iš aštuonių komponentų: 1) informacinių technologijų naudojimo; 2) ugdymo(si) aplinkų kūrimo; 3) dalyko turinio planavimo ir tobulinimo; 4) mokymo(si) proceso valdymo; 5) mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo; 6) mokinių motyvavimo ir paramos jiems; 7) mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo; 8) profesinio tobulėjimo. Apžvelgiant pirmąjį profesinės kompetencijos komponentą *informacinių technologijų naudojimą*, galima pastebėti, kad šią kompetenciją sudaro „mokėjimas ir sugebėjimas naudoti kompiuterio techninę ir programinę įrangą, pagrindines interneto paslaugas mokymo(si) procese, rengiant tekstinę ir vaizdinę informaciją; ugdyti mokinių informacinę kultūrą sistemingai plėtojant jų kompiuterinį raštingumą, laikantis etinių ir higieninių darbo su kompiuteriu reikalavimų“ (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas., 2007, p. 3).

Bendrakultūrinė kompetencija apibrėžiama, kaip žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą žmogaus veiklą konkrečioje(-se) kultūroje(-se) (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas., 2007).

Specialiosios kompetencijos teikiamos mokytojo žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą jo veiklą konkrečiame ugdymo turinio koncentre/srityje (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas., 2007). „Tam, kad mokytojas žinotų mokomojo dalyko specifiką, jam reikalingos šios specialiosios kompetencijos: 1) dalykinė; 2) mokinio pažinimo“ (Čiužas., 2013, p. 11). Analizuojant *Švietimo tarybos* išvadas akcentuojama, kad būtina tobulinti mokytojų kompetencijas, ugdyti profesines vertybes ir požiūrius (Europos Sąjungos Švietimo taryba, 2007, 2008, 2009).

Taigi, apžvelgus mokytojo kvalifikacijos ir profesijos kompetencijos sampratas, galima teigti, kad kvalifikacija yra įrodoma kompetencijomis, o visų kompetencijų (bendrųjų, bendrakultūrinių, profesinių bei specialiųjų) pagrindą sudaro žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybė. Modernėjant visuomenei atsiranda vis daugiau ir naujesnių reikalavimų mokytojams. Todėl labai svarbu sudaryti sąlygas mokymuisi visą gyvenimą, nes kaip vienas svarbiausių XXI amžiaus gebėjimų švietime yra įvardijama naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija. Todėl galima daryti prielaidą, kad skaitmeninė kompetencija yra įgūdis, kurį pedagogas turi išsiugdyti, kad

praturtintų savo ne tik bendrąsias, bendrakultūrines, profesines, specialiąsias kompetencijas, bet ir būtų kompetentingas skaitmeninėje aplinkoje.

2.2. Muzikos mokytojo veiklos sričių ir profesijos kompetencijų sąsajos

Pedagoginių gebėjimų svarba ir reikšmingumas priklauso nuo pedagoginės veiklos specializacijos. Kaip teigia Lasauskienė (2011) „<...> projektuojant muzikos mokytojo kompetencijas, svarbi yra aukštojo mokslo ir profesinės veiklos sąveikos analizė, kvalifikacijų (kompetencijų) tyrimų nuostatos, pabrėžiančios profesinės veiklos ir asmens charakteristikų (kompetencijų) sąryšį. Siekiant nustatyti tam tikrai profesijai reikalingas kompetencijas, profesinė veikla skaidoma į veiklos sritis“ (Lasauskienė, 2011, p. 11).

Įvairiuose literatūros šaltiniuose įvardijamos skirtingos profesinės veiklos. Nagrinėjant Anglijos kvalifikuoto mokytojo statuso standartą (2005), pateikiamos šios mokytojo veiklos sritys: žinios bei suvokimas, mokymas planuoti, gebėjimas nustatyti tikslus ir uždavinius, mokymas kontroliuoti ir vertinti, mokymas ir vadovavimas klasei ir profesinės vertybės bei praktika. Tačiau apžvelgiant Europos Komisijos dokumento bendruosius europinius principus mokytojo kompetencijoms ir kvalifikacijoms (2005) nurodomos šiek tiek kitokios mokytojo veiklos sritys: pedagogas turi gebėti tinkamai atpažinti ir atrinkti informaciją, gebėti efektyviai dirbti su įvairiomis technologijomis, taip pat privalo gebėti bendrauti ir bendradarbiauti su žmonėmis (mokiniais, kolegomis bei kitais partneriais), bei „<...> gebėti efektyviai dirbti su visuomene ir visuomenėje vietiniu, regioniniu, nacionaliniu, europiniu ir pasauliniu lygmenimis“ (Lasauskienė, 2011, p. 117).

Plačiau analizuojant Pagrindinės mokyklos muzikos mokytojo rengimo standartą (2008), muzikos mokytojo veikla – plati ir apimanti daug veiklos sričių. „Išskiriamos keturios veiklos sritys: muzikinių gebėjimų ugdymas(is), muzikinio ugdymo proceso valdymas, bendravimas ir bendradarbiavimas su ugdymo(si) proceso dalyviais, muzikos mokytojo profesinės kompetencijos tobulinimas“ (Pagrindinės mokyklos muzikos mokytojo rengimo standartas, 2008, p. 5). Kiekvienai profesinei veiklai reikalingos vis kitos kompetencijos (žr. 3 pav.).

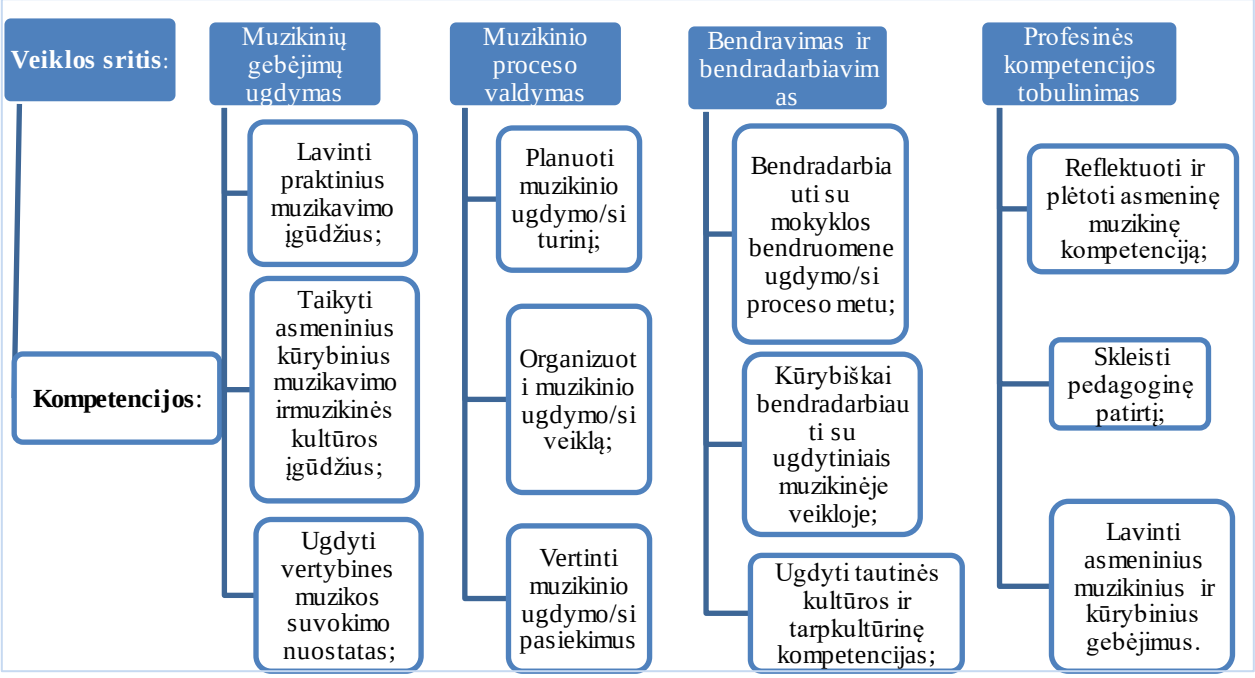

3 pav. Pagrindinės mokyklos muzikos mokytojo veiklos sritys ir kompetencijos (Pagal Pagrindinės mokyklos muzikos mokytojo rengimo standartą 2008).

Be aukščiau pateiktų profesinių kompetencijų, muzikos mokytojo profesinėje veikloje itin reikalingi ir kiti pedagoginiai gebėjimai bei asmeninės savybės. Kaip teigia Girdzijauskienė (2004), muzikos mokytojo asmeninės savybės, dvasinis turtingumas, pedagoginis pasirengimas ir meistriškumas, sugebėjimas įžvelgti mokinio asmenybę yra reikšmingos ir reikalingos kiekvienam muzikos mokytojui. „Ypač didelę reikšmę turi muzikos mokytojų požiūris į kūrybinę muzikinę veiklą bei gebėjimas sudaryti palankias sąlygas mokinių kūrybiškumui pasireikšti <...> svarbūs komunikaciniai, konstrukciniai ir ekspresiniai muzikos mokytojo gebėjimai“ (Girdzijauskienė, 2004, p. 57).

Svarbu paminėti, kad skirtingose ugdymo pakopose (*ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopa, pradinio ugdymo, pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopa*) skiriasi ir muziko mokytojo veiklos bei profesinių kompetencijų ypatumai.

Kaip teigia Lasauskienė (2010), muzikos mokytojo, kuris dirba *ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopoje* kompetencijos skiriasi nuo kitų ugdymo pakopų. Pasak autorės, šioje pakopoje mokytojas turi gebėti formuoti vaikų muzikinius bei pažintinius gebėjimus, išmanyti jų amžiaus raidos ypatumus bei gebėtų išmanyti įvairius muzikinius kūrybiniu žaidimus. Panašios nuomonės laikosi ir Šečkuvienė (2004). Pedagogė remdamasi Katinienės (1998) pastebėjimais teigia, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopoje didelis dėmesys yra skiriamas muzikos mokytojo asmeninėms savybėms:

nuoširdumas, atvirumas, dėmesingumas, kūrybiškumas, dorinės savybės ir kt. Muzikinė kompetencija, kuri įvardijama visapusišku muziko mokytojo pasirengimu yra būtina.

Pradinio ugdymo pakopoje muzikos mokytojo turi gebėti integruoti muzikinio ugdymo turinį su kitais mokomaisiais dalykais, taip pat sudaryti palankias sąlygas mokiniams ugdytis muzikinę kompetenciją. Labai svarbu, kad muzikos mokytojas gebėtų atpažinti paankstintos paauglystės problemas ir jas spręsti (Kvalifikaciniai reikalavimai mokytojams, 2005).

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopoje didelis dėmesys yra skiriamas muzikos mokytojo dalykinėms žinioms. Remiantis Pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis 2008, yra teigiama, kad „mokytojas turi būti įgijęs tokių kompetencijų, kurios padėtų suteikti kiekvienam mokiniui kultūrinio sąmoningumo ir muzikinės kompetencijos pagrindus, ugdyti emocingą ir kūrybingą asmenybę <...> "(Pagrindinio ugdymo bendrosios programos, 2008, p. 1099). Gilinantis į pagrindinės ir vidurinės mokyklos muzikos mokytojo kompetencijų raišką, Šečkuvienė (2008) akcentuoja, kad muzikos mokytojas turi gerai išmanyti specialiąsias muzikos disciplinas t.y.: solfedį, harmoniją, ritmą, muzikos teoriją, muzikos istoriją, lietuvių ir kitų pasaulio tautų muziką, taip pat muzikos estetiką bei muzikos psichologiją, bei žinotų apie pritaikymo technologijas. Be specialiųjų disciplinų išmanymo labai svarbu, kad mokytojas gebėtų gražiai ir taisyklingai dainuoti, diriguoti bei groti bent vienu muzikos instrumentu. Svarbu paminėti, kad pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopoje muzikos mokytojo svarbi kompetencija yra gebėti taikyti kompiuterines muzikos technologijas.

Nesvarbu, kurioje ugdymo pakopoje dirbtų muzikos mokytojas, labai svarbu, kad jis nuolat tobulintųsi ir siektų aukštesnio pedagoginio meistriškumo. Mažeikienės., Liukinevičienės., Šaparnienės (2008) teigimu, labai svarbūs muzikos mokytojams yra intelektiniai gebėjimai, kurie palengvina naujos informacijos suvokimą, o vėliau ir jų pritaikymą. Šiems gebėjimams būtini skaitmenini raštingumo gebėjimai.

Taigi, išanalizavus pedagoginę literatūrą ir švietimo dokumentus, galima daryti išvadą, kad, yra išskirtos keturios pagrindinės muzikos mokytojo veiklos sritys, o kiekvienai veiklos sričiai bei skirtingose ugdymo pakopose reikalingos vis kitos kompetencijos. Todėl šiandien muzikos mokytojų kompetencijoms yra keliami dideli reikalavimai. Tačiau, kad muzikos mokytojo ugdomoji veikla būtų sėkminga, nepakanka tik numatytų profesinių kompetencijų. Pedagogams reikalingos ir kitos asmeninės kompetencijos bei gebėjimai: kūrybiškumas, dvasingumas, ekspresiniai gebėjimai ir kt., kurias svarbu nuolat tobulinti.

2.3. Muzikos mokytojo profesinio tobulėjimo ypatumai skaitmeniniame amžiuje

Akivaizdu, kad modernėjančioje visuomenėje vyksta pastovūs pokyčiai, kurie apima socialinę erdvę, ekonomiką, asmeninį gyvenimą bei švietimo sritį. Kaip teigia Damaševičienė., Strakšienė., Urniežius., (2009), įsitvirtinusi naujoji šiuolaikinė edukacinė paradigma akcentuoja mokymosi visą gyvenimą svarbą, kurio metu pedagogas tobulina jau turimas kompetencijas arba įgyja naujas. Remiantis Mokytojo profesijos kompetencijos aprašu (2007), matoma, kad viena iš profesinių kompetencijų yra profesinis tobulėjimas t.y. nuolatinis kvalifikacijos tobulinimas. Kaip teigia Laužackas., Dienys (2004), „<...> mokytojo kvalifikacijos tobulinimas yra visą gyvenimą trunkantis procesas, kurio metu siekiama prisitaikyti prie veiklos pasaulyje vykstančių techninių, technologinių, socialinių ir kitokių pokyčių bei įgyti juos atitinkančią profesinę kvalifikaciją" (Laužackas., Dienys., 2004, p. 7). Autoriams antrina bei jų pasisakymus papildo ir Stasiūnaitienė., Fokienė., Kaminskienė., (2010), teigdamos, kad pedagogų, tarp jų ir muzikos mokytojų kvalifikacijos tobulinimas yra neformaliojo suaugusiųjų švietimo sudedamoji dalis. Neformaliojo švietimo forma sudaro galimybę pedagogui tobulinti turimą kvalifikaciją, gebėjimus bei teorines žinias. Nors mokytojams yra keliami vis didesni reikalavimai siekiant prisitaikyti prie nuolatinio gyvenimo ir švietimo kaitos: nuolat tobulėti, gebėti reflektuoti, tobulinti jau įturimas kompetencijas bei įgyti naujas, apibendrintai tariant mokytis visą gyvenimą, tačiau kaip pastebi Damaševičienė., Strakšienė., Urniežius., (2009), vis dar pedagogams yra priekaištaujama, kad jie atsilieka nuo visuomenės kaitos sklaidos, yra uždari bei vis dar dirba nepakankamai efektyviai naudojantis senomis technologijomis. Todėl galima teigti, kad vyrauja neatitikimas tarp padidėjusių profesinių reikalavimų mokytojams ir jau įgytos kvalifikacijos bei turimų profesinių kompetencijų.

Visą gyvenimą trunkantį mokymąsi akcentuoja Laužackas., Gedvilienė., Tūtlys., Juozaitienė., (2008). Pasak tyrėjų „mokymo turinys tampa ne toks steriliai akademinis ir griežtai apibrėžtas disciplinų ribų, į jį įtraukiamos vadinamosios kasdienės žinios ir veiklos patirtis, jo sudarymas tampa ne tik siauros specialistų grupės, bet visų mokytojų veiklos uždaviniu, dažnai įtraukiant veikėjus, esančius už mokymo proceso ribų – darbdavius, įvairių kitų sričių ekspertus <...> šie pokyčiai kuria savotišką revoliuciją mokymo proceso srityje, kai centre pamažu įsitvirtina pats besimokantysis ir jo pasirinkimai, o ne švietimo institucijos ir jų ekspertai. Visa tai reikalauja iš mokytojų ne tik nuolat tobulinti kvalifikaciją, bet ir nuolat tyrinėti kintančius kvalifikacijų tobulinimo poreikius <...>“ (Laužackas., Gedvilienė., Tūtlys., Juozaitienė., 2008, p. 29). Taip pat ir Dačiulytė., Dromantienė., Indrašienė., Merfeldaitė.,

Nefas., Penkauskienė., Railienė., ir kt., (2011) teigia, kad „dirbant mokytoju visą gyvenimą trunkantis mokymasis ir profesinis tobulėjimas yra nebe siekiamybė, bet būtinybė. Tai deklaruojama daugiau nei 20-tyje Europos šalių“ (Dačiulytė., Dromantienė., Indrašienė., Merfeldaitė., Nefas., Penkauskienė., Railienė., ir kt., 2011, p. 68).

Remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įsakymu dėl mokytojų atestacijos nuostatų patvirtinimo (2008), pagrindiniai atestacijos tikslai yra pateikiami šie: „skatinti mokytoją ir pagalbos mokiniui specialistą tobulinti savo kompetenciją; sudaryti sąlygas mokytojui ir pagalbos mokiniui specialistui siekti karjeros ir įgyti jo kompetenciją ir praktinę veiklą atitinkančią kvalifikacinę kategoriją, skatinti jį materialiai; didinti mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto atsakomybę už ugdymo rezultatus ir profesinį tobulėjimą. mokytojai privalo tobulinti savo kvalifikaciją. Muzikos mokytojų, kaip ir kitų specialybių mokytojų, kvalifikacijos tobulinimas ir kėlimas, o atskirais atvejais ir persikvalifikavimas yra būtinas ne tik švietimo reformai tinkamai įgyvendinti, bet ir suteikti galimybę pedagogams kompensuoti tam tikrų įgūdžių trūkumus“ (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo, 2008). Kaip teigia Chrapačienė (2009), „<...> informacinės ir komunikacinės technologijos sukuria neribotas galimybes priartinti mokymąsi prie žmogaus. Elektroninis paštas, pokalbių svetainės, internetas pakeitė nuolatinio mokymosi kokybę <...> Šiuolaikiniai muzikos mokytojai turi jausti atsakomybę už savo pačių profesinio mokymosi tęsimą, tobulinimą, savistabą ir kritinę savo profesinės veiklos apžvalgą bei privalo nuolat šiais dalykais domėtis. Muzikos mokytojai, norėdami išsaugoti savo kvalifikaciją ir neatsilikti nuo visuomenės mokslinės, techninės ir kultūrinės raidos, turi ne tik nuolat tobulinti savo dalykinę kompetenciją, dalyvaudami pedagogų kvalifikacijos institucijų tobulinimo meistriškumo kursuose ar seminaruose, skleisti savo pedagoginio darbo patirtį bei atitikti įgytos kvalifikacinės kategorijos reikalavimus, bet ir būti informaciškai raštingi“ (Chrapačienė, 2009, p. 33).

Anot Rinkevičius (2009), muzikos mokytojas turi tobulinti kompetencijas, dėl besikeičiančių muzikos didaktikos procesų, kuriems didžiulę įtaką daro švietimo sistemos pasikeitimai. Autoriaus teigimu, šiuolaikinė paradigma skatina mokinius mokytis nebe individualiai, o pedagogo užduotis gebėti juos suburti į grupes, kuriose galėtų bendradarbiauti ir mokytis vieni iš kitų. Mokytojo vaidmuo nebėra tik kaip žinių skleidėjo ir teikėjo, mokiniai mokosi patys veikdami, o mokytojai tampa patarėjais ir padėjėjais reikiamai informacijai pasiekti. Skaitmeninės ir kompiuterinės erdvės taip pat padarė didžiulį perversmą muzikoje. Mokiniams įprastas dainavimas, grojimas, solfedžiavimas ir ritmvimas tampa neįdomus ir nereikšmingas mokymosi procesas pamokoje. Mokiniai išreiškia norą kurti, muzikuoti

naudodamiesi kompiuterinėmis muzikinėmis technologijomis. Remianti šiuo aspektu, muzikos mokytojas turi turėti skaitmeninio raštingumo kompetenciją, kad galėtų kritiškai vertinti ir parinkti mokiniams tinkamas priemones kūrybai, apsaugotų jų privatumą skaitmeninėje erdvėje, o taip pat mokytojas privalo gebėti pats naudotis įvairiomis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.

Analizuojant projekto „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtros (II etapo) parengtame Pedagogo profesijos kompetencijų aprašą“ (2015), pastebima, kad prie pagrindinių keturių kompetencijų (bendrosios, bendrakultūrinės, profesinės bei specialiosios kompetencijos) yra išskiriami keturi profesijos kompetencijos lygmenys t.y.: *I lygmuo* – pradžia ir įsitvirtinimas; *II lygmuo* – profesinio augimo; *III lygmuo* – patirties sklaidos; *IV lygmuo* – vertinimo ir ekspertavimo. Remiantis ankščiau pateiktomis Lietuvos ir užsienio autorių nuomonėmis dėl kompetencijų tobulinimo reikšmingumo, svarbu atkreipti dėmesį į šiame apraše pateiktą bendrųjų kompetencijų vieną iš sudedamųjų dalių – naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetenciją ir jos komponentus: skaitmeninį raštingumą ir technologijų taikymą bei informacijos valdymą. 5 lentelėje pateikiama kokiu lygmeniu šias kompetencijas numatoma ugdyti:

5 lentelė. Naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencijų ugdymo lygmenys (pagal Pedagogų profesijos kompetencijų aprašą, 2015)

Lygmenys / Komponentai	I	II	III	IV
	Kriterijai			
Skaitmeninis raštingumas ir technologijų taikymas	Geba taikyti skaitmenines technologijas ir įrangą, didinti mokymosi veiklų įvairovę skatinant mokinių / ugdytinių įsitraukimą į ugdymo(si) veiklas. Geba pasirinkti tinkamą priemonę, įrenginį, taikomąją programą, programinę įrangą ar paslaugą, vertinti pasirinktos priemonės veiksmingumą, nustatyti ir spręsti skaitmeninių įrenginių ir jų programinės įrangos problemas. Geba apsaugoti savo skaitmeninę įrangą, apsaugoti savo ir	Geba panaudoti informacines komunikacines technologijas (toliau - IKT) ir kitas priemones, kurdamas kūrybišką ir motyvuojančią ugdymo aplinką, siekdamas gerinti mokinių / ugdytinių motyvaciją ir didinti mokymosi veiklų įvairovę. Geba pasitelkti IKT, atsižvelgdamas į mokinių / ugdytinių specialiuosius gebėjimus ir poreikius. Geba parengti, redaguoti, keisti ir tobulinti paties ar kitų parengtą skaitmeninį turinį (tekstus,	Geba panaudoti IKT, rengdamas integruotas ir kompleksines užduotis, skirtas mokinių / ugdytinių savų žinių kūrimuisi arba įvairiarūšės produkcijos gamybai, realių problemų sprendimui ir bendradarbiavimui. Geba organizuoti metodinę veiklą, konsultuoti kolegas naujų technologijų taikymo klausimais. Geba naudotis įvairiomis skaitmeninėmis priemonėmis ir aplinkomis (platformomis), kurdamas originalius daugialypės terpės produktus.	Geba inicijuoti ir įgyvendinti skaitmeninių technologijų panaudojimo ugdymo procese projektus, kurti metodus ir priemones, skatinančias mokinių / ugdytinių įsitraukimą ir motyvaciją. Geba atlikti tyrimus ir rengti studijas, skirtas nagrinėti šiuolaikinės visuomenės technologinės raidos tendencijas, skaitmeninių technologijų poveikį ir galimus pavojus.

	kitų asmenų privatumą internete. Žino, kaip išvengti priekabiavimo virtualioje erdvėje. Supranta skaitmeninių technologijų naudojimo riziką sveikatai. Geba ugdyti mokinių / ugdytinių informacinę kultūrą, sistemingai plėtodamas jų skaitmeninį raštingumą ir virtualaus bendravimo kultūrą.	lenteles, vaizdus, nuotraukas, garso įrašus, skaitmenines užduotis, žaidimus, interaktyvias veiklas ir pan.). Geba panaudoti IKT lavindamas kūrybiškumą ir bendruosius gebėjimus.	Geba bendradarbiaudamas su kitais kurti inovatyvų skaitmeninį turinį.	
Informacijos valdymas	Geba naudotis įvairiausiomis bendravimo internete priemonėmis, informacijos paieškos šaltiniais, įvairiomis duomenų bazėmis, atlikti tikslingą informacijos internete paiešką, naudodamas paieškos sistemas. Geba kritiškai vertinti, analizuoti, atrinkti ir išsaugoti rastą ugdymui reikalingą informaciją.	Geba interneto bendruomenėse, tinkluose ir bendradarbiavimo platformose aktyviai dalintis informacija su kitais. Geba patikrinti ir įvertinti atrenkamos informacijos ir jos šaltinių tikrumą, patikimumą, tinkamumą ir aktualumą. Geba nustatyti savo žinių ir gebėjimų spragas ir savarankiškai tobulinti kvalifikaciją skaitmeninio raštingumo ir informacijos valdymo srityse.	Geba organizuoti ir vykdyti patirties sklaidą apie IKT ir kitų priemonių taikymą.	Geba inicijuoti ir įgyvendinti didelės apimties projektus, skirtus informacijos valdymui tobulinti ir plačiau taikyti skaitmenines technologijas ugdymo(si) procese.

Remiantis šiuo aprašu pedagogams sudaroma galimybė įsivertinti savo profesinės veiklos rezultatus, taip pat išsikelti kvalifikacijos tobulinimo tikslus.

Taigi, galima teigti, kad modernėjančioje visuomenėje mokymasis visą gyvenimą užima svarbią vietą švietimo sistemoje. Siekiant įgyti imlumo, atsinaujinimo įgūdžių bei vis naujų profesinių kompetencijų, svarbu gebėti tinkamai įsivertinti jau turimas kompetencijas, kelti sau kvalifikacijos tobulinimo tikslus ir nuolat tobulėti.

2.4. Mokytojų visą gyvenimą trunkančio mokymosi formos ir būdai

Tęstinis profesinis mokymasis – taip dar vadinamas visą gyvenimą trunkantis mokymosi procesas. Anot Chrapačienės (2009), tęstinis profesinis mokymasis yra skirtas norint įgyti naują kvalifikaciją arba tobulinti jau turimą. Pagal Lietuvos respublikos profesinio mokymo

įstatymą (2007; 2017) ir Lietuvos respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymą 2014, tęstinis profesinis mokymasis apima „suaugusiųjų formalųjį ir neformalųjį profesinį mokymą bei yra vykdomas pagal formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programas po privalomo išsilavinimo ir pirmosios kvalifikacijos įgijimo“ (Chtapavičienė., 2009, p. 29). Dar viena profesinio mokymosi sritis yra informalus – savaiminis mokymasis. Tai akcentuoja Lietuvos ir užsienio autoriai (Andriekienė, Anužienė., 2006; Laužackas, 2005; Jucevičienė, 2007; Jovaiša, 2007; Teresevičienė ir kt., 2006; Richter., Kunter., Klusmann., Lüdtke., Baumert., 2014; Shoshani., Eldor., 2016).

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo aprašyme (2017) yra teigiama, kad profesinis mokymas pirmiausia yra skirstomas į pirminį ir tęstinį. Primis mokymasis gali būti tik formalus, o tęstinis profesinis mokymasis ir formalus ir neformalus. Formalusis tęstinis profesinis mokymas teikiamas asmenims, kurie jau turi įgiję kvalifikaciją, tačiau norintiems ją tobulinti ar įgyti kitą. „Formaliojo tęstinio profesinio mokymo programas vykdo 5 darbo rinkos mokymo centrai, pirminio profesinio mokymo programas įgyvendinančių įstaigų suaugusiųjų mokymo skyriai, aukštojo mokslo įstaigos, įmonės ir kitos organizacijos<...> Neformalusis profesinis mokymas teikiamas pagal asmens ar darbdavio poreikį (užsakymą). Neformalųjį profesinį mokymą pagal poreikį gali teikti kiekvienas profesinio mokymo teikėjas“ (Lietuvos Respublikos profesinio mokymo aprašymas, 2017, p.1).

Andriekienės., Anužienės., (2006) manymu, tęstinis profesinis mokymas yra priskiriamas andragogikos mokslo objektui, kurio metu įtvirtinamos ir gilinamos pirminio profesinio mokymo metu įgytos kompetencijos. Informalus (savaiminis) mokymasis Lietuvos dėstytojo Jovaišos 2007 teigimu, yra savanoriškas ir laisvai pasirenkamas kiekvieno asmens mokymasis. Savaiminis mokymasis gali vykti natūraliai kasdien darbo vietoje. Pavyzdžiui mokytojai gali mokytis bendradarbiaudami su kolegomis ir mokydamiesi iš jų, dalyvaudami įvairiuose kursuose ar seminaruose. Panašios nuomonės laikosi ir Richter., Kunter., Klusmann., Lüdtke., Baumert., (2014) teigdami, kad savaiminio mokymosi galimybės nesilaiko jokios nurodytos ugdymo programos. Toks mokymasis apima individualią ir savanorišką veiklą, tokią kaip knygų skaitymas, klasių stebėjimas, bendradarbiavimas su mokinių tėvais ar kolegomis, mentorystė, dalyvavimas įvairiuose mokytojų tinkluose ir studijų grupės. Dar kartą yra pabrėžiama, kad toks mokymasis nėra privalomas, jis vyksta paties mokytojo iniciatyva. Informalaus mokymosi metu pedagogas pats savarankiškai nusistato savo mokymosi tikslus ir strategijas.

Kvalifikacijos tobulinimo ir savišvietos būdų yra įvairių. Kaip teigia Laužackas., Dienys., (2004), projektai, diskusijos, darbas grupėse, atvejo analizė ir kiti metodai yra priskiriami prie kvalifikacijos tobulinimo būtų. Analizuojant Profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo

nuostatus (2007) ir rekomenduojamas kvalifikacijos tobulinimosi formos, parengtas pagal Ugdymo plėtotės centrą 2014, kvalifikacijos tobulinimo būdai įvardijami šie: (žr. 4 pav.).

4 pav. Kvalifikacijos tobulinimosi būdai

Kaip ir mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi būdų, taip ir paslaugų teikėjų yra gausa. Remiantis Ugdymo plėtotės cento Pedagogo kvalifikacijos tobulinimo koncepcija (2012), yra teigiama, kad Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema turi sudaryti tinkamas sąlygas ir skatintų, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugas būtų suinteresuotos teikti pirmiausia institucijos, kurios turi reikiamą patirtį, bazę ir kvalifikuotą personalą. Todėl skatintina, kad skirtingų kvalifikacijos tobulinimo formų paslaugas teiktų skirtingos institucijos: aukštosios mokyklos, valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos (švietimo centrai ir kitos švietimo pagalbos įstaigos), juridiniai asmenys (VšĮ, AB, UAB asociacijos). Konkrečiai muzikos mokytojai tobulintis kvalifikaciją gali šiose įstaigose: Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokyklos meninio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi centre, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos muzikos mokymo studijų centre, UAB „Šviesa" mokymo centre bei Kauno pedagogų kvalifikacijos centre.

Tad apžvelgus pedagogų kvalifikacijos tobulinimo formas ir būdus, galima teigti, kad mokymasis visą gyvenimą tampa nebe reikiamybe, bet būtinybe. Tam didžiulę įtaką daro modernėjanti visuomenė bei nuolat kintanti švietimo sistema. Atsižvelgdami į savo poreikius

bei išsikeltus tikslus, mokytojai turi galimybę pasirinkti kokiais būdais ir kokiose institucijose gali tobulintis savo kvalifikaciją.

Apibendrinant mokslinės literatūros apžvalgą ir švietimo dokumentų analizę galima teigti, kad šiuolaikinėje visuomenėje vykstant švietimo reformoms ir nuolat skverbiantis naujausioms technologijoms, pedagogams yra keliami vis didesni reikalavimai ir jų vaidmuo švietimo plotmėje nuolat kinta. Dėl šių priežasčių didelis dėmesys skiriamas mokytojo profesijos kompetencijoms ir kvalifikacijos tobulinimui, kitaip tariant mokymuisi visą gyvenimą. Tačiau, tik nuo paties mokytojo asmeninės iniciatyvos ir noro priklauso kaip stipriai ir kokiais būdais jis nori tobulėti.

3. MUZIKOS MOKYTOJŲ SKAITMENINIO RAŠTINGUMO KOMPETENCIJŲ VISĄ GYENIMĄ TRUNKANČIO MOKYMOSI KONTEKSTE TYRIMAS

3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į jų skaitmeninių kompetencijų ypatumus mokymosi visa gyvenimą kontekste buvo atliktas kiekybinis tyrimas. Pasak Bitino (2006), kiekybinį tyrimą tinkama taikyti tuomet, kai jau yra pakankamai išnagrinėtas objektas ir ištirti jo požymiai, o tyrėjo užduotis yra objektą paaiškinti ir prognozuoti. Šis tyrimas yra uždaras ir būtent juo yra analizuojami kiekybiniai duomenys pagal iš anksto išsikeltą hipotezę. Kiekybiniu požiūriu tyrime siekiama patvirtinti iš anksto išsikeltą hipotezę (Krathwohl, 1993), o pasak Alasuutari (1995), kiekybiniam tyrimui būdingas: nuodugnus duomenų peržiūrėjimas ir statistinių ryšių interpretacija, nuorodos į kitus tyrinėjimus ir hipotezes.

Tyrimui atlikti buvo naudojamas kiekybinių tyrimų instrumentas – anketa. Kardelio (2005) teigimu, anketa turi būti aiški, nedviprasmiška ir patikima. Kartu ji turi skatinti pedagogo norą bendradarbiauti ir užtikrinti anonimiškumą. Anot Gaižauskaitės ir Mikėnienės (2014), apklausos metodu renkami duomenys klausinėjant. Būtent anketa, kurią sudaro iš anksto, aiškiai ir nekintamai suformuluoti klausimai, išsiskiria iš kitų duomenų rinkimo metodų. Anketa yra pateikiama tiems respondentams, kurie tam tikru būdu yra atrenkami kaip aktuali tikslinė grupė tinkanti tyrimo temai.

Magistro darbui atlikti buvo sukurta schema kurioje pavaizduota tyrimo vykdymo struktūra (žr. 5 pav.)

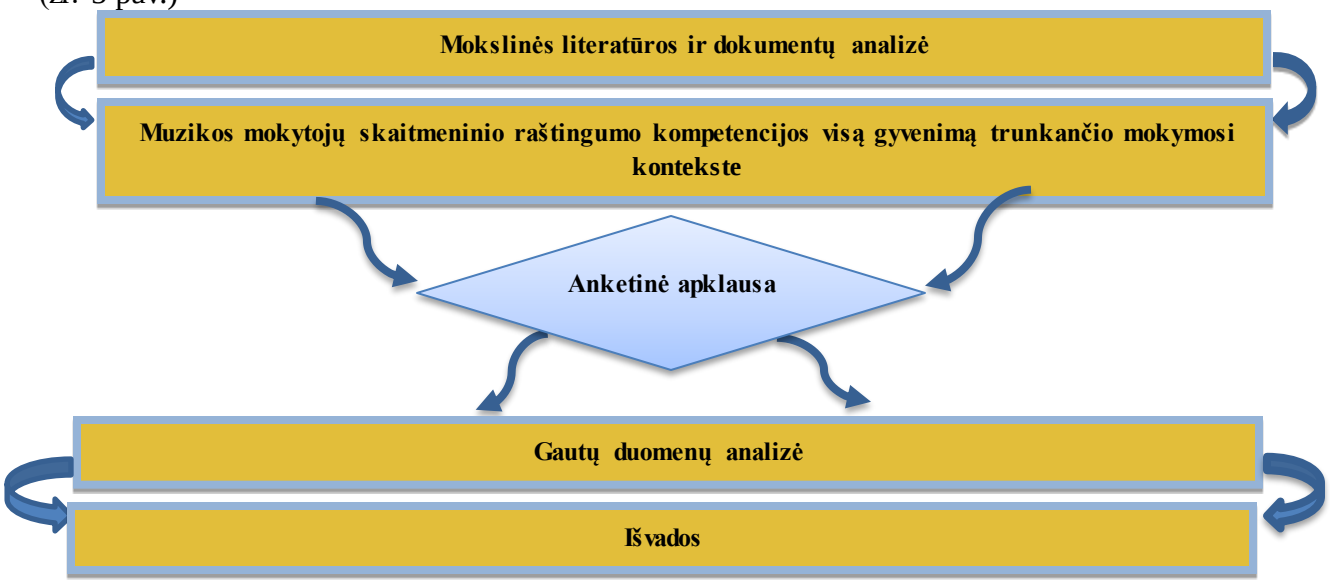

5 pav. Tyrimo dizainas (struktūra)

Pirmame etape buvo atlikta mokslinės literatūros ir dokumentų analizė. Antrame etape remiantis išanalizuota literatūra bei dokumentais, iškeltais tyrimo klausimais ir tyrimo tikslu buvo sukurtas kiekybinio tyrimo instrumentas. Trečiojo etapo metu pasitelkus sukurtu kiekybinio tyrimo instrumentu – anketa, buvo atliekama muzikos mokytojų apklausa. Anketa (žr. *1 priedas*) buvo talpinama http://www.apklausa.lt internetiniame tinklapyje. Anot Gaižauskaitės., Mikėnės (2014), apklausa atliekama internetu turi daug privalumų: išvengiama tyrėjo įtakos, yra suteikiama daugiau privatumo respondentui bei vienas iš didžiausių privalumų – pigumas. Gautų duomenų analizei apdoroti buvo pasirinkta statistinių duomenų apdorojimo SPSS (Statistical Package for Social Sciences) kompiuterinė programinė įranga. Ketvirtojo etapo metu buvo vykdomas gautų duomenų analizavimas, grafinis pateikimas ir apibendrinimas.

3.2. Tyrimo instrumentas

Kiekybinio tyrimo instrumentas – anketa buvo sudaryta antrojo etapo metu remiantis nagrinėta moksline literatūra ir dokumentais (Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įsakymas 2018 dėl reikalavimų mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaitmeninio raštingumo programos aprašo patvirtinimo; Sabaliauskas., Poteliūnienė., Česnavičienė., Juškevičienė 2018). Anketa suskirstyta į III dalis: I skaitmeninis raštingumas, II mokymasis visą gyvenimą, III demografiniai duomenys. Anketą sudaro 13 klausimų, iš kurių 11 uždaro tipo klausimų su pasirenkamais atsakymo variantais ir 2 atviro tipo.

- skaitmeninis raštingumas (1,2,3,4, klausimai);
- mokymasis visą gyvenimą (5,6,7,8, klausimai);
- demografiniai duomenys (9,10,11,12,13). Instrumento struktūra pateikiama 6 lentelėje:

6 lentelė. Tyrimo instrumento turinio projektavimas

Tema	Potemė	Klausimai
I. Skaitmeninis raštingumas	Skaitmeninio raštingumo samprata	**1. Koks iš žemiau pateiktų apibrėžimų geriausiai atspindi skaitmeninio raštingumo sąvoką?** (*Pasirinkite tik vieną apibūdinimą ir prie jo pažymėkite X*)
	Skaitmeninio raštingumo kompetencijos įsivertinimas	**2. Nuo 1 iki 10 įvertinkite savo skaitmeninio raštingumo kompetenciją, kai 1 reiškia visiškai nekompetetingas, o 10 – labai kompetentingas. (*įrašykite skaičių*)**
	Skaitmeninio raštingumo gebėjimai	**3. Kaip vertinate savo skaitmeninio raštingumo gebėjimus skirtingose srityse:** (*Prie kiekvieno teiginio pasirinkite Jums tinkamą atsakymo variantą ir pažymėkite X)*
	Skaitmeninio raštingumo tobulinimas	**4. Ar jaučiate poreikį tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją? Kodėl?**
II. Mokymasis	Mokymosi visą gyvenimą prasmė	**5. Ką Jums reiškia mokymasis visą gyvenimą?**

visą gyvenimą		
	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo galimybės darbo įstaigoje	**6. Kaip manote, ar įstaigoje, kurioje dirbate Jums sudaromos sąlygos tobulinti savo profesinę kvalifikaciją?** (*Prie kiekvieno teiginio pasirinkite Jums tinkamą atsakymo variantą ir pažymėkite X).*
	Kvalifikacijos tobulinimo galimybės	**7. Kiek pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi formų/būdų išklausėte per pastaruosius tris metus? ?** (*Kiekvienoje eilutėje įrašykite skaičių).*
	Kvalifikacijos tobulinimo poreikis	**8. Įvardinkite, kokių kvalifikacijos tobulinimosi formų/ būdų bei temų poreikį jaučiate?**
III. Demografiniai duomenys	Darbo stažas, kvalifikacija, amžius, darbovietės vietovė, lytis.	**9. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas:** **10. Kvalifikacinė kategorija:** **11. Amžius** **12. Jūsų mokyklos vietovė.** **13. Lytis.**

3.3. Tyrimo imties charakteristika

Siekiant atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į jų skaitmeninių kompetencijų ypatumus mokymosi visa gyvenimą kontekste, tyrimui buvo pasirinkti Lietuvoje dirbantys muzikos mokytojai. Remiantis Lietuvos statistikos departamento analize 2017-2018 m. Lietuvos miestuose ir kaimuose dirbančių muzikos mokytojų yra 1205. Kardelio (2005) teigimu, tyrimui atrinkta populiacijos dalis, kuri gali tinkamai atstovauti visumai bei teikti reikalingą informaciją vadinama imtimi. Gaižauskaitė., Mikėnė (2014) teigia, kad apklausos imtį sudaro asmenys, kurie tampa respondentais. Anot autorių, imties reprezentatyvumą lemia imties dydis bei pasirinktas imties sudarymo būdas. Šio tyrimo reprezentatyvumui užtikrinti buvo pasirinkta kiekybiniams tyrimams būdinga tikimybinė atranka ir jos tipas: paprasta – atsitiktinė atranka, kurios metu visi populiacijos elementai turi vienodas galimybes patekti į imtį. Imčiai apskaičiuoti buvo naudojama ši formulė: $n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}}$. Forumulėje esančių žymėjimų reikšmės pagal Gaižauskaitę., Mikėnę (2014), yra šios: n – imties tūris; N – populiacijos dalis, Δ – paklaida. Kaip teigia Kardelis (2002), pagal šią formulę skaičiuojant imtį skirtumas tarp pasirinktos grupės ir generalinės aibės vidurkis yra ne didesnis nei 5 %. „Kiekybinio tyrimo imtis laikoma pakankama, kai statistinis patikimumas yra 95 %, todėl paklaida gali būti 5 %“ (Kardelis, 2002, p. 324). Taigi, remiantis Lietuvos statistikos departamento 2017-2018 m. analize tyrimui atlikti pasirinkta visoje Lietuvoje dirbantys muzikos mokytojai kurių populiacija (N) – 1205, o reikalinga imtis (n) –291.

Organizuojant tyrimą anketa buvo išsiųsta į 1120 Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų raštines, kurių duomenys yra viešai prieinami www.aikos.smms.lt atviroje informavimo, konsultavimo ir orientavimo Lietuvoje sistemoje. Taip pat anketa buvo patalpinta socialinio tinklalapio „Facebook“ muzikos mokytojų grupėse: „Muzikos mokytojai“, „Lietuvos muzikos mokytojų asociacija“, „Muzikos pedagogai“.

3.4. Tyrimo etika ir ribotumai

Tyrimo etika. Kaip teigia Gaižauskaitė., Mikėnė (2014), tyrimuose, kuriuose taikomas apklausos metodas, galioja visi bendriausi etiniai principai. Svarbu užtikrinti respondentų gerovę apklausos atlikimo metu bei po jo. Svarbus respondentų savanoriškas dalyvavimas, kurio metu tyrėjas turi užtikrinti anonimiškumą ir konfidencialumą, tai reiškia, kad respondento tapatybė nebus atskleista ir duomenys bus naudojami ir saugomi taip, kad nebūtų įmanoma susieti su konkrečiu respondentu. „Apklausoms svarbi etikos principų grupė, susijusi su gautų duomenų saugojimo ir panaudojimo būdais. Bendra prielaida yra tokia: apklausose gauti duomenys naudojami apibendrintai, o atskiro respondento suteikta informacija tolesniame procese nėra identifikuojama, t.y. nėra įmanoma nustatyti, kuris respondentas kurį klausimyną pildė“ (Gaižauskaitė., Mikėnė., 2014, p. 47). Taigi, atliekant tyrimą buvo įgyvendinti tyrimo etikos principai: muzikos mokytojų dalyvavimas tyrime buvo savanoriškas, prieš atliekant apklausą muzikos mokytojai susipažino su tyrimo tikslu bei kur gauti rezultatai bus panaudojami, taip pat buvo informuoti, kad anketa yra anoniminė t.y.: muzikos mokytojų nebuvo prašoma nurodyti savo asmeninių duomenų, mokyklų, kuriose dirba, todėl tokiu būdu buvo užtikrintas mokytojų konfidencialumas.

Tyrimo ribotumas. Vienas iš apklausos internetu trūkumų – anketos pildymo vangumas t.y. didelė grįžtamumo paklaida, nes tinkamai užpildytų ir tinkamų statistiniam apdorojimui iš 291 sugrįžo tik 141 anketos. Todėl toliau darbe pateikiami skaičiavimai tik nuo 141 užpildytų anketų ir tyrimo rezultatai yra daugiau tik rodantys tendencijas, o gautų tyrimo išvadų negalima taikyti visai tyrimo populiacijai.

4. KIEKYBINIO TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ

4.1. Respondentų charakteristika

Analizuojant tyrimo rezultatus buvo svarbu išsiaiškinti Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose dirbančių muzikos mokytojų demografinius duomenis. Paaiškėjo, kad apklausoje dalyvavusių iš 141 respondentų žymiai didesnę dalį sudarė moterys (65,2 proc.), nei vyrai (34,0 proc.). Todėl galima daryti prielaidą, kad šiandien vis dar vyrauja tendencija, kad muzikos mokytojų vyrų yra mažiau nei moterų.

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti pedagogų amžių, nes 2019 metais paskelbta Švietimo būklės apžvalga rodo, kad Lietuvoje mokytojų amžiaus vidurkis yra apie 50 metų – didesnis negu mokytojų amžiaus vidurkis (44 metai) ir ypač mažėja vidutinio amžiaus 30 – 49 m.

mokytojų. Žemiau pateikiamas tyrime dalyvavusių muzikos mokytojų pasiskirstymas pagal amžių (žr. 6 pav.).

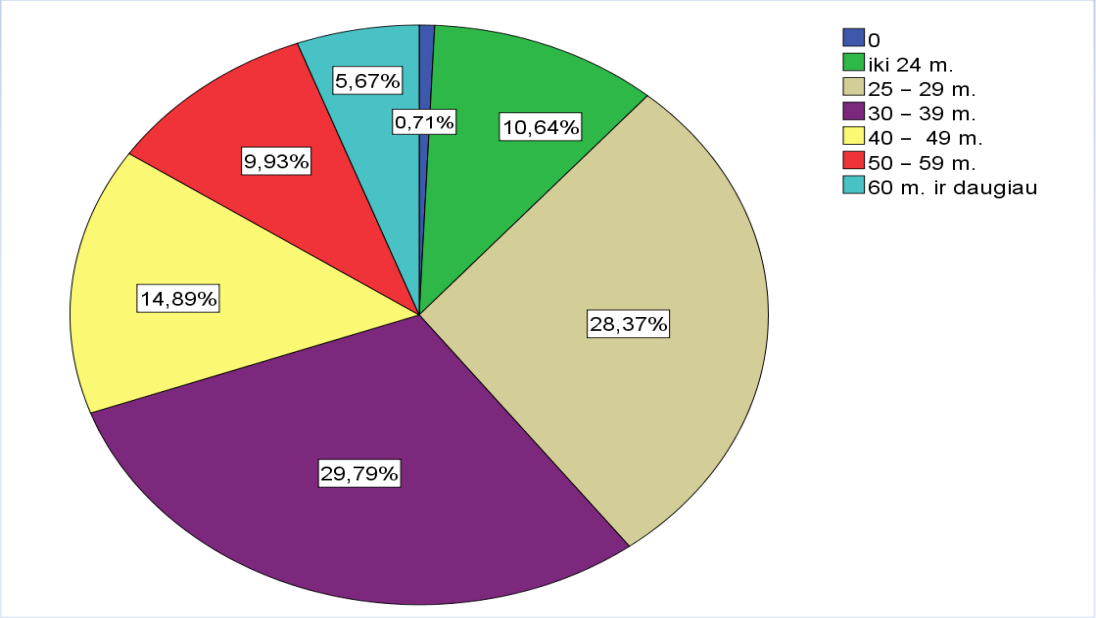

6 pav. Muzikos mokytojų amžius

Tyrimas parodė, kad didžioji dauguma (29,8 proc). muzikos mokytojų yra nuo 30 iki 39 metų. Panašus respondentų pasiskirstymas (28,4 proc.) yra nuo 25 iki 29 m. Mažesnę respondentų dalį (14,9 proc.) sudaro mokytojai nuo 40 iki 49 m. (10,7 proc.) atsakiusiųjų į klausimus yra iki 24 m. (9,9 proc.) mokytojų yra nuo 50 iki 59 m. ir (5,7 proc.) mokytojų yra 60 - ties ir vyresni. Remiantis švietimo būklės apžvalga 2019, labai svarbu pritraukti jaunų pedagogų, o šio tyrimo duomenys rodo, kad jau daugėja jaunesnio amžiaus muzikos mokytojų.

Siekiant išsamiau išsiaiškinti tiriamųjų demografinius duomenis, respondentų buvo paprašyta nurodyti darbo stažą, kvalifikacinę kategoriją, bei vietovę, kurioje dirba. Atlikta tyrimo duomenų analizė atskleidė, jog tyrimo imtį daugiausia sudarė muzikos mokytojai, kurių darbo stažas yra nuo 1 iki 5 metų (36,9 proc.). Kiek mažiau – (25,5 proc.) dirbantys nuo 6 iki 10 metų. (19,1 proc.) tyrime dalyvavusių respondentų nurodė turintys 11 – 15 metų darbo stažą, o mažiausiai (18,4 proc.) dalyvavo apklaustųjų, kurių darbo stažas 16 metų ir daugiau.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad didžioji dauguma apklausoje dalyvavusių muzikos mokytojų turi mokytojo kvalifikacinę kategoriją – (53,9 proc.). Mažesnę respondentų dalį sudarė mokytojai metodininkai – (20,6 proc.) ir vyr. mokytojai (19,9 proc.). Mažiausiai apklausoje dalyvavo mokytojų ekspertų – (5,7 proc.).

Apklausoje aktyviausiai dalyvavo muzikos mokytojai dirbantys miesto mokyklose – (66,7 proc.), dirbantys miestelių mokyklose nurodė (22,7 proc.), o mažiausiai aktyvūs buvo kaimo

mokyklose dirbantys mokytojai – (10,6 proc.). Demografiniai duomenys pateikiami 7 lentelėje:

7 lentelė. Demografiniai duomenys

Demografiniai duomenys		n	%
Darbo stažas:	1 – 5 metų	52	**36,9**
	6 – 10 metų	36	25,5
	11 – 15 metų	27	19,1
	16 metų ir daugiau	26	18,4
Kvalifikacinė kategorija:	Mokytojas	76	**53,9**
	Vyr. mokytojas	28	19,9
	Mokytojas metodininkas	29	20,6
	Mokytojas ekspertas	8	5,7
Darbo vieta:	Miestas	94	**66,7**
	Miestelis	32	22,7
	Kaimas	15	10,6
Iš viso:		**141**	**100**

Apibendrinant galima teigti, kad tyrime daugiausiai dalyvavo moktojo kvalifikaciją turinčių mokytojų moterų kurių amžius siekia nuo 30 iki 39 metų, o pedagoginio darbo stažas vyrauja nuo 1 iki 5 metų. Svarbu paminėti, kad nuo pedagogų kuriems yra nuo 30 iki 39 mažai atsilieka mokytojai, kurių amžiaus tarpsnis yra nuo 25 iki 29. Todėl galima daryti prielaidą, kad jaunų muzikos mokytojų daugėja, tačiau vyraujanti mokytojo kvalifikacija įrodo, kad mokytojai dar neišnaudojo savo kvalifikacijos tobulinimo galimybių, ir kvalifikacijos tobulinimo kausimai jiems turi būti labai aktualūs.

4.2. Muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo kompetencijų analizė

Atliekant tyrimą buvo svarbu išsiaiškinti, kaip muzikos mokytojai supranta skaitmeninio raštingumo sampratą (žr. 7 pav.).

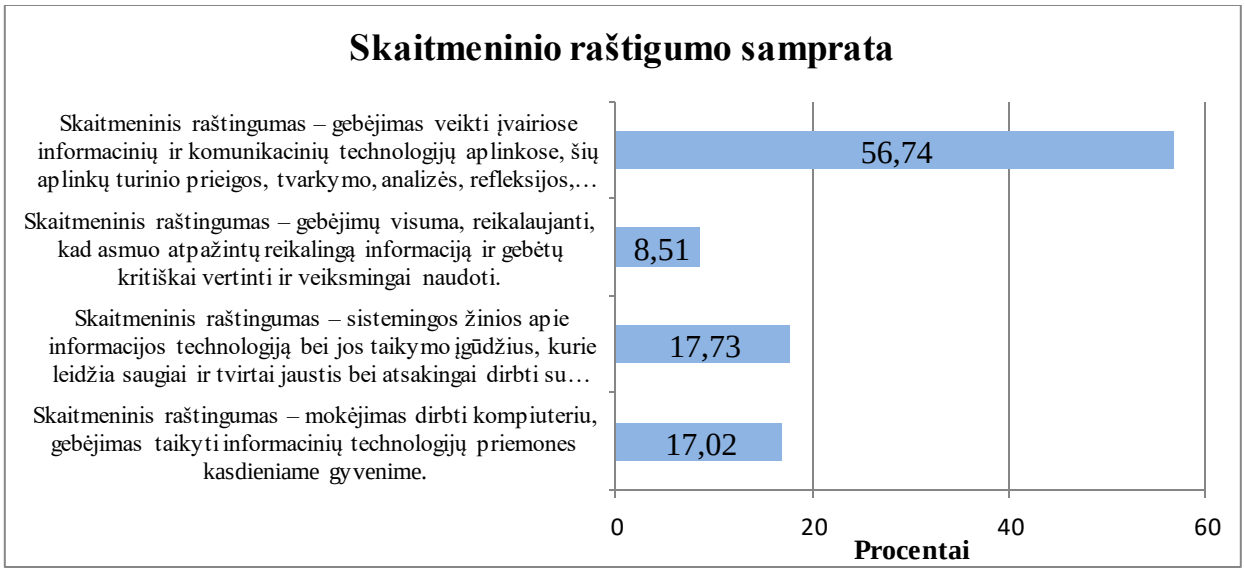

7 pav. Skaitmeninio raštingumo sampratos reikšmė

Apžvelgus tyrimo rezultatus paaiškėjo, kad dauguma respondentų (57,5 proc.) skaitmeninį raštingumą suvokia kaip gebėjimą veikti įvairiose informacinių ir komunikacinių technologijų aplinkose, šių aplinkų turinio prieigos, tvarkymo, analizės, refleksijos, kritiško vertinimo, supratimo, turinio projektavimo ir kūrimo gebėjimą. Dalis tiriamųjų (17,0 proc.) pasisakė, kad jų nuomone, skaitmeninio raštingumo samprata siejasi su mokėjimu dirbti kompiuteriu ir gebėjimu taikyti IKT priemones kasdieniniame gyvenime. Kita dalis taip pat (17,0 proc.). skaitmeninį raštingumą įvardino kaip sistemingas žinias apie informacijos technologiją bei jos taikymo įgūdžius, kurie leidžia saugiai ir tvirtai jaustis bei atsakingai dirbti su kompiuterine technika ir taikomosiomis programomis. Tik (8,5 proc.) teigia, kad skaitmeninis raštingumas – gebėjimų visuma, reikalaujanti, kad asmuo atpažintų reikalingą informaciją ir gebėtų ją kritiškai vertinti bei veiksmingai naudoti.

Todėl galima teigti, kad didžioji dalis respondentų skaitmeninį raštingumą supranta plačiąja prasme, o ne tik kaip gebėjimą tinkamai naudotis kompiuteriu ir jame esančiomis skaitmeninėmis programomis. Toks skaitmeninio raštingumo sampratos traktavimas sietinas su daugelio Lietuvos ir užsienio mokslininkų požiūriu, kuomet šiuolaikinėje visuomenėje skaitmeninės kompetencijos nebegalima apibrėžti tik kaip gebėjimu naudojimosi IKT priemonėmis. Skaitmeninės kompetencijos įgūdžiai apibrėžiami plačiąja prasme: privatumu ir saugumu, etiniais ir teisiniais naudojimais, kritiniu požiūriu vertinimu ir naudojimusi kuriant ar naudojantis tam tikru turiniu skaitmeninėje erdvėje.

Išsiaiškinus muzikos mokytojų sampratą apie skaitmeninį raštingumą, buvo įdomu sužinoti kaip jie vertina savo skaitmeninio raštingumo kompetenciją (žr. 8 pav.).

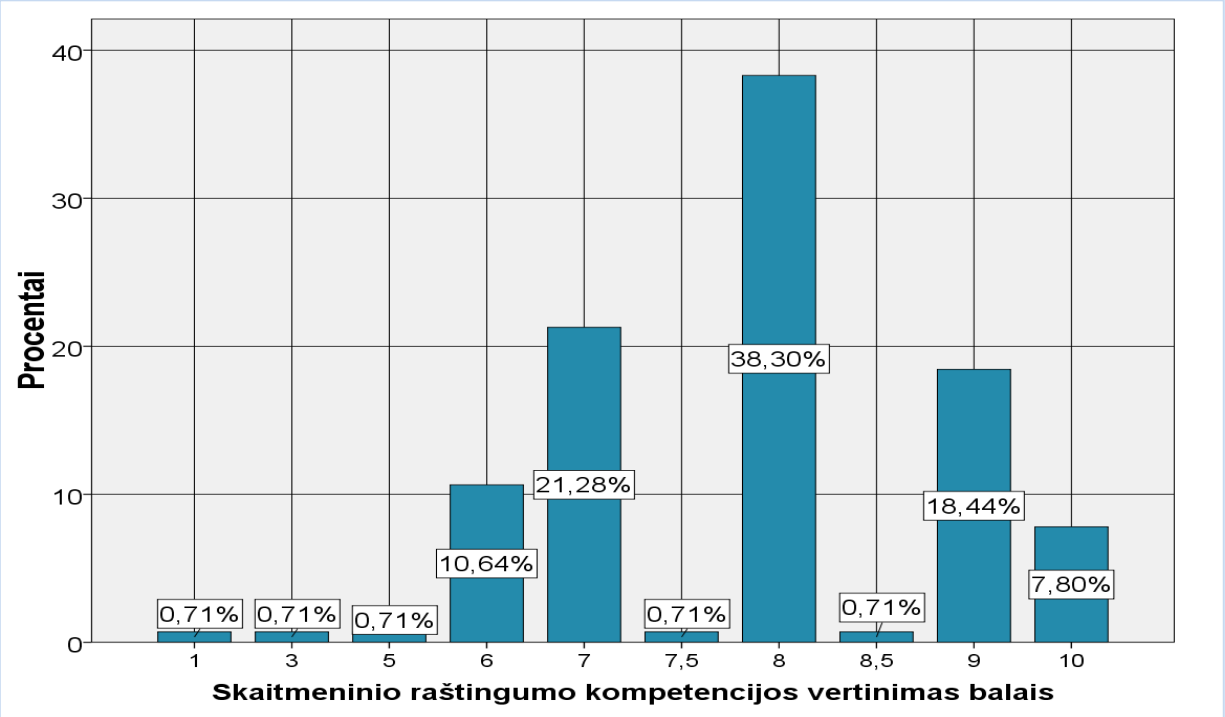

8 pav. Skaitmeninio raštingumo kompetencijos įsivertinimas

Respondentų buvo paprašyta įsivertinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją balais nuo 1 iki 10, kuomet 1 reiškia visiškai nekompetentingas, o 10 – labai kompetentingas. Gauti rezultatai parodė, kad didžioji dauguma (38,3 proc.). muzikos mokytojai savo skaitmeninio raštingumo kompetenciją vertina gana aukštais 8 balais. Vidutiniškai t.y. 7 iš 10 balų savo kompetenciją vertina (21,3 proc.) muzikos mokytojų. (18,4 proc.) muzikos mokytojų teigia, kad jų skaitmeninis raštingumas yra labai geras ir vertina jį 9 balais. 6 iš 10 galimų balų skaitmeninio raštingumo kompetencijoms skiria (10,6 proc.), o puikiai t.y. 10 balų skaitmeninio raštingumo kompetenciją vertina (7,8 proc.) muzikos mokytojų. Tačiau galima pastebėti, kad yra dalis mokytojų (0,7 proc.) kurie mano, jog skaitmeninio raštingumo kompetencijos jiems vis dar yra iššūkis ir įsivertina nuo 1 iki 6 balų iš 10 galimų.

Taigi galima daryti prielaidą, kad muzikos mokytojai yra pakankamai kompetentingi skaitmeniniame raštingume, tačiau pateikti duomenys rodo, kad tobulinti šią kompetenciją taip pat yra reikalinga.

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti kaip muzikos mokytojai vertina savo skaitmeninio raštingumo gebėjimus skirtingose srityse: 1)*informacijos valdymo gebėjimai; 2)komunikavimo gebėjimai; 3) skaitmeninio turinio kūrimo gebėjimai; 4)saugumo užtikrinimo gebėjimai; 5) skaitmeninio mokymo ir mokymosi gebėjimai; 6) Skaitmeninio raštingumo problemų sprendimo gebėjimai.* Šios skaitmeninio raštingumo sritys yra pateikiamos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įsakyme *Dėl reikalavimų mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaitmeninio raštingumo programos apraše 2018*.

1). Informacijos valdymo gebėjimai susideda iš: 1.1. naršymo, informacijos paieškos ir atrankos (naršyti internete ir ieškoti informacijos, aiškiai apibrėžti informacijos poreikius, rasti reikiamą informaciją, tikslingai pasirinkti patikimus šaltinius, pereiti iš vieno interneto šaltinio į kitą, kurti savas informacijos paieškos strategijas); 1.2. informacijos vertinimo (kritiškai vertinti informacijos šaltinių patikimumą. Rinkti informaciją, ją apdoroti, analizuoti, kritiškai įvertinti ir atrinkti); 1.3. informacijos įrašymo ir prieinamumo (valdyti ir saugoti turinį bei informaciją taip, kad ją būtų lengva pasiimti, taip pat sisteminti informaciją ir duomenis).

Respondentų naršymo, informacijos paieškos ir atrankos gebėjimai vaizduojami (9 pav.).

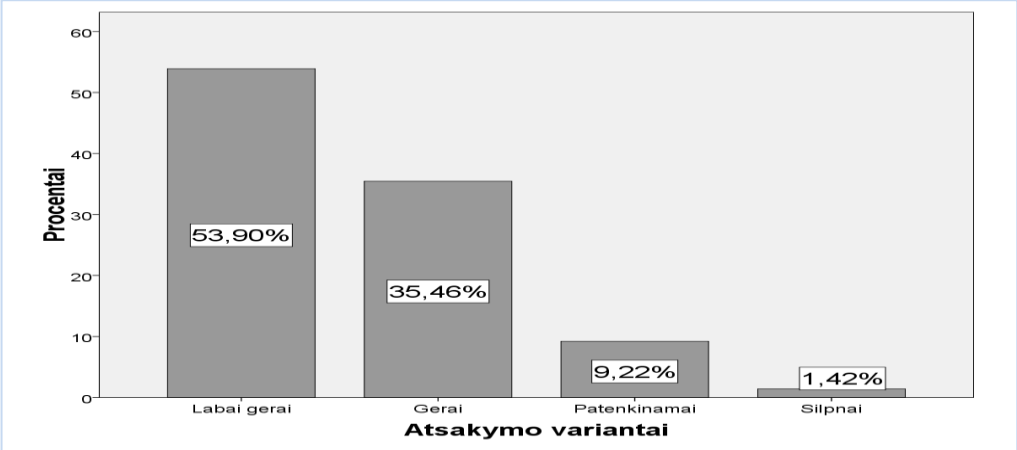

9 pav. Naršymas/ informacijos paieška ir atranka

Atlikto tyrimo duomenys parodo, kad daugiau nei pusė respondentų (53,9 proc.) aiškiai apibrėžti reikiamos informacijos poreikius, naršyti ir jos ieškoti geba labai gerai. Gerai informacijos ieškoti sekasi trečdaliui respondentų (35,5 proc.). Patenkinamai – (9,2 proc.). Tačiau (1,4 proc.) respondentų įvardino, kad naršyme ir informacijos ieškojime jiems sekasi dar silpnai.

Tyrimo dalyvių buvo prašoma įvertinti kritiško informacijos vertinimo gebėjimus (žr. 10 pav.).

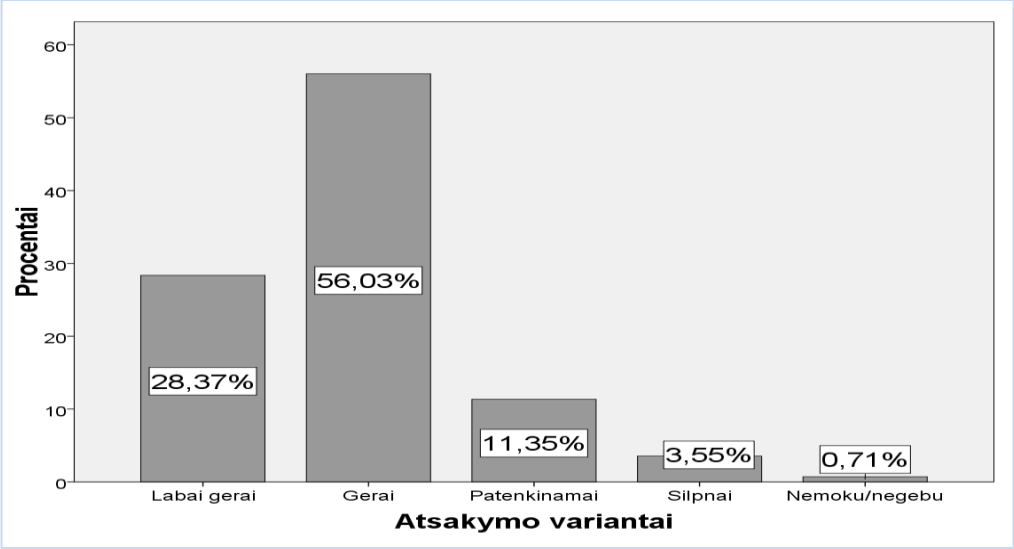

10 pav. Informacijos vertinimas

Analizuojant kaip muzikos mokytojai įsivertina savo gebėjimus kritiškai vertinti informacijos šaltinius, rastą informaciją apdoroti bei analizuoti matoma, kad dauguma (56,0 proc.) tiriamųjų gerai vertina savo gebėjimus šioje srityje. Labai gerai vertinti informacijos turinį sekasi (28,4 proc.). Patenkinamai kritiškai vertinti rastą informaciją sekasi (11,4 proc.) apklaustųjų. Mažiau (3,6 proc.) teigia, kad jiems sekasi silpnai ir deja, bet (1,0 proc.) teigia, kad negeba kritiškai vertinti surinktos informacijos.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, kaip muzikos mokytojai geba valdyti ir saugoti turinį bei informaciją taip, kad ją būtų lengva pasiimti bei sisteminti (žr. 11 pav)..

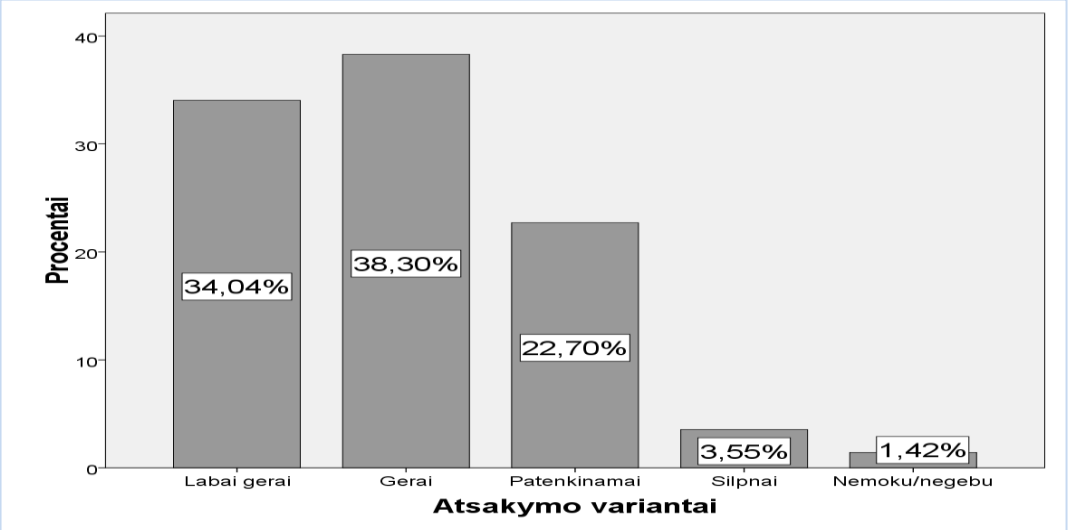

11 pav. Informacijos įrašymas ir prieinamumas

Dauguma (38,3 proc). respondentų nurodė, kad sekasi gerai. Labai gerai saugoti informaciją sekasi (34,0 proc.) muzikos mokytojų. Patenkinamai savo gebėjimus įvertino (22,7 proc.), silpnai – (3,6 proc.) ir (1,4 proc.) pažymi, kad nemoka/negeba tinkamai saugoti rastos informacijos

Apibendrinus galima teigti, kad didžioji dauguma muzikos mokytojų informacijos valdymo srityje savo gebėjimus vertina gerai arba labai gerai, tačiau nors ir maža dalis, bet yra mokytojų, kuriems trūksta kompetencijos šioje srityje.

2). Komunikavimo gebėjimai susideda iš: 2.1.Bendravimas pasitelkus skaitmenines technologijas (bendrauti su mokiniais, mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, tėvais (globėjais, rūpintojais) ir kitais pasitelkus įvairius skaitmeninius įrenginius ir taikomąsias programas. Žinoti, kaip kuriami, siunčiami ir saugomi skaitmeniniai pranešimai (žinutės ir elektroninio pašto laiškai). Naudoti tinkamus bendravimo skaitmeninėmis priemonėmis būdus (pvz., Skype, el. paštą, Moodle ir t. t.); 2.2. Informacijos ir turinio bendrinimas (dalytis su kitais rastos informacijos vieta ir turiniu, įvairaus formato rinkmenomis (pvz., išsiunčiant el. laišką su priedu, įkeliant į virtualią erdvę nuotraukas ir pan.); 2.3. Pilietiškumas internete (pasitelkus skaitmenines technologijas dalyvauti visuomenės gyvenime, įsitraukti į interneto bendruomenes); 2.4. Bendradarbiavimas internete (bendradarbiaujant (pvz., kuriant dokumentą, minčių žemėlapį, projektą) naudotis aplinkų, skirtų bendrauti nuotoliniu būdu, galimybėmis (pvz., skelbimų lentų, vikio technologijų, debesų technologijų); 2.5. Tinklo etiketas (išmanyti elgesio normas, taikomas bendraujant internete (virtualioje erdvėje); žinoti skirtingų kultūrų bendravimo ypatumus. Taikyti veiksmingas netinkamo elgesio atpažinimo

strategijas, numatyti savo elgesį elektroninių patyčių atveju); 2.6. Skaitmeninės tapatybės valdymas (sukurti vieną ar kelias skaitmenines tapatybes ir jas tikslingai pritaikyti savo veikloje. Gebėti valdyti ir apsaugoti savo skaitmenines tapatybes).

Tyrimu siekta išsiaiškinti muzikos mokytojų gebėjimą bendrauti pasitelkus skaitmenines technologijas (žr. 12 pav.).

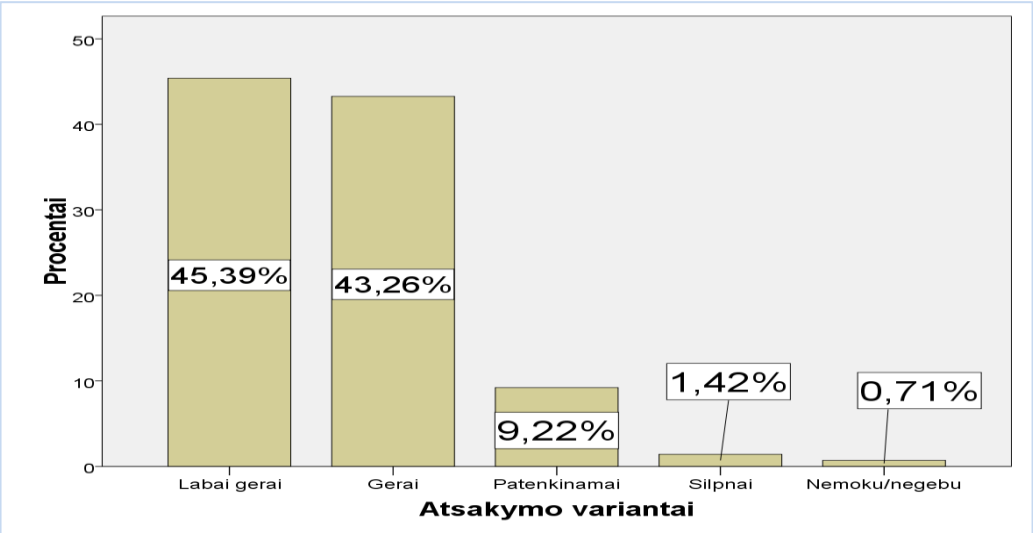

12 pav. Bendravimas pasitelkus skaitmenines technologijas

Analizuojant pateiktus rezultatus, matoma, kad bendrauti su mokiniais, mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, tėvais (globėjais, rūpintojais) ir kitais pasitelkus įvairius skaitmeninius įrenginius ir taikomąsias programas tokias kaip: *Moodle, Skype* ir kt. daugumai (45,4 proc.) respondentų sekasi labai gerai, (43,7 proc.) teigia, kad sekasi gerai, (9,2 proc.) vertina savo gebėjimus patenkinamai, silpnai – (1,4 proc.) ir (0,7 proc.) teigia, kad negeba tinkamai bendrauti.

Analizuojami respondentų gebėjimai dalintis su kitais rastos informacijos vieta ir turiniu, įvairaus formato rinkmenomis (pvz., išsiunčiant el. laišką su priedu, įkeliant į virtualią erdvę nuotraukas ir pan.) pateikiami (žr. 13 pav.).

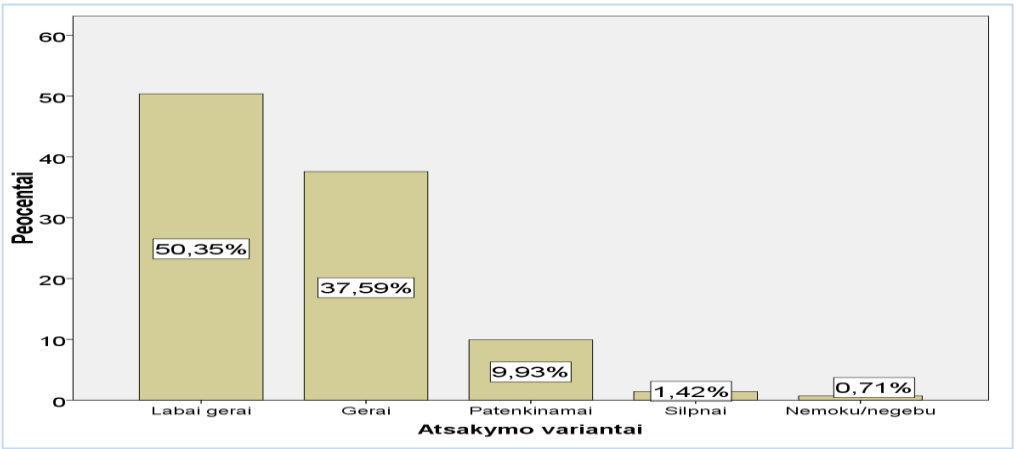

13 pav. Informacijos ir turinio bendrinimas

Remiantis gautais duomenimis pastebima, kad daugiau nei pusė respondentų (50,4 proc.) geba labai gerai dalintis su kitais turima informacija. Kiek mažiau (37,6 proc.) savo gebėjimus vertina gerai. Patenkinamai sekasi (9,9 proc.) apklaustųjų. Taip pat pastebima, kad toks pats procentas muzikos mokytojų (1,4 proc.) turimus gebėjimus vertina silpnai, ir visiškai nesiseka dalintis informacija (0,7 proc.). apklaustųjų.

Įdomu buvo sužinoti, kaip muzikos mokytojams sekasi pasitelkus skaitmenines technologijas dalyvauti visuomenės gyvenime ir įsitraukti į interneto bendruomenes (žr. 14 pav.).

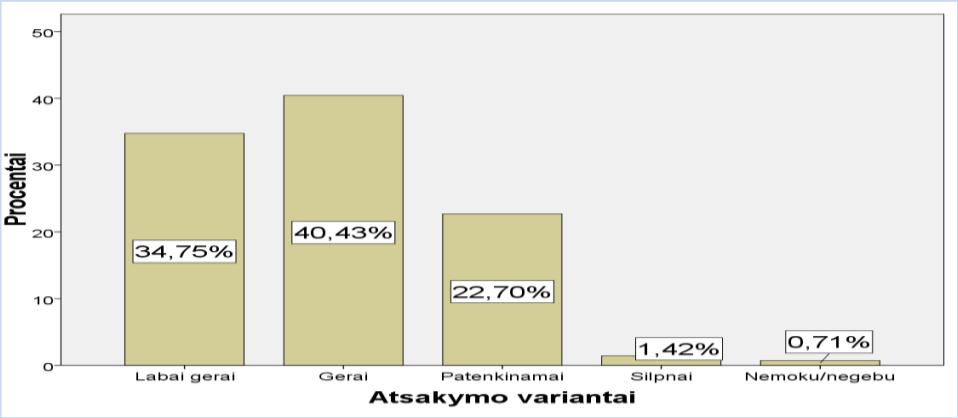

14 pav. Pilietiškumas internete

Gauti rezultatai rodo, kad daugumai (40,4 proc.) respondentų gerai vertina savo gebėjimą įsitraukti į interneto bendruomenes, kiek mažiau (34,8 proc.) turimus gebėjimus vertina labai gerai. Patenkinamai – (22,7 proc.). Silpnai sekasi (1,4 proc.) ir nemoka/negeba (0,7 proc.) respondentų.

Bendradarbiavimo skaitmeninėje erdvėje gebėjimai pateikiami (žr. 15 pav.).

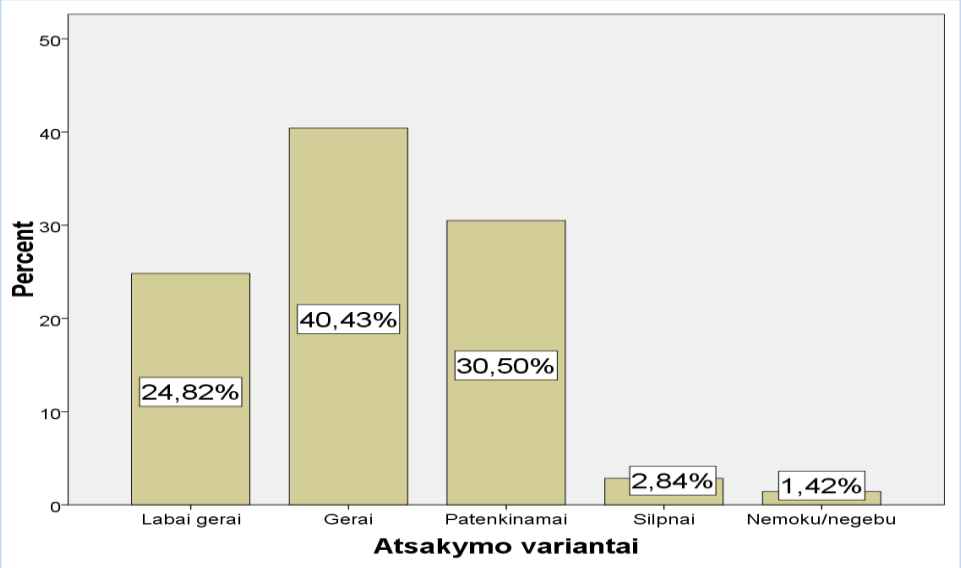

15 pav. Bendradarbiavimas internete

Gauti tyrimo rezultatai rodo, kad naudotis aplinkų, skirtų bendrauti ir bendradarbiauti nuotoliniu būdu, daugumai (40,4 proc). respondentų sekasi gerai. Įdomu pastebėti, kad nemaža dalis (30,5 proc.) respondentų savo gebėjimus vertina patenkinamai. Labai gerai sekasi (24,8 proc.) respondentų. Silpnai – (2,8 proc.) ir nemoka (1,4 proc.) muzikos mokytojų.

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti kaip respondentai išmano elgesio normas, taikomas bendraujant internete (žr. 16 pav.).

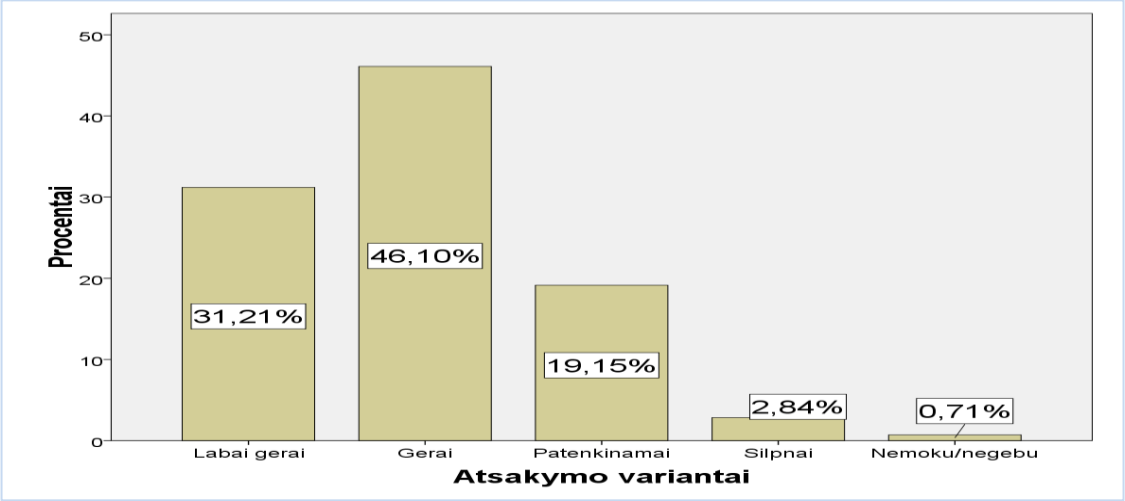

16 pav. Tinklo etiketas

Dauguma muzikos mokytojų (46,1 proc.) pažymi, kad taikyti veiksmingas netinkamo elgesio atpažinimo strategijas, numatyti savo elgesį elektroninių patyčių atveju sekasi gerai. Šiek tiek mažiau (31,2 proc.) savo gebėjimus vertina labai gerai. Patenkinamai sekasi (19,2 proc.) respondentų, silpnai savo gebėjimus vertina (2,8 proc.) ir mažiausiai (0,7 proc.) savo gebėjimus vertina neigiamai.

Atliekant tyrimą buvo įdomu sužinoti, kaip muzikos mokytojai vertina savo gebėjimus kurti vieną ar kelias skaitmenines tapatybes ir jas tikslingai pritaikyti savo veikloje (žr. 17 pav.).

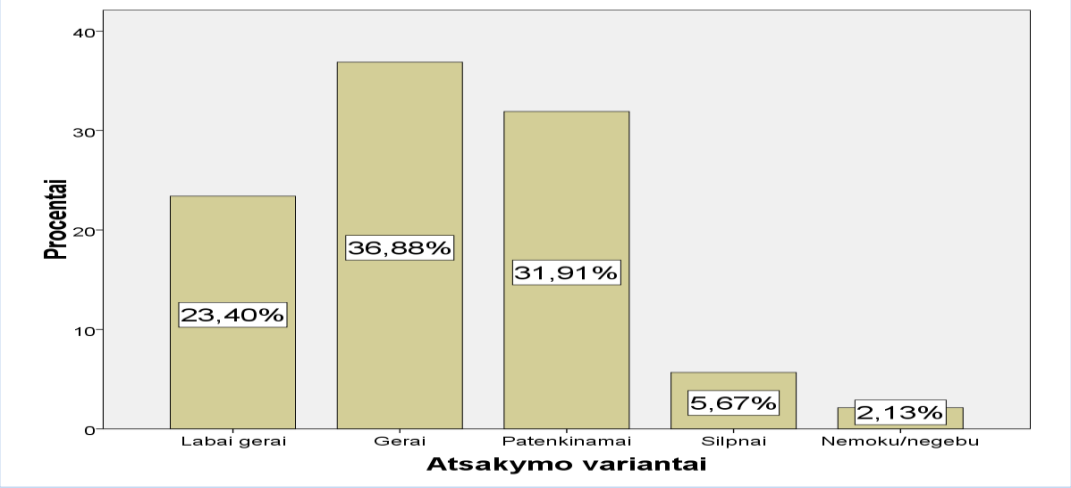

17 pav. Skaitmeninės tapatybės valdymas

Atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad daugiausia (36,9 proc.) muzikos mokytojų gerai geba valdyti ir apsaugoti savo skaitmenines tapatybes. Kiek mažiau (31,9 proc.) savo gebėjimus vertina patenkinama, dar mažiau (23,4 proc.) teigia, kad jiems sekasi labai gerai. Dar mažiau (5,7 proc.) silpnai vertina savo gebėjimus šioje srityje ir mažiausiai (2,1 proc.) teigia, kad nemoka tinkamai valdyti ir saugoti savo skaitmeninės tapatybės.

Taigi, galima daryti prielaidą, kad dauguma muzikos mokytojų komunikuoti pasitelkus skaitmenines technologijas geba išties gerai, tačiau kaip ir informacijos valdyme, taip ir komunikavimo srityje yra dalis mokytojų, kuriems reikėtų tobulinti šią kompetenciją.

3). *Skaitmeninio turinio kūrimo gebėjimai susideda iš:* 3.1. Įvairių formatų turinio kūrimo pasitelkus skaitmeninę daugialypę terpę ir technologijas (kurti įvairių formatų, įskaitant daugialypę terpę, turinį. Noriai bendradarbiauti kuriant skaitmeninį turinį (tekstus, iliustracijas, garso, vaizdo įrašus ir kita). Išreikšti save kūrybiškai naudojant skaitmenines technologijas). 3.2. Autorių teisės ir licencijos (Žinoti, kad skaitmeninis turinys ir programinė įranga saugomi autorių teisių ir jiems taikomos skirtingos licencijos. Teisėtai naudotis interneto ištekliais, programine įranga, kitų autorių intelektine nuosavybe. Savo sukurtam turiniui taikyti skirtingas licencijas).

Tyrimu siekta sužinoti, kaip muzikos mokytojai vertina savo gebėjimus kuriant įvairų turinį pasitelktus skaitmenines technologijas (žr. 18 pav.).

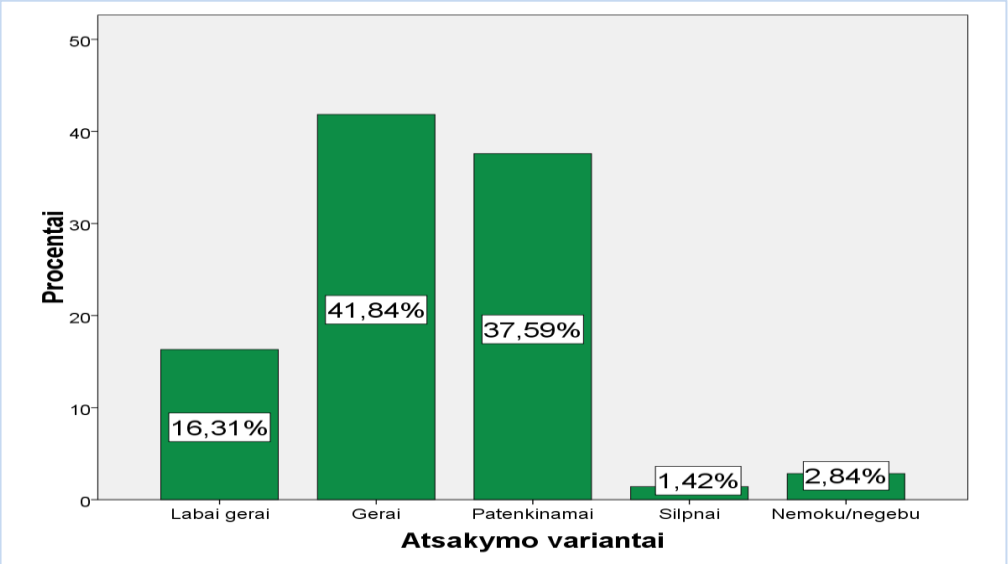

18 pav. Įvairių formatų turinio kūrimas pasitelkus skaitmeninę daugialypę terpę ir technologijas

Gauti duomenys rodo, kad dauguma (41,9 proc.) mokytojų savo gebėjimus išreikšti save kūrybiškai naudojant skaitmenines technologijas vertina gerai. Kiek mažiau (37,6 proc.) šią kompetenciją vertina patenkinamai. Labai gerai geba kurti įvairų turinį pasitelkus

skaitmenines technologijas (16,3 proc.) respondentų. Silpnai – (1,4 proc.) ir (2,8 proc.) teigia, kad negeba.

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti, kaip mokytojai geba teisėtai naudotis interneto ištekliais (žr. 19 pav.).

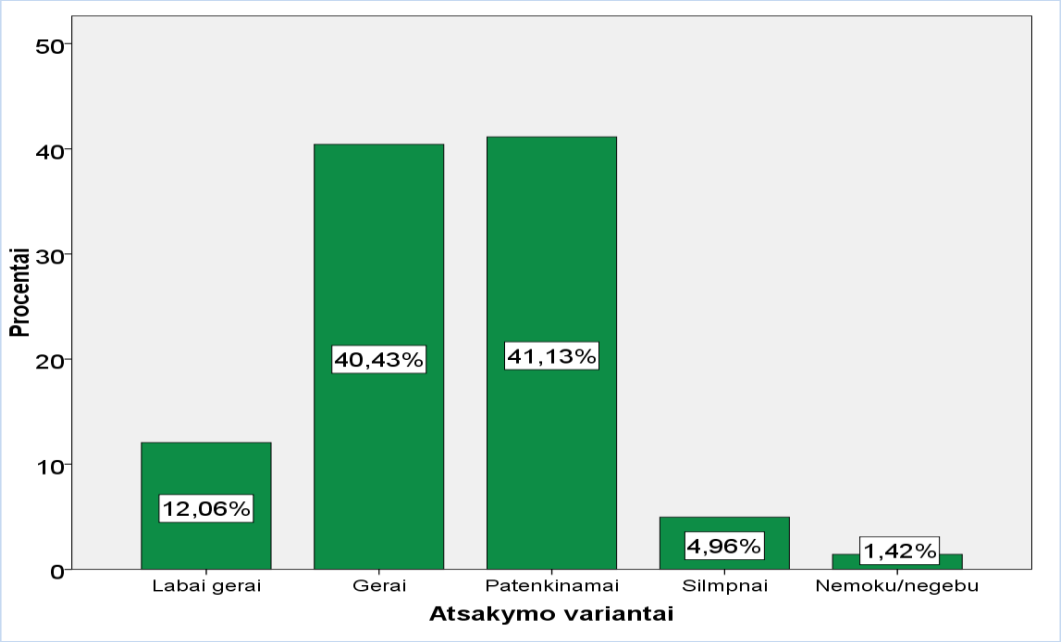

19 pav. Autorių teisės ir licencijos

Iš pateiktų respondentų atsakymų matyti, kad didžioji dauguma muzikos mokytojų (41,1 proc.) gebėjimus savo sukurtam turiniui taikyti licenciją vertina patenkinamai. Galima pasidžiaugti, kad visai nemažai mokytojų (40,4 proc.) savo gebėjimus šioje srityje vertina gerai. Labai gerai išmano apie autorines teises (12,1 proc.), silpnai – (4,7 proc.) ir (1,4 proc.) teigia, jog nemoka taikyti licencijų savo kurtam turiniui.

Todėl galima teigti, kad muzikos mokytojai nėra užtikrinti savo gebėjimais skaitmeninio turinio kūrimo srityje, todėl būtų pravartu gilinti žinias ir gebėjimus.

4). Saugumo užtikrinimo gebėjimai susideda iš: 4.1. programinės ir aparatinės įrangos apsauga (Suprasti, kokia rizika ir kokios grėsmės kyla internete. Apsaugoti savo įrenginius nuo kenkėjiškų programų (šnipinėjimo, virusų ir pan.). Imtis veiksmų, padedančių mažinti riziką ir grėsmes, kylančias internete (apsaugos programų diegimas, atnaujinimas, slaptažodžių naudojimas, atsarginių kopijų darymas ir pan.). 4.2. Asmens duomenų apsauga (laikytis asmens duomenų teikimo kitiems taisyklių. Apsaugoti save ir kitus nuo galimų įvairių elektroninių patyčių formų (pvz., įžeidinėjimo, šmeižimo, persekiojimo internete, apsimetimo kitu asmeniu, asmeninės informacijos ar duomenų neteisėto viešinimo ir pan.). 4.3. Sveikatos ir aplinkos saugojimas (naudojant skaitmenines technologijas laikytis saugaus darbo taisyklių, nusakyti mankštos svarbą sveikatai. Tinkamai susikurti darbo vietą. Įvardyti

sveikatai kenksmingus darbo kompiuteriu veiksnius ir paaiškinti, kaip galima sumažinti jų neigiamą poveikį.

Tyrimu siekta išsaikinti, kaip mokytojai geba apsaugoti savo įrenginius nuo virusų ir kitų kenkėjiškų programų, bei kaip apsaugoti savo įrenginius (žr. 20 pav.).

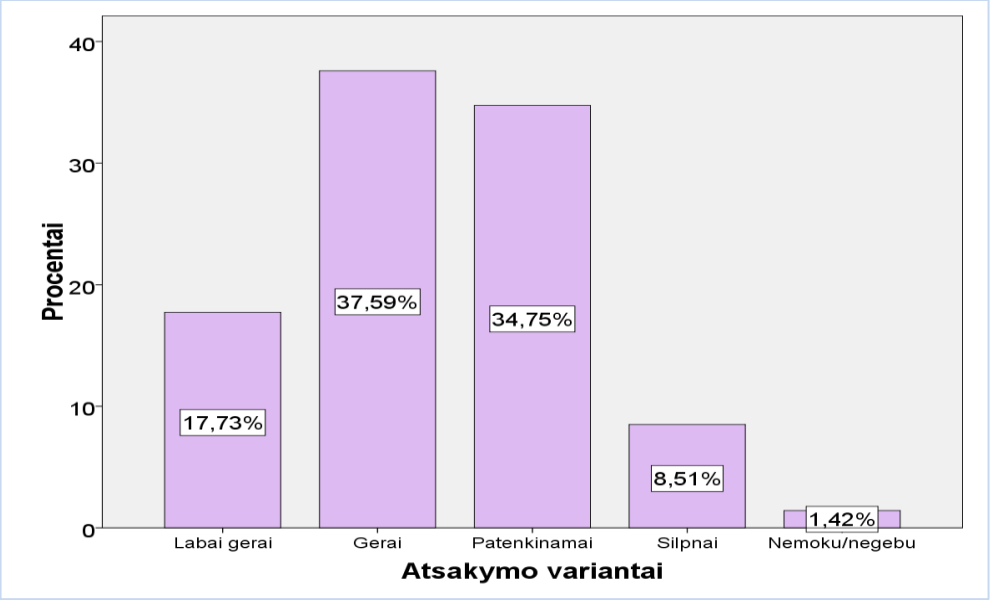

20 pav. Programinės ir aparatinės įrangos apsauga

Gauti duomenys rodo, kad didžioji dauguma (37,6 proc.) gerai supranta, kokia rizika ir kokios grėsmės kyla internete. Kiek mažiau (34,8 proc.) respondentų vertina savo suvokimą patenkinamai. Labai gerai savo gebėjimus vertina (17,7 proc.). Silpnai – (8,5 proc.) ir vos (1,4 proc.) teigia, kad nemoka apsaugoti savo įrenginių nuo kenkėjiškų programų.

Taip pat svarbu buvo sužinoti, kaip muzikos mokytojai geba laikytis asmens duomenų teikimo kitiems taisyklių (žr. 21 pav.).

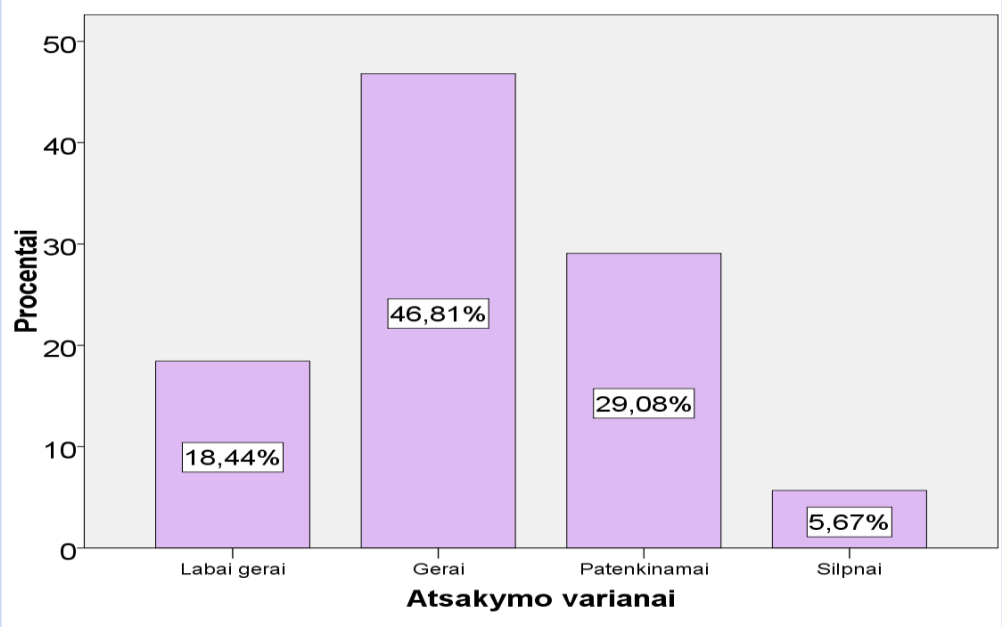

21 pav. Asmens duomenų apsauga

Iš pateiktų duomenų galima matyti, kad daugiausiai (46,8 proc.) muzikos mokytojų gerai išmano duomenų apsaugos valdymą. Patenkinamai savo gebėjimus šioje kompetencijoje vertina (29,1 proc.) respondentų. (18,4 proc.) teigia, kad jiems sekasi labai gerai apsaugoti save ir kitus nuo galimų įvairių elektroninių patyčių formų. Silpnai savo gebėjimus vertina (5,7 proc.) ir galima pasidžiaugti, nėra nei vieno neigiamo vertinimo.

Išsiaiškinus kaip muzikos mokytojai vertina savo gebėjimus apsaugant programinę įrangą bei duomenis, įdomu buvo sužinoti, kaip jiems sekasi naudojant skaitmenines technologijas laikytis saugaus darbo taisyklių (žr. 22 pav.).

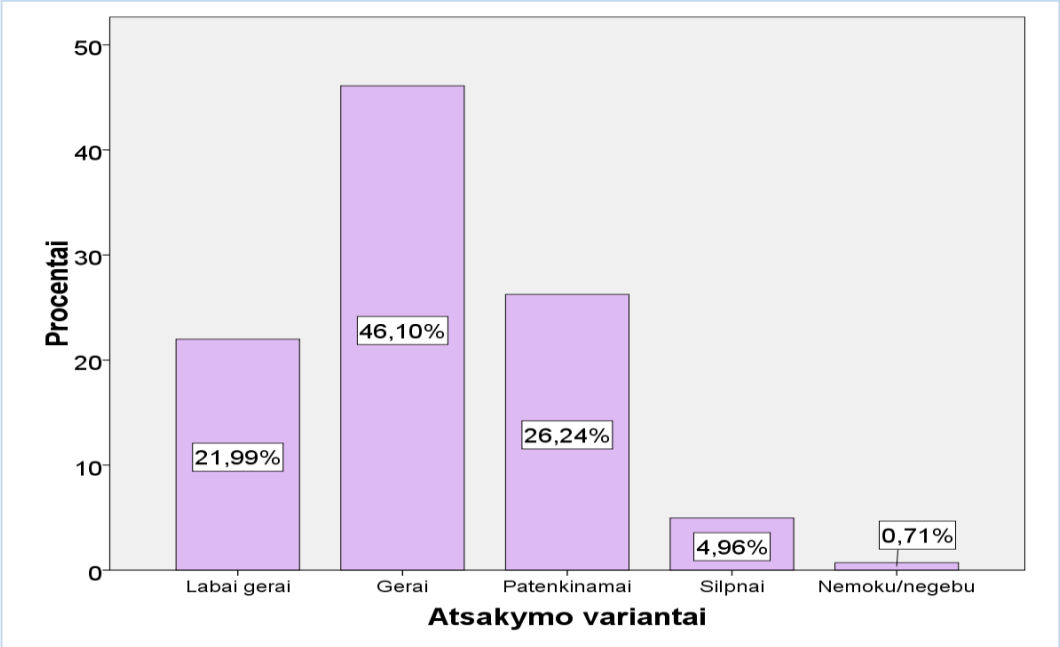

22 pav. Sveikatos ir aplinkos saugojimas

Remiantis gautais atsakymų duomenimis, galima pastebėti, kad dauguma (46,1 proc.) laikytis saugaus darbo taisyklių sekasi gerai. Patenkinamai savo gebėjimus vertina (26,2 proc.) respondentų. Kiek mažiau (22,0 proc.) apklaustųjų teigia, kad jiems sekasi labai gerai, silpnai – (5,0 proc.) ir nemoka – (0,7 proc.).

Taigi galima daryti prielaidą, kad užtikrinti saugumą skaitmeninėje erdvėje muzikos mokytojams sekasi iš ties gerai, tačiau yra dalis mokytojų, kuriems to padaryti dar nesiseka arba sekasi silpnai.

5). *Skaitmeninio mokymo ir mokymosi gebėjimai* susideda iš: 5.1. skaitmeninių išteklių naudojimo (pasirinkti, kurti naujus, keisti esamus, tinkamai naudoti ugdymui, apsaugoti ir dalytis skaitmeniniais ištekliais); 5.2. mokinių skaitmeninės kompetencijos plėtojimo (ugdant mokinių skaitmeninę kompetenciją tinkamai parinkti mokymosi veiklas, užduotis. Plėtoti mokinių gebėjimus ieškoti informacijos, kritiškai įvertinti informacijos ir jos šaltinių tinkamumą ir patikimumą. Skatinti mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą skaitmeninėje erdvėje); 5.3. inovatyvaus ir kūrybiško skaitmeninių technologijų naudojimo (kūrybiškai

naudoti skaitmenines technologijas mokymo procese: planuoti išteklius ir veiklas, organizuoti procesą, pasirinkti tinkamus metodus, konsultuoti mokinius nuotoliniu būdu); 5.4. Mokinių skaitmeninės kompetencijos plėtojimo (ugdant mokinių skaitmeninę kompetenciją tinkamai parinkti mokymosi veiklas, užduotis. Plėtoti mokinių gebėjimus ieškoti informacijos, kritiškai įvertinti informacijos ir jos šaltinių tinkamumą ir patikimumą. Skatinti mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą skaitmeninėje erdvėje); 5.5. mokinių skaitmeninio raštingumo problemų sprendimas (mokyti mokinius atpažinti ir spręsti technines problemas; pritaikyti skaitmenines aplinkas pagal savo poreikius; įsivertinti skaitmeninio raštingumo poreikius ir savarankiškai tobulinti skaitmeninę kompetenciją); 5.5. vertinimas (naudoti skaitmenines vertinimo priemones mokinių pasiekimų stebėsenai, pažangos vertinimui ir įsivertinimui).

Tyrimu siekta išsiaiškinti muzikos mokytojų gebėjimą ugdant mokinių skaitmeninę kompetenciją tinkamai parinkti mokymosi veiklas, užduotis (žr. 23 pav.).

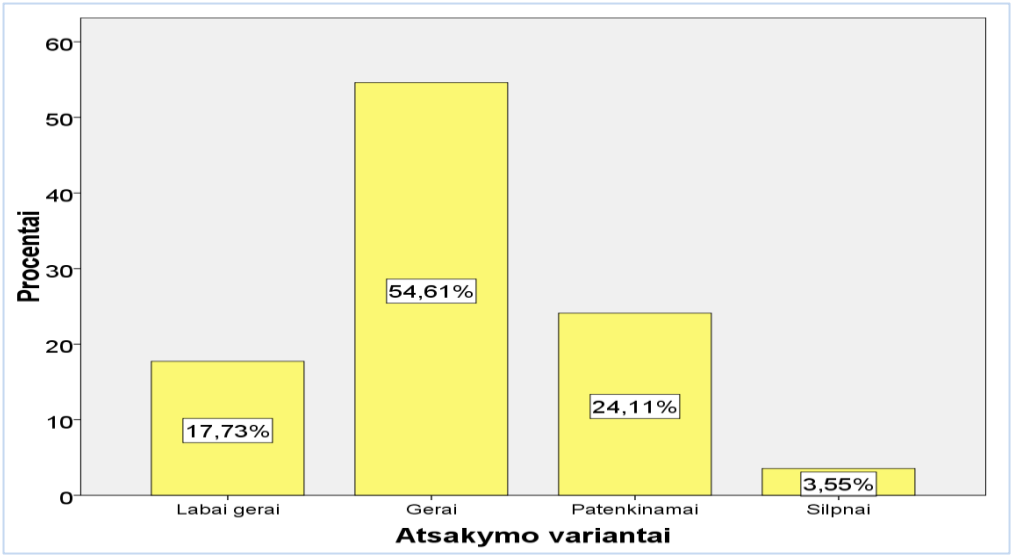

23 pav. Skaitmeninių išteklių naudojimas

Pateikti respondentų atsakymai rodo, kad pasirinkti, kurti naujus, keisti esamus, tinkamai naudoti ugdymui, apsaugoti ir dalytis skaitmeniniais ištekliais dauguma muzikos mokytojų (54,6 proc.) geba gerai, patenkinamai savo gebėjimus vertina (24,1 proc.). Labai gerai – (17,7 proc.) ir silpnai savo gebėjimus vertina (3,6 proc.) respondentų.

Svarbu buvo išsiaiškinti, kaip mokytojai geba plėtoti mokinių skaitmenines kompetencijas (žr. 24 pav.).

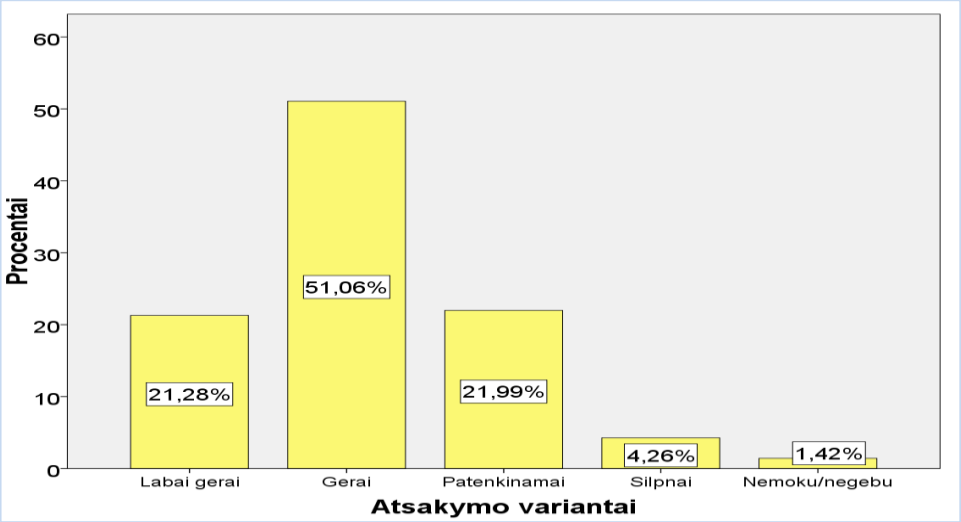

24 pav. Mokinių skaitmeninės kompetencijos plėtojimas

Remiantis gautais atsakymų variantais matoma, kad dauguma (51, 1 proc). gerai geba plėtoti mokinių gebėjimus ieškoti informacijos, kritiškai įvertinti informacijos ir jos šaltinių tinkamumą ir patikimumą. Kiek mažiau (22,0 proc.) respondentų savo gebėjimus vertina patenkinamai. Labai gerai – (21,3 proc.), silpnai – (4,3 proc.) ir (1,4 proc.) savo gebėjimus vertina neigiamai.

Įdomu sužinoti kokie yra respondentų gebėjimai skaitmenines technologijas naudoti inovatyviai ir kūrybiškai (žr. 25 pav.).

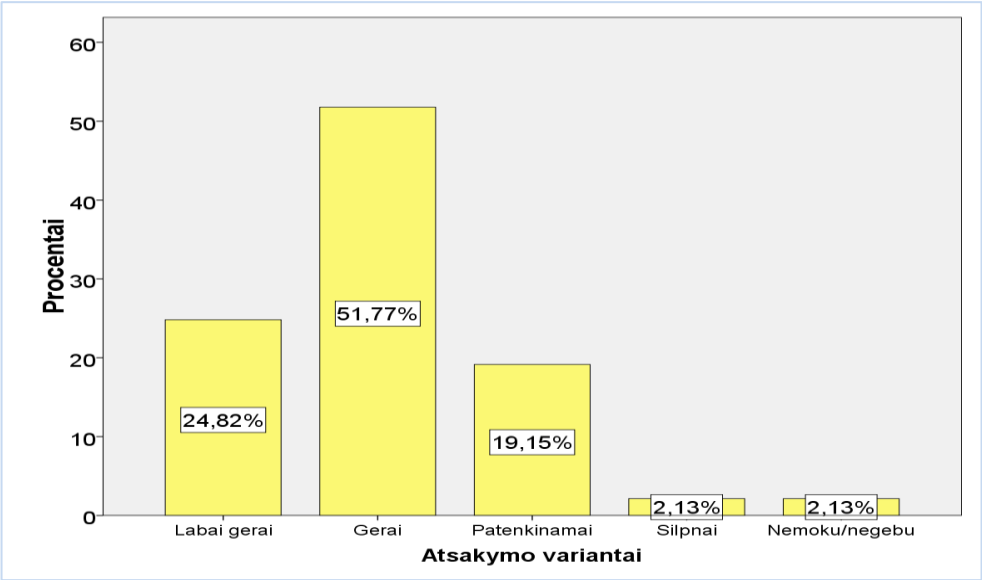

25 pav. Inovatyvus ir kūrybiškas skaitmeninių technologijų naudojimas

Gauti rezultatai rodo, kad didžioji dalis (51,8 proc.) geba gerai ir kūrybiškai naudoti skaitmenines technologijas mokymo procese. Kiek mažiau (24, 8 proc.) teigia, kad ši veikla jiems sekasi labai gerai. (19,2 proc.) savo gebėjimus vertina patenkinamai, (2,1 proc.) silpnai vertina savo gebėjimus būti inovatyviais ir (2,1 proc.) teigia, kad nemoka kūrybiškai išnaudoti skaitmeninių technologijų.

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti kaip mokytojai geba mokinių skaitmeninio raštingumo problemų sprendimas (žr. 26 pav.).

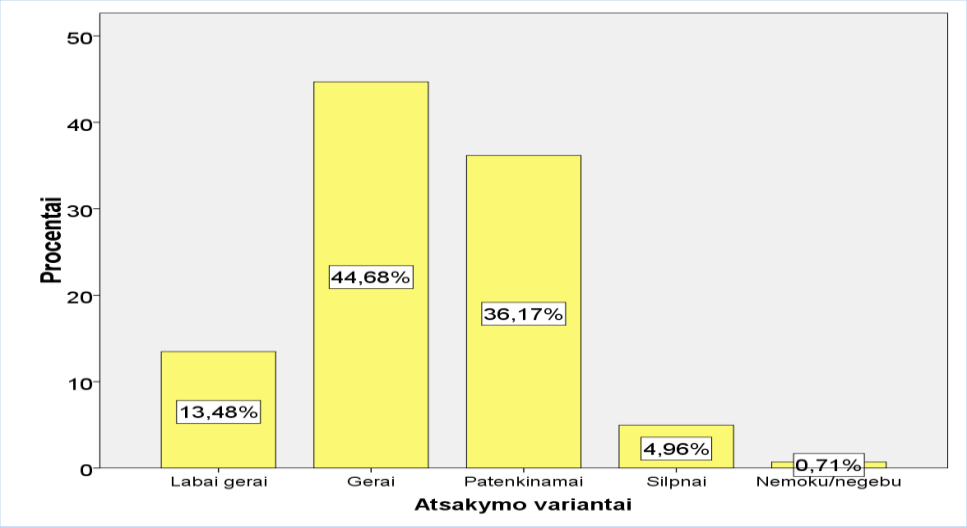

26 pav. Mokinių skaitmeninio raštingumo problemų sprendimas

Galima pastebėti, kad didžioji dauguma (44,7 proc.) mokytojų teigia, kad jų gebėjimai mokyti mokinius atpažinti ir spręsti technines problemas, pritaikyti skaitmenines aplinkas pagal savo poreikius yra geri. Kiek mažiau (36,2 proc.) respondentų savo gebėjimus vertina patenkinamai, (13,5 proc.) teigia, kad sekasi labai gerai, silpnai savo gebėjimus vertina (5,0 proc.) apklaustųjų ir (0,7 proc.) paatvirauja, kad negeba mokyti mokinių spręsti iškilusias technines problemas.

Muzikos mokytojų buvo prašom įvertini savo gebėjimus naudoti skaitmenines vertinimo priemones mokinių pasiekimų stebėsenai, pažangos vertinimui ir įsivertinimui (žr. 27 pav.)

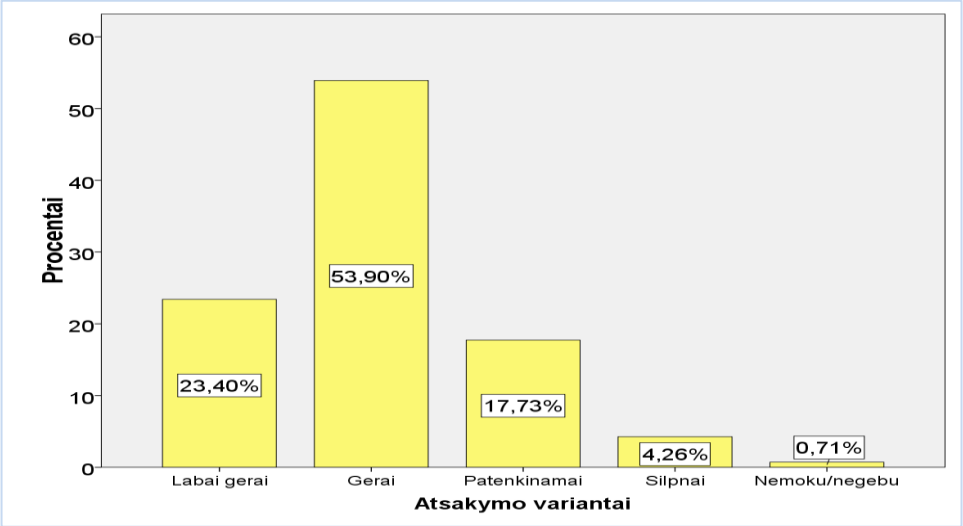

27 pav. Vertinimas

Gauti duomenys atskleidžia, kad daugiau nei pusė (53,9 proc.) mokytojų gerai geba taikyti skaitmenines vertinimo priemones. Labai gerai sekasi (23,4 proc.) respondentų. Patenkinamai

savo gebėjimus vertina (17,7 proc.) apklaustųjų, silpnai – (4,3 proc.) ir teigia, jog nemoka mokinių vertinti pasitelkus skaitmenines priemones.

Taigi, galima teigti, kad skaitmeninio raštingumo mokymo ir mokymosi kompetencijos turimus gebėjimus muzikos mokytojai vertina iš ties gerai. Tačiau kaip ir kitus šios kompetencijos komponentus, yra poreikis tobulinti.

6). Skaitmeninio raštingumo problemų sprendimo gebėjimai susideda iš: 6.1. Techninių problemų sprendimo (identifikuoti kilusias technines problemas ir jas spręsti, prireikus kreiptis kvalifikuotos pagalbos); 6.2. Poreikių ir technologinių sprendimų nustatymo (identifikuoti savo poreikius ir juos susieti su galimais sprendimais); 6.3. Skaitmeninio raštingumo kompetencijos tobulinimo (įvertinti, kokias savo žinias ir kokius gebėjimus reikia tobulinti); 6.4. Profesinio tobulėjimo (profesiniam tobulėjimui naudoti interneto mokymo priemones).

Muzikos mokytojų buvo prašoma įvertinti kaip jiems sekasi spręsti iškilusias technines problemas (žr. 28 pav.).

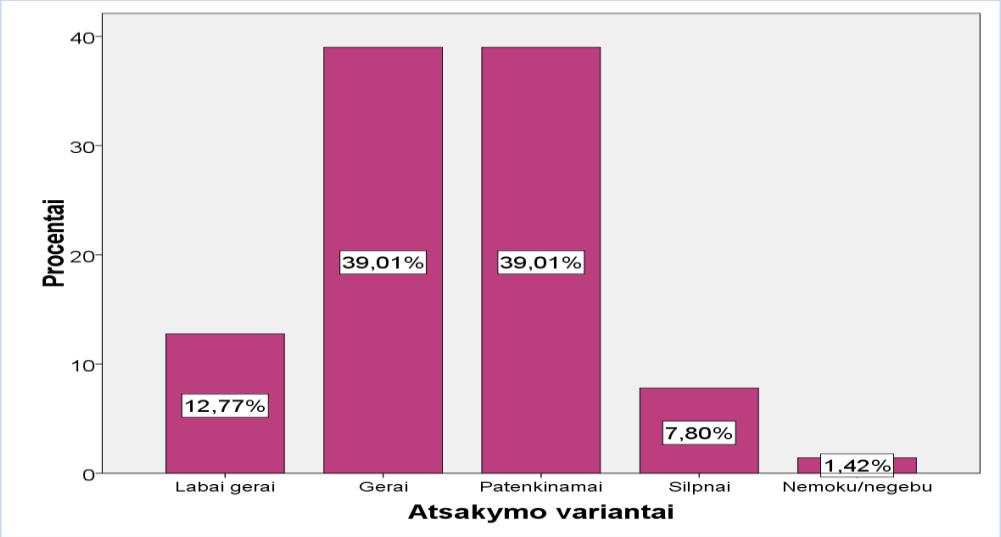

28 pav. Techninių problemų sprendimas

Pateikti respondentų atsakymai rodo, kad (39,0 proc.) gebėjimą spręsti iškilusias technines problemas vertina gerai arba patenkinamai. Mažiau (12,8 proc.) teigia, kad jiems sekasi labai gerai. Silpnai savo gebėjimus vertina (7,8 proc.) muzikos mokytojų ir (1,4 proc.) pažymi, kad nemoka spręsti iškilusių problemų.

Įdomu buvo sužinoti, kaip respondentai vertina gebėjimą identifikuoti savo poreikius susijusius su skaitmeninėmis technologijomis (29 pav.).

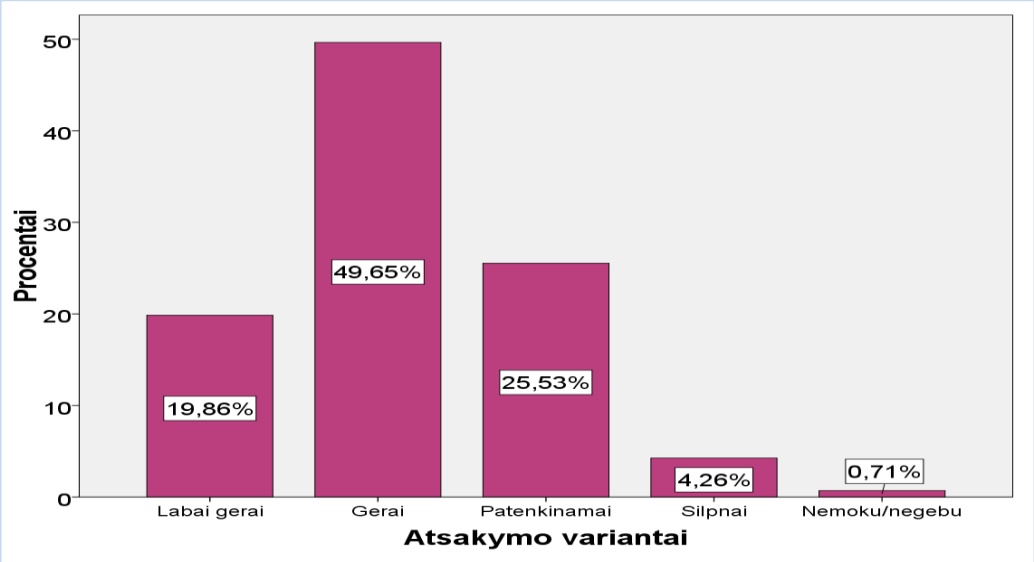

29 pav. Poreikių ir technologinių sprendimų nustatymas

Galima daryti įžvalgas, kad daugumai (49,7 proc.) muzikos mokytojų sekasi gerai identifikuoti savo poreikius. Mažiau (25,5 proc.) pažymi, kad sekasi patenkinamai. Labai gerai sekasi (19,9 proc.) respondentų, silpnai – (4,7 proc.) ir nemoka/negeba vos (0,7 proc.) apklaustųjų.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, kaip muzikos mokytojai geba įvertinti, kokias savo žinias ir kokius gebėjimus reikia tobulinti (žr. 30 pav.).

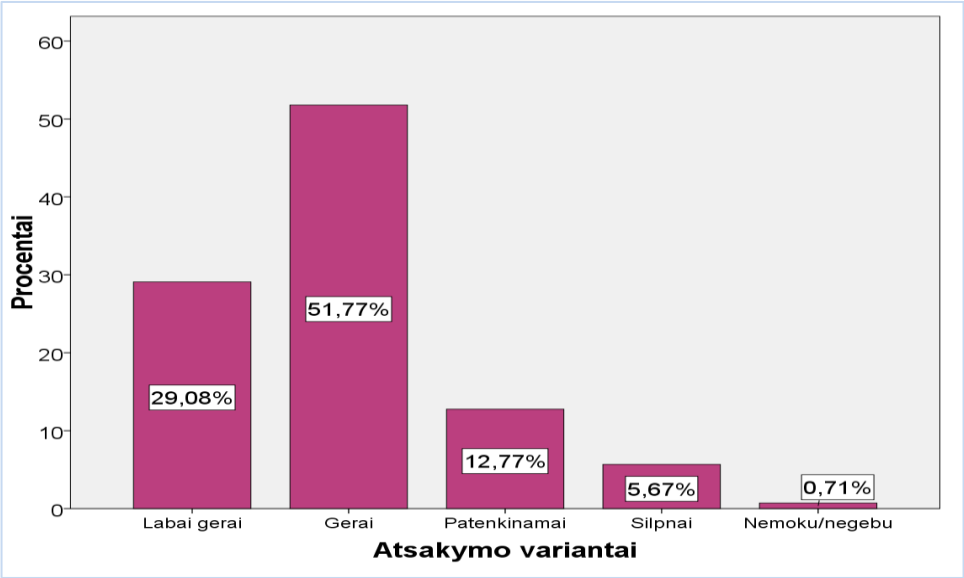

30 pav. Skaitmeninio raštingumo kompetencijos tobulinimas

Analizuojant gautus duomenis matoma, kad įvertinti, kokias savo žinias ir kokius gebėjimus reikia tobulinti gerai geba (51,8 proc.) muzikos mokytojų. Kiek mažiau (29,1 proc.) pažymi, kad šioje srityje jiems sekasi labai gerai. Patenkinamai įvertinti savo poreikius sekasi (12,8 proc.) apklaustųjų. Silpnai – (5,7 proc.) ir nemoka įvertinti tobulintinų kompetencijų tik (0,7 proc.).

Labai svarbu buvo išsiaiškinti kaip muzikos mokytojai geba naudoti interneto mokymo priemones profesiniam tobulėjimui (žr. 31 pav.).

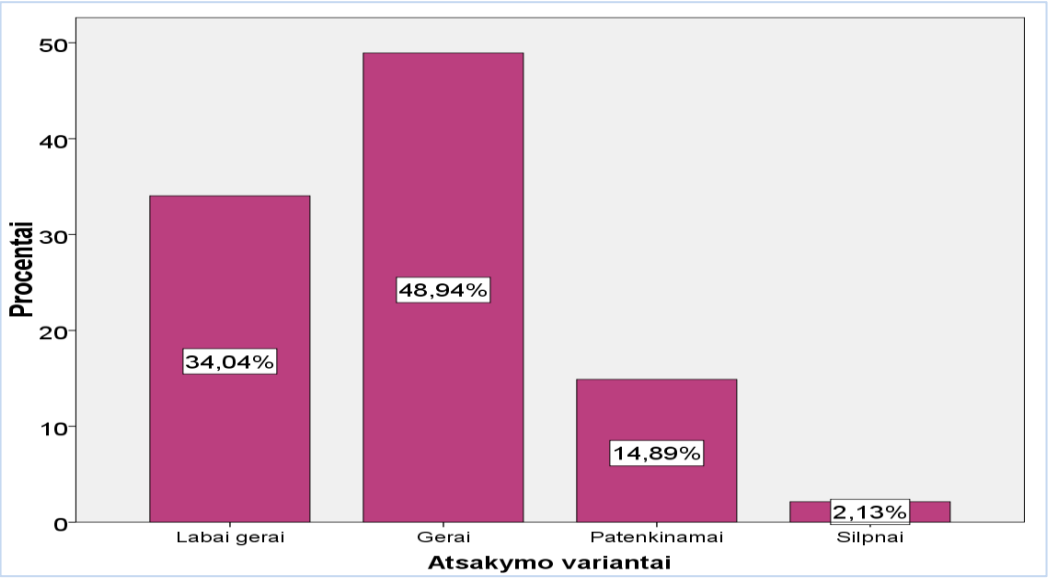

31 pav. Profesinis tobulėjimas

Analizuojant gautus tyrimo duomenis, galima pastebėti, kad dauguma muzikos mokytojų (48,9 proc.) geba gerai profesiniam tobulėjimui naudotis mokymosi priemonėmis pateiktomis internete. Šiek tiek mažesnė dalis (34,0 proc.) savo gebėjimus vertina labai gerai. Patenkinamai sekasi (14,9 proc.) ir silpnai – (2,1 proc.).

Galima teigti, kad muzikos mokytojai turi gerus gebėjimus identifikuoti savo tobulintinas savybes bei pasitelkus skaitmenine erdve jas tobulinti.

Išsiaiškinus kaip muzikos mokytojai vertina savo gebėjimus skirtingose skaitmeninio raštingumo kompetencijos srityse, buvo svarbu sužinoti, ar mokytojai jaučia poreikį tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją ir kodėl. Respondentų atsakymai pateikiami 8 lentelėje:

8 lentelė. Skaitmeninio raštingumo kompetencijos tobulinimo svarba

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai
Žinios	Informacijos trūkumas	„Kad būtu platesnis suvokimas apie skaitmeninį raštingumą<...>“; „Suprantu, kad trūksta žinių bei kompetencijos apie tai, kur kokia informacija yra: t.y. duombazes, tyrimai, darbo metodai mano darbui“; „Taip, poreikį jaučiu, nes labai norėčiau išmokti dirbti su natų rašymo programomis ir kurti skaitmeninę muziką“; „Taip <...> reikia atnaujinti ir žinias, išmokti to, ko dar nemoki.“; Taip. Vis atsiranda naujų programų kuriomis norėčiau išmokti naudotis“; „Tikrai taip. Visada yra naudinga domėtis kažkuo dar neatrastu ar gilinti ir tobulinti jau turimas žinias bei kompetencijas“; „Taip, nes žinių niekada per daug nebus <...>“‘ „Visada yra, ko dar nežinau ir norėčiau patobulinti<...>“; „Žinių ir praktinių gebėjimų ir supratimo niekada nėra per daug <...>“. „Taip, labai, tai skatina žingeidumą“;
	Asmeniniai interesai	
	Žingeidumo jausmas	

Visuomenės keliami reikalavimai	Pilietiškumo jausmas	„Taip, jaučiu. Norėčiau labiau įsitraukti į interneto bendruomenes ir skatinti pilietiškumą“; „Taip. Visada yra kur tobulėti. Ypač technologijų apsuptame pasaulyje, kai nuolat yra išrandama kažkas tobulesnio, modernesnio, inovatyvesnio ir naudingesnio žmogui.“; „Technologijos nuolat kinta sugalvojamos vis naujų platformų, programų, todėl informaciją reikia sekti, mokėti ieškoti<...>“.
	Technologijų kaita	
Iššūkiai darbe	Asmeniniai interesai	„Taip, nes dar iškyla sunkumų rengiant tekstinius dokumentus pagal visus būtinus reikalavimus“; „Taip, dėl savo paties asmeniniu interesų ir švietimo įstaigos, kurioje dirbu, reikalavimu.“; „Taip. Dirbu miestelio mokykloje, kurioje spec. darbuotojo, į kurį būtų galima kreiptis nutikus kokiam nors nesusipratimui dėl skaitmeninės apsaugos, nelabai turime. Todėl ypač šiuo aspektu būtų naudinga plėsti savo žinias ir supratimą, kad esant reikalui galėčiau padėti ne tik sau, bet ir kolegoms“.
	Pagalba kolegoms	
Profesinis tobulėjimas	Saviraiška	„Taip, kasmet atsiranda vis naujų dalykų, todėl norint būti šiuolaikišku pedagogu, būtina nuolat tobulėti“; „Jaučiu poreikį, manau kad tai yra būtinas profesinio tobulėjimo aspektas. Kaip mokytojas turiu derintis prie naujausiu technologijų ir įterpti metodus į savo pamokas“; „žinoma, kad taip <...> skaitmeninės technologijos sparčiai tobulėja, kurių dėka yra galimybė įdomiau ir naudingiau organizuoti ugdymo procesą.“; „Jaučiuosi pakankamai komfortiškai, bet tobulėti tikrai yra kur.“; „Norint būti šiuolaikišku, kompetentingu bei inovatyviu yra labai svarbu tobulinti savo jau turimas kompetencijas įvairiose srityse.“; „Taip, dėl savo visapusiško noro visados siekti tobulumo“; „Tikrai taip. Visada yra naudinga domėtis kažkuo dar neatrastu ar gilinti ir tobulinti jau turimas žinias bei kompetencijas. Žyniu niekada per daug nebus, todėl yra labai svarbus paties pedagogo užsidegimas ir noras tobulėti.“; „Toks poreikis jaučiamas. Tokiu būdu galima lavėti, tobulėti ir kelti savo kvalifikacija“.
	Komforto jausmas	
	Tobulumo siekimas	
	Kvalifikacijos kėlimo aspektai	
Ugdytinių interesai	Mokinių motyvacijos skatinimas	„Taip, labai. Ne tik įdomu bei naudinga pačiai bet turėdama daugiau kompetencijos, galėčiau labiau įtraukti mokinius į mokymosi procesą <...>“; „Taip. Nes šiais laikais mokyklose dirbant tu privalai mokėti naudotis IT <...> mokiniai labiau susidomės tavo mokomuoju dalyku.“; „Taip. Nes ugdant šiuolaikinius mokinius tai daryti būtina, puoselėti jų žingeidumą.“; „<....>taip pat, bendraudama su jaunimu, noriu jausti kuo mažesnį atotrūkį tarp jų ir manęs.“.
	Noras išlikti jaunam	

Apibendrinus muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo gebėjimų vertinimus skirtingose srityse, galima teigti, kad dauguma respondentų gana aukštais balais įvertina savo turimas žinias ir gebėjimus. Labai gerai muzikos mokytojams sekasi naršyti ir ieškoti informacijos, ją bendrinti bei bendrauti skaitmeninėje erdvėje. Tačiau sunkiausiai mokytojams sekasi

apsaugoti savo įrenginius nuo kenkėjiškų programų bei tokiu būdu užtikrinti asmens duomenų saugumą. Todėl mokytojai pažymi, kad jaučia poreikį tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją, ne tik dėl sparčiai tobulėjančių technologijų, bet ir dėl asmeninių bei mokinių keliamų interesų.

4.3. Mokymosi visą gyvenimą reikšmės analizė

Atliekant tyrimą buvo įdomu sužinoti ką muzikos mokytojams reiškia mokymasis visą gyvenimą (žr. 32 pav.).

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Jaustis visada jaunu;	24	5.3%
Galimybę tobulėti;	110	24.1%
Galimybę kelti savo kvalifikaciją;	89	19.5%
Galimybę būti naudingu;	53	11.6%
Galimybę siekti asmeninių užsibrėžtų tikslų;	70	15.4%
Galimybę išsaugoti darbo vietą;	36	7.9%
Bendravimą ir bendradarbiavimą;	62	13.6%
Kitas variantas	12	2.6%

32 pav. Mokymosi visą gyvenimą reikšmė

Analizuojant respondentų atsakymus pastebima, kad dauguma (24 proc.) muzikos mokytojų mokymąsi visą gyvenimą sieja su galimybe tobulėti, kiek mažiau (19,5 proc.) teigia, kad mokymasis visą gyvenimą reiškia galimybę kelti savo kvalifikaciją. Galimybę siekti asmeninių užsibrėžtų tikslų pasirinko (15,4 proc.) respondentų. Bendravimą ir bendradarbiavimą viso gyvenimo mokymosi kontekste išskyrė (13,6 proc). Mokymasis visą gyvenimą – galimybė būti naudingu, taip teigia (11,6 proc.) ir (5,3 proc.) išskyrė, kad visą gyvenimą trunkantis mokymasis jiems reiškia būvimą visada jaunu. Įdomu pastebėti, kad (2,6 proc.) respondentų pateikė kelis kitus variantus, ką jiems reiškia mokymasis visą gyvenimą (žr. 33 pav.).

Konkurencija.	Būvimas pranašesniu už kitus.	Neatsilikimas nuo visuomenės tobulėjimo visose srityse.	Smalsumo patenkinimas ir proto budrumas.	Nuolatinis žinių transformavimas.

33 pav. Visą gyvenimą trunkančio mokymosi reikšmės kiti variantai

Galima teigti, kad toks nuomonių pasiskirstymas iliustruoja, kad mokytojams visą gyvenimą trunkantis mokymasis yra aktualus ir labiausiai šį nenutrūkstamą procesą sieja su tobulėjimo galimybe.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar įstaigose kuriose dirba yra sudaromos sąlygos muzikos mokytojams tobulinti savo kompetencijas ir keltis kvalifikaciją (žr. 34 pav.).

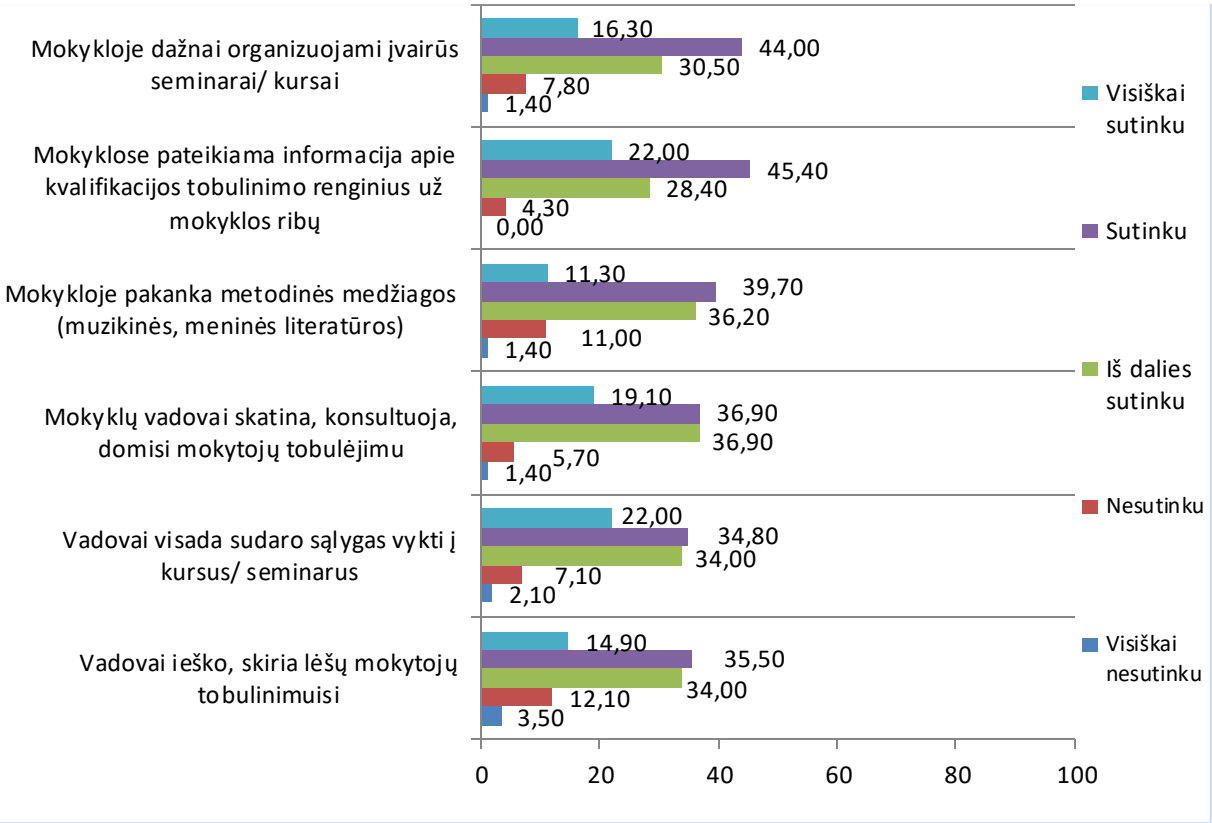

34 pav. Tobulinimosi galimybių sudarymas darbo įstaigoje

Atliktas tyrimas parodė, kad dauguma muzikos mokytojų (44,0 proc.) sutinka, kad mokykloje kurioje dirba yra organizuojami įvairūs seminarai/ kursai, kiek mažiau (30,5 proc.) teigia, jog iš dalies sutinka, (16,3 proc.) apklaustųjų visiškai pritaria nuomonei, jog mokykloje vyksta įvairūs seminarai ar kursai. Nesutinka – (7,8 proc.) ir (1,4 proc.) apklaustųjų nurodo, kad darbo įstaigoje deja, bet trūksta įvairių kompetencijos tobulinimo galimybių. Su teiginiu, kad mokykloje yra pateikta informaciją apie kvalifikacijos kėlimą ir kompetencijų tobulinimo galimybes sutinka didžioji dauguma (45,4 proc.). Iš dalies sutinka – (28,4 proc). Visiškai pritaria šiam teiginiui (22,0 proc.) muzikos mokytojų. Matoma, kad (4,3 proc.) muzikos mokytojų nepakanka informacijos pateiktos darbo įstaigoje. Paklausu mokytojų ar jiems užtenka mokykloje esančios metodinės literatūros matoma, kad didžiajai daliai (39,7 proc.) pakanka turimų šaltiniu, norėtų daugiau medžiagos turėti (36,2 proc.) respondentų, visiškai pakanka metodinės medžiagos (11,3 proc.) muzikos mokytojų. Tačiau galima, pastebėti, kad (11,4 proc.) nesutinka, jog mokykla yra aprūpinta reikiama metodine medžiaga, o visiškai

nesutinka (1,4 proc.). Pasidomėjus mokytojų, ar jų mokyklos vadovai domisi jų tobulėjimo poreikiais, galima pastebėti, kad vienodai po (36,9 proc.) muzikos mokytojų sutinka arba iš dalies sutinka su esama situacija. Kiek mažiau (19,2 proc.) teigia, kad mokyklos vadovai tikrai skiria didelį dėmesį mokytojų interesams. (5,7 proc.) nurodo, jog nesutinka su teiginiu, jog mokyklos vadovai domisi mokytojų profesiniu tobulėjimu ir visiškai nesutinka (1,4 proc.). Įdomu buvo sužinoti, ar mokyklų visada sudaro sąlygas mokytojams vykti tobulintis. Taigi gauti rezultatai rodo, kad (34,8 proc.) mokytojų tvirtina, jog mokyklų vadovai sudaro sąlygas vykti tobulėti, kiek mažiau (34,0 proc.) sutinka iš dalies. (22,0 proc.) patvirtina, kad vadovai tikrai sudaro tinkamas sąlygas tobulėti, tačiau nors ir maža dalis (7,1 proc.) ir (2,1 proc.) paatvirauja, jog mokyklų vadovai nesudaro palankių kvalifikacijos tobulinimosi sąlygų. Taip pat buvo svarbu sužinoti, ar mokyklų vadovai skiria lėšų mokytojų tobulinimui. Džiugu pastebėti, kad dauguma (35,4 proc.) pažymi, jog mokyklų vadovai iš ties rūpinasi mokytojų tobulėjimu ir skiria lėšų, iš dalies sutinka su šiuo teiginiu (34,0 proc.), visiškai sutinka – (14,9 proc.) muzikos mokytojų. Na ir nors maža dalis (12,1 proc.) ir (3,6 proc.) bet teigia, kad mokyklų vadovai galėtų labiau rūpintis mokytojų profesinio tobulinimo galimybėms ir skirti lėšų.

Todėl galima teigti, kad didžioji dauguma dalyvavusių tyrime džiaugiasi esama padėtimi dėl kompetencijų tobulinimo patenkinimo ir sudaromų sąlygų iš darbdavio pusės. Jiems yra sudaromos palankios sąlygos – tiek darbo įstaigos viduje, tiek už mokyklos ribų vykti tobulintis bei yra skiriamos lėšos, todėl mokytojas nereikia naudoti savo turimų resursų. Mokyklose esama metodinė medžiaga yra gausi ir prieinama. Vis dėl to, yra dalis mokytojų, kurie šia situacija negali pasigirti, ir neturi palankių sąlygų įgyvendinti savo poreikių, taip pat mokytojai pažymi, kad nors jiems yra sudaromos sąlygos dalyvauti mokyklose organizuojamuose kursuose ar seminaruose, tačiau šie kursai/ seminarai ne visada atliepia mokytojų poreikius, nes yra skirti visiems mokytojams.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, kaip dažnai muzikos mokytojai turi galimybę tobulinti kompetencijas ir kelti kvalifikaciją tam tikrais būdais (žr. 35 pav.).

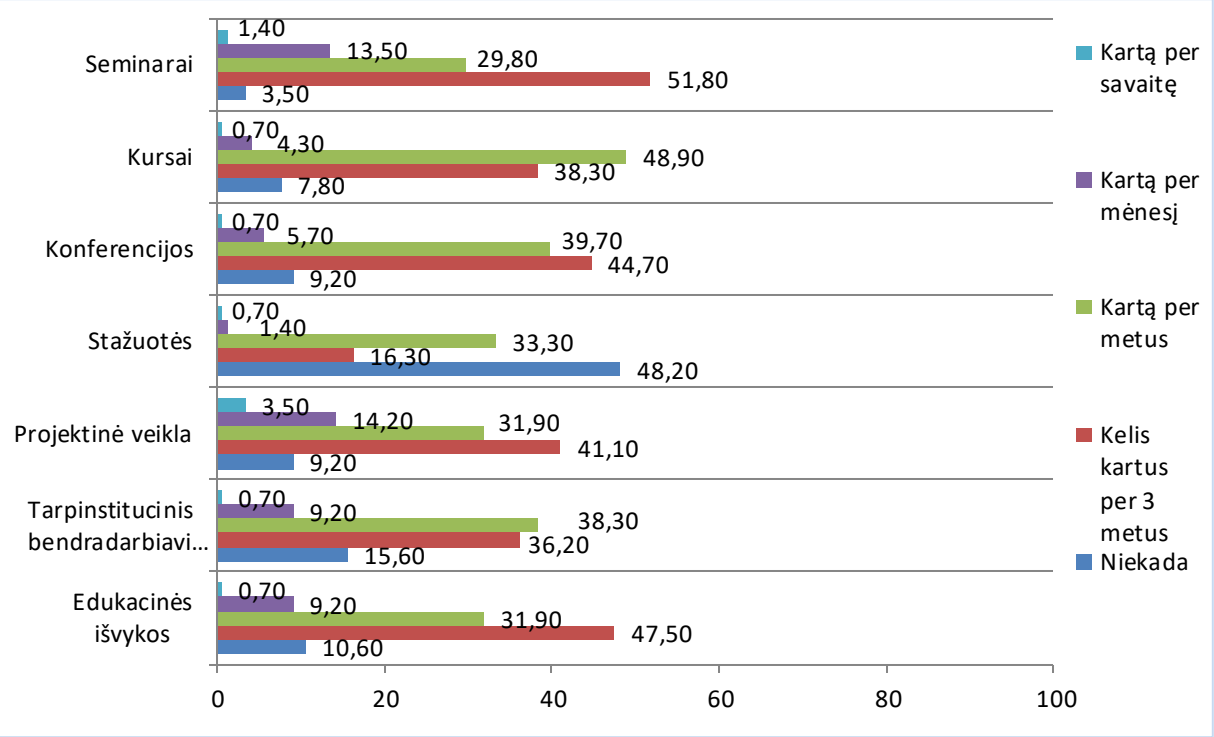

35 pav. Kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijų tobulinimo dažnis

Analizuojant gautus rezultatus matoma, kad didžioji dauguma muzikos mokytojų (51,8 proc.) kelis kart per 3 metus dalyvauja įvairiuose seminaruose, kartą per metus (48,9 proc.) pavyksta nuvykti į organizuojamus kursus. Kartą per mėnesį (14,2 proc.) mokytojai pažymi, kad tobulina savo kompetencijas projektinių veiklų metu, kartą per savaitę (3,5 proc.) taip pat išskyrė projektines veiklas, na ir (48, 2 proc.) mokytojų nurodė, kad niekada nėra išvykę į stažuotes.

Remiantis ankstesniu klausimu buvo svarbu išsiaiškinti, kokių kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijų tobulinimo būdų trūksta muzikos mokytojams (žr. 36 pav.).

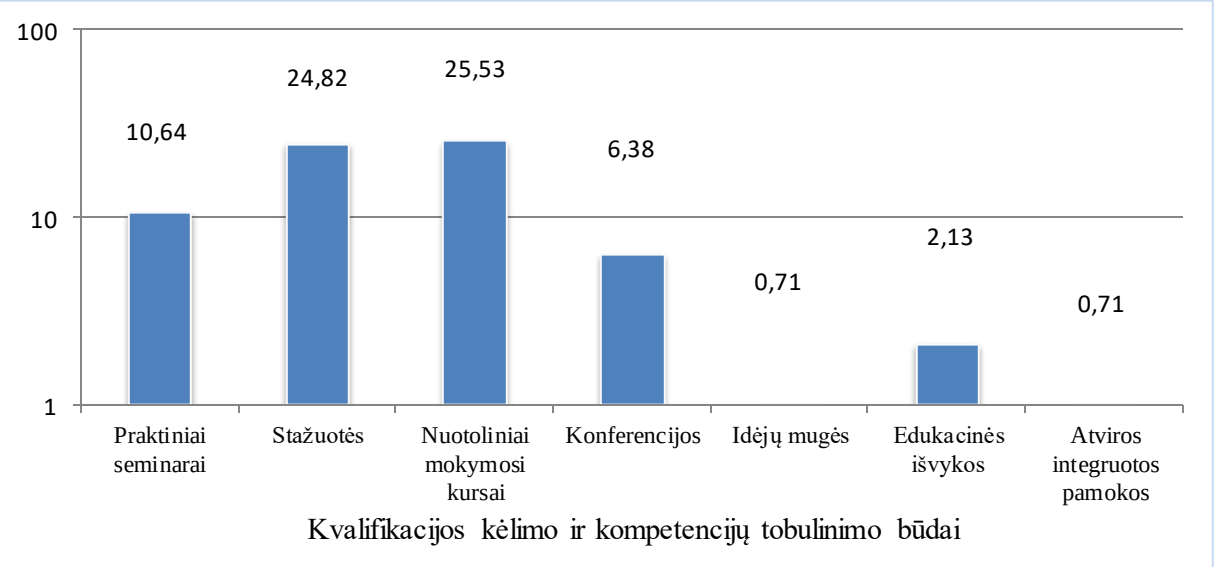

36 pav. Kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijų tobulinimo būdų poreikis

Remiantis pateiktais duomenimis matoma, kad dauguma muzikos mokytojų (25,5 proc.) nurodė, kad jiems trūksta nuotolinių mokymosi kursų. Dalis mokytojų teigė, kad dirbant miestelio ar kaimo mokyklose ne visada yra sudaromos tinkamos sąlygos vykti į miestuose vykstančius kursus, taip pat šį būda pasirinko mokytojai, kurie tvirtina, kad ypač šiandieninėje situacijoje, kuomet Lietuvoje yra paskelbtas karantinas, tik tokiu būdu būtų galimybė tobulėti. Kiek mažiau (24,8 proc.) mokytojų išskyrė stažuočių poreikį, tai atskleidė ir prieš tai pateiktas klausimas (žr. 35 pav.), kad didžioji dalis mokytojų nei karto nėra išvykę stažuotis ir tokiu būdu tobulinę savo kompetencijas. Poreikį dėl praktinių seminarų išskyrė (10,6 proc.) respondentų, mažiau (6,4 proc.) nurodė, konferencijų trūkumą. Kompetencijų tobulinimo būdą kaip edukacines išvykas nurodė (2,1 proc.) mokytojų, teigdami, kad tokiu būdų galėtų dalytis gerosiomis patirtimis su kitais pedagogais. (0,7 proc.) išskyrė tokias kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijų tobulinimo galimybes kaip idėjų mugės ir atviros integruotos pamokos.

Todėl galima daryti prielaidą, kad mokytojai iš tiesų turi poreikį tobulėti, tačiau yra juntama tobulinimosi būdų pasiūla.

Tyrimo metu labai svarbu buvo išsiaiškinti, kokiose srityse t.y. kokiomis temomis mokytojai jaučia poreikį tobulinti turimas kompetencijas (žr. 37 pav.).

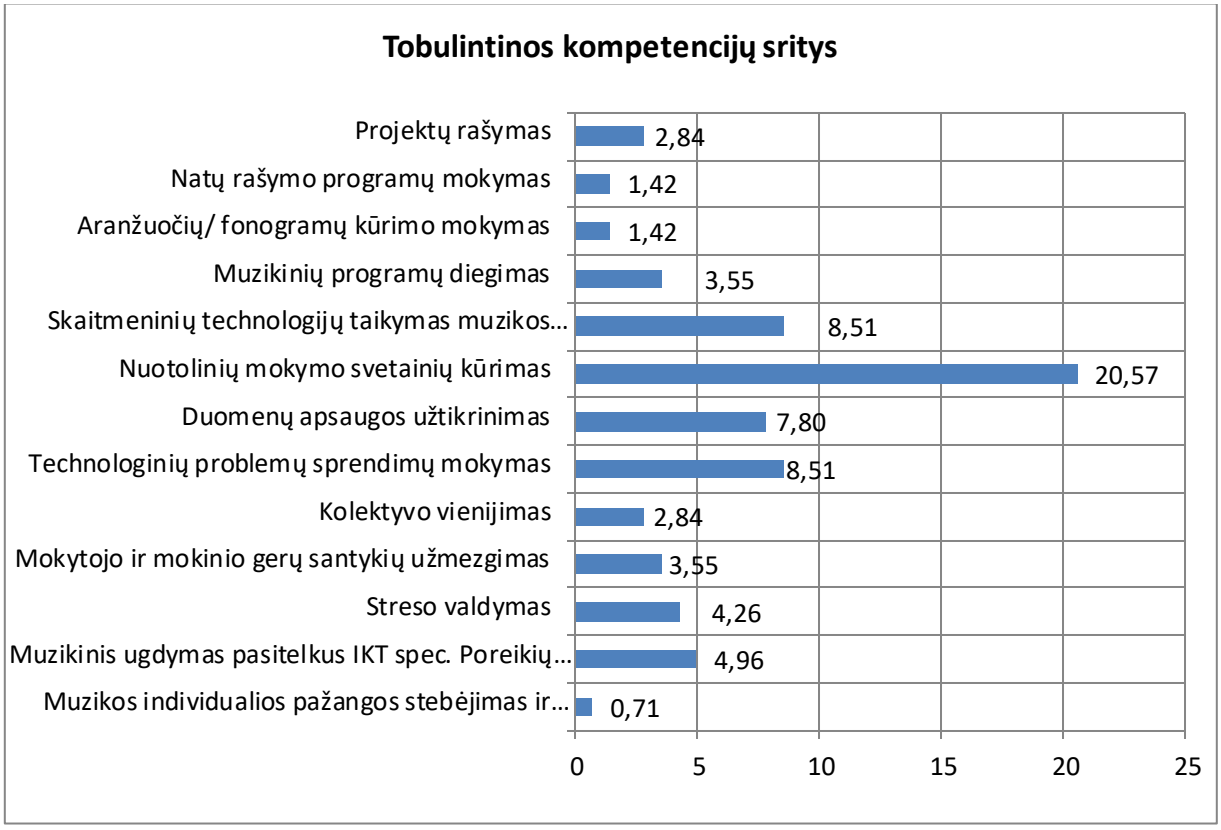

37 pav. Tobulintinos kompetencijų sritys

Apibendrinus muzikos mokytojų išsakytas mintis, kokių tobulintinų kompetencijos temų poreikį jaučia, galima daryti įžvalga, kad dauguma mokytojų (20,6 proc.) norėtų išmokti ar pagilinti jau turimas žinias kaip kurti nuotolines mokymo svetaines. Mokytojai nurodė ir priežastį, kodėl ši tobulintina sritis yra ypač reikalinga, nes dėl susiklosčiusios situacijos šalyje (karantino), mokyklų vadovai reikalauja iš mokytojų, kad mokymosi procesas nenutrūktų ir pamokos mokiniams vyktų nuotoliniu būdu, tačiau muzikos mokytojai susiduria su žinių bei gebėjimų trūkumu, kokiose platformose vykdyti pamokas, kokiais būdais sudominti mokinius, kaip tinkamai pateikti užduotis ir kt. taip pat pabrėžia, kad susiduria su sunkumais, kaip naudotis nuotolinėmis programomis ar spręsti iškilusias technines problemas. Gautus mokytojų atsakymus galima suskirstyti į pagrindines 4 kompetencijų sritis, kuriose mokytojai norėtų tobulėti t.y. 1) profesinės kompetencijos tobulinimas (projektų rašymas, natų rašymo programų mokymasis), aranžuočių bei fonogramų kūrimas bei mokymasis), muzikinių programų diegimas, muzikos individualios pažangos vertinimas.); 2) skaitmeninio raštingumo kompetencijos tobulinimas (skaitmeninių technologijų taikymas muzikos pamokose, muzikinis ugdymas pasitelkus IKT su spec. poreikių turinčiais mokiniais, nuotolinių mokymo svetainių kūrimas, duomenų apsaugos užtikrinimas, technologinių problemų sprendimas); 3) Bendrakultūrinė kompetencija (kolektyvo vienijimas, mokytojo ir mokinio gerų santykių plėtojimas, streso valdymas).

Todėl galima daryti prielaidą, kad nuolatinis kompetencijų tobulinimo poreikis muzikos mokytojų tarpe yra juntamas ir reikalingas.

Apibendrinus visą gyvenimą trunkančio mokymosi ypatumus galima teigti, kad muzikos mokytojai iš ties teigiamai vertina šį procesą, nurodydami, kad tokiu būdu turi galimybę tobulėti, kelti kvalifikaciją, siekti ne tik visuomenės, švietimo sistemos, bet ir išsikeltų asmeninių tikslų įgyvendinimo, taip pat bendrauti ir bendradarbiauti su kitais švietimo atstovais. Mokytojų profesiniam tobulėjimui didelę įtaką daro darbo įstaiga, kurioje dirba bei mokyklos vadovai, kurie pasak daugumos muzikos mokytojų iš tiesų domisi mokytojų poreikiais bei stengiasi sudaryti palankias sąlygas tų poreikių įgyvendinimui. Tačiau svarbu pabrėžti, kad nors ir šiandien yra iš ties gausu galimybių, kur ir kokiomis temomis gilinti turimas žinias ar įgūdžius, bet daugumai vis dar yra sunkiai įveikiama skaitmeninio raštingumo kompetencija.

IŠVADOS

1) Skaitmeninio raštingumo samprata apibrėžiama plačiąja prasme, ne tik mokėjimu naudotis kompiuteriu ir jame esančiomis programomis. Skaitmeninis raštingumas suprantamas kaip žinių, įgūdžių bei gebėjimų visuma apimanti mokėjimą ieškoti, kritiškai vertinti ir atrinkti informaciją skaitmeninėje erdvėje, rastą informaciją bendrinti, saugoti bei dalinti su kitais, spręsti iškilusias technines problemas, užtikrinti duomenų privatumą ir saugumą etiniais ir teisiniais naudojimais. Todėl akivaizdu, kad skaitmeninio raštingumo kompetencija yra neatsiejama nuo kitų kompetencijų, kurios XXI amžiuje yra reikalingos ypač švietimo srityje, norint produktyviai ir tinkamai organizuoti ugdymo procesą.

2) Muzikos mokytojo veikla yra plati ir apimanti daug skirtingų veiklos sričių, kurioms reikalingos vis kitos kompetencijos (bendrosios, profesinės, bendrakultūrinės ir specialiosios kompetencijos). Muzikos mokytojo profesinėje veikloje itin svarbu, kad mokytojas turėtų ne tik gerus specialybinius įgūdžius: išmanytų harmoniją, solfedį, dirigavimo ypatumus, gebėtų dainuoti ir groti bent vienu instrumentu, tačiau labai svarbios ir asmeninės savybės tokios kaip dvasinis turtingumas, pedagoginis pasirengimas ir meistriškumas. XXI amžiuje vis didesnis dėmesys skiriamas muzikos mokytojo skaitmeninio raštingumo kompetencijoms ir jų tobulinimui, nes būtent šios kompetencijos gebėjimų dėka mokytojai gali sukurti neribotas galimybes, kuriomis mokymosi procesas virstų įdomesnis, šiuolaikiškesnis ir artimesnis jaunajai kartai.

3) Atlikus tyrimą nustatyta, kad dauguma muzikos mokytojų skaitmeninį raštingumą supranta kaip mokėjimą veikti įvairiose skaitmeninėse erdvėse, tų erdvių turinio bendrinimo, analizės, refleksijos, kritiško vertinimo, apsaugos, projektavimo ir kūrimo gebėjimą. Kaip rodo gauti rezultatai, mokytojai gana aukštais balais vertina turimus šios kompetencijos gebėjimus. Tai patvirtina ir jų gebėjimų įsivertinimas skirtingose skaitmeninio raštingumo kompetencijos srityse. Geriausiai mokytojams sekasi ieškoti informacijos skaitmeninėje erdvėje, ją kritiškai vertinti, bendrinti ir dalintis su kitais mokytojais ir mokiniais. Muzikos mokytojai yra linkę bendrauti ir bendradarbiauti skaitmeninėje erdvėje, geba patys kurti įvairų formatą pasitelkus skaitmenines technologijas. Išryškėjo ir tai, kad mokytojams gerai sekasi įvertinti savo tobulintinas sritis bei keltis su jais susijusius tikslus. Tačiau rezultatai parodė, kad ne visos skaitmeninio raštingumo kompetencijos sritys muzikos mokytojams sekasi gerai. Paaiškėjo, kad sunkiai sekasi susidoroti su iškilusiais techniniais nesklandumais, mokytojams trūksta žinių ir gebėjimų, kaip apsaugoti savo įrenginius

nuo kenkėjiškų programų bei tuo pačiu apsaugoti asmeninius duomenis, kai šiose srityse muzikos mokytojams kyla sunkumų, tai jiems taip pat nemenkas iššūkis tenka mokyti mokinius kaip atpažinti ir spręsti technines problemas, pritaikyti skaitmenines aplinkas pagal savo poreikius. Todėl išryškėjo muzikos mokytojų poreikis tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją dėl žinių stokos, visuomenės keliamų reikalavimų, iššūkių darbe, ugdytinių interesų bei asmeninių norų tobulėti.

4) Tyrimu nustatyta, kad nuolatinis mokymasis muzikos mokytojams yra iš ties svarbus ir reikšmingas, nes tokiu būdų mokytojai turi galimybę tobulėti, kelti savo kvalifikaciją, siekti užsibrėžtų asmeninių tikslų, bendrauti ir bendradarbiauti. Taip pat mokytojai pabrėžia, kad visą gyvenimą trunkantis mokymasis suteikia galimybę konkuruoti su kitais, nuolat transformuoti žinias, neatsilikti nuo visuomenės keliamų iššūkių. Remiantis tyrimo duomenimis paaiškėjo, kad darbo įstaigose kuriose dirba muzikos mokytojai iš ties yra sudaromos palankios sąlygos profesiniam tobulėjimui, tačiau mokytojai pažymi, kad mokyklose organizuojami kursai/ seminarai ne visuomet atliepia jų poreikius bei interesus, taip pat akcentuoja, kad jiems trūksta stažuočių, edukacinių išvykų, konferencijų, praktinių seminarų, o ypač nuotolinių mokymosi kursų, kurių metu galėtų tobulinti tam tikrus gebėjimus. Kaip bene svarbiausią tobulintiną kompetenciją muzikos mokytojai išskyrė skaitmeninio raštingumo kompetenciją, kuri ypač šiame laikotarpyje, kuomet Lietuvoje yra paskelbtas karantinas, yra labai svarbi dėl susiklosčiusios padėties tiek visuomenėje, tiek švietimo srityje, nes mokytojams yra keliami reikalavimai mokymosi procesą vykdyti nuotolinių būdu, o tam kad viskas vyktų sklandžiai, mokytojai susiduria su nemenkais iššūkiais.

REKOMENDACIJOS

Aukštosioms mokykloms bei kolegijoms rengiančioms mokytojus:

- į pedagogikos studijų programas įtraukti skaitmeninio raštingumo kursą.

Muzikos mokytojams:

- nebijoti ir bandyti savarankiškai organizuoti ugdymo procesą pasitelkiant skaitmenines technologijas;
- savarankiškai domėtis bei aktyviai įsitraukti ne tik darbo įstaigoje bet ir už jos ribų į organizuojamus renginius, praktinius užsiėmimus, nuotolinius kursus, kurių metu būtų galimybė tobulinti turimas kompetencijas;
- bendrauti ir bendradarbiauti su kitais muzikos mokytojais skaitmeninėje erdvėje esančiose platformose (forumuose, muzikos mokytojų grupėse) ir aktyviai dalintis savo įžvalgomis, patirtimi, įvairiais metodais, esant reikalui padėti ar paprašyti pagalbos, nes tokiu būdu būtų puiki galimybė tobulinti skaitmeninio raštingumo gebėjimus.

Mokyklų vadovams:

- užtikrinti skaitmeninio raštingumo specialisto pagalbą mokykloje;
- ieškoti, sudaryti sąlygas ir skatinti muzikos mokytojus vykti į stažuotes, kurių metu galėtų tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją bei esant poreikiui kitas kompetencijas.

Muzikos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančioms institucijoms:

- vykdyti tyrimus skaitmeninio raštingumo tema ir atsižvelgiant į gautus rezultatus organizuoti atitinkamus užsiėmimus;
- kurti nuotolinius mokymosi kursus muzikos mokytojams;
- organizuoti praktinius užsiėmimus skaitmeninio raštingumo tobulinimui.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Airošius, N. Ignatova, N. Kaminskaitė, U. (2010). Skaitmeninė kompetencija ir skaitmeniniai žaidimai ugdymo procese. LINKED projekto patirtis. [žiūrėta 2019-05-21]. Prieiga per internetą: mo.emokykla.lt/metodika/Metodiniai%20darbai/Skaitmeninis%20FINAL_portalui.pdf .
2. Augustinaitis, A. (2004). Žinių visuomenės raštingumas. *Informacijos mokslai, 31*, 18-27.
3. Ala-Mutka, K., Punie, Y., & Redecker, C. (2008). Digital competence for lifelong learning. *Institute for Prospective Technological Studies (IPTS), European Commission, Joint Research Centre. Technical Note: JRC, 48708*, 271-282.
4. American Library Association. (2000). Information literacy competency standards for higher education. [žiūrėta 2019-06-03]. Prieiga per internetą: https://repository.arizona.edu/handle/10150/105645 .
5. Anderson Cheryl A. Computer Literacy: Rationale, Definition and Practices. Paper presented at a Satellite Teleconference on Microcomputers in Education. ERIC ED228983. 1983 [žiūrėta 2019-03-21]. Prieiga per internetą: http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED228983.pdf.
6. Andriuškevičienė, D., Gnaur, J., Gudauskas, R., Ramanauskienė, S., Tamulevičius, A. (2003). *Kvalifikacijų analizės vadovas*. Vilnius: Agora.
7. Andriekienė, R. M., Anužienė, B. (2006). Andragoginiai kompetencijų tobulinimo aspektai tęstiniame profesiniame mokyme. Monografija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
8. Bawden, D. (2001). Information and digital literacies: a review of concepts. *Journal of documentation*, 57(2), 218-259.
9. Breivik, P. S. (2005). Information literacy. Change.
10. Bruce Ch. S. *Information literacy as a catalyst for educational change: a background paper*. White Paper prepared for *UNESCO*, the U.S. National Commission on Libraries and Information Science, and the National Forum on Information Literacy, for use at the Information Literacy Meeting of Experts, Prague, The Czech Republic. 2002 [žiūrėta 2019-02-06.] Prieiga per internetą: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.113.3967&rep=rep1&type=pdf.

11. Dagienė, Valentina, Drenoyianni, Helen, Jevsikova, Tatjana, & Stergioulas, Lampros. (2007). Skaitmeninis raštingumas pradiniame ugdyme. Kompiuterininkų Dienos - 2007: Konferencija "IKT Mokykloje",163-171.
12. Damaševičienė, J., Strakšienė, D., & Urniežius, R. (2009). Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis: muzikos pedagogų požiūrio diagnostika. *Jaunųjų mokslininkų darbai,* (4), 106-112.
13. Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D., ... & Railienė, A. (2011). Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos analizė [žiūrėta 2019-09-21] Prieiga per internetą: http://www.upc. smm. lt/projektai/perkva/naujienos/PKT_analize_120105.
14. Carr, D. (2000). Professionalism and Ethics in Teaching. London: Routledge.
15. Chrapačienė, N. (2009). *Muzikos pedagogų kvalifikacijos bei profesinių kompetencijų plėtojimo tendencijos tęstiniame mokyme* (Doctoral dissertation, Šiauliai University).
16. Česonytė, J. (2012). *Pedagogų IKT kompetencija ir jos raiška profesinėje veikloje* (Doctoral dissertation, Vytautas Magnus University).
17. Čiužas, R. (2013). *Mokytojo kompetencijos: Profesinio meistriškumo siekis*. Vilnius: Edukologija.
18. Europos Sąjungos Švietimo taryba. (2007, 2008, 2009). [žiūrėta 2019-05-26]. Prieiga per internetą: http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles.pdf.
19. Gaižauskaitė, I., Mikėnienė, S. (2014). Socialinių yrimų metodai: apklausa. Vilnius: Mykolo Romerio Universitetas.
20. Gapšytė, G., & Bankauskienė, N. (2016). Muzikos pedagogo kompetencijų raiška. *Socialinis ugdymas*, 42(1).
21. Girdzijauskienė, R. (2008). Muzikos mokytojo profesinės kompetencijos ypatumai. *Tiltai. Priedas,* Tiltai. Priedas. 2008, Nr. 37, p. 5-12. ISSN 1648-3979.
22. Gedvilienė, G., Kankevičienė, L. (2012). Kolegijų dėstytojų skaitmeninio raštingumo gebėjimai. ALYTUS COLLEGE 55.
23. Gedvilienė, G., & Kankevičienė, L. (2014). Informacinės visuomenės technologijos ir jų kaita švietimo sistemoje. Versus aureus.
24. Gedvilienė, G., Karasevičiūtė, S. (2012). Suaugusiųjų požiūris į IKT žinių visuomenėje. ALYTUS COLLEGE, 67.
25. Harvey, M. W., Yssel, N., Bauserman, A. D., & Merbler, J. B. (2010). Preservice teacher preparation for inclusion: An exploration of higher education teacher-training institutions. *Remedial and Special Education, 31*(1), 24-33.

26. Henrich R., Molenda M., Russell J., Smaldino S. (1999). Instructional media and technologies for learning (6th ed.). Columbus, OH: Prentice Hall/Merrill.
27. Hobbs R (2006a) Reconceptualizing media literacy for the digital age. In: Martin A and Madigan D (eds) Digital Literacies for Learning. London: Facet, 99–109.
28. Hoffman, M., & Blake, J. (2003). Computer literacy: Today and tomorrow. *Journal of Computing Sciences in Colleges,* 18(5), 221-233.
29. Įsakymas dėl reikalavimų mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaitmeninio raštingumo programos aprašo patvirtinimo (2018) [žiūrėta 2019-03-12]. Prieiga per internetą:https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/599d489078af11e89188e16a6495e98c?jfwid=q8i88m58y2.
30. Jegelevičienė, V., & Prakapas, R. (2018). Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų kompetencijų tobulinimo(si) poreikio ir turinio analizė.
31. Jovaiša L. (2007). Enciklopedinis edukologijos žodynas. Vilnius: Gimtasis žodis.
32. Jucevičienė, P., Bankauskienė, N. Urbonaitė-Šlyžiuvienė, D. (2005). Pedagogų rengimas ir IKT diegimo Lietuvos švietime aspektu: mokslinio tyrimo ataskaita: edukologijos mokslai. Kauno technologijos universitetas. – Kaunas. [žiūrėta 2019-02-12]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/Pedagogu%20rengimo%20IKT%20diegimo%20Lietuvos%20svietime%20aspektu%20tyrimo%20ataskaita.pdf
33. Jurašaitė E. (2004). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos: struktūra, modelių realizavimas, įvertinimas: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, edukologija (07S) / Vilniaus pedagoginis universitetas.
34. Kardelis, K. (2002). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Kaunas: JUDEX.
35. Kardelis, K. (2005). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Lucilijus.
36. Karpat, A. (2011). Digital Literacy in Education. UNESCO Institute for Informaton Technologies in Educaton , 1-12.
37. Knobel, M. (2008). *Digital literacies: Concepts, policies and practices* (Vol. 30). Peter Lang.
38. Kompiuterinis raštingumas: ECDL pagrindai: mokomoji medžiaga / Lietuvos kompiuterininkų sąjunga, Informacinių technologijų institutas; [projekto vadovas Eugenijus Telešius].. Vilnius: Žara, 2001.
39. Krumsvik, R. J. (2008). Situated learning and teachers' digital competence. *Education and Information Technologies,* 13(4), 279-290
40. Krumsvik, R. J. (2011). Digital competence in the Norwegian teacher education and schools. *Högre utbildning, 1*(1), 39-51.

41. Laužackas, R. (2005). Profesinio rengimo metodologija: monografija.
42. Laužackas, R., Gedvilienė, G., Tūtlys, V., & Juozaitienė, D. (2008). Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai. *Pedagogika*, 29-44.
43. Lasauskienė, J. (2010). Muzikos mokytojo veikla ir kompetencijos. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
44. Lasauskienė, J. (2011). Muzikos mokytojo kompetencijos Europos kvalifikacijų sandaroje. *Pedagogika*, (102), 116-123.
45. Laužackas, R., Dienys, V. (2004). *Profesijos mokytojų strateginių kompetencijų nustatymo ir jų kvalifikacijos tobulinimosi modulių rengimo metodika*. Vilnius: profesijos mokymo metodikos centras.
46. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (2007). Patvirtintas LR ŠMM 2007 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. X-1065 [žiūrėta 2019-09-08]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=295408.
47. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo aprašymas (2017). Žiūrėta [2019-10-11]. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/profesinis-mokymas/aprasymas>.
48. Lietuvos respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo Nr. VIII-822 pakeitimo. Žiūrėta [2019-09-08]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ce0399a00cd411e497f0ec0f2b563356.
49. Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos 2003 – 2007. [žiūrėta 2019-05-28]. Prieiga per internetą. : https://www.smm.lt/uploads/documents/Veikla_strategija/2003_2012_metu_Valstybin_%20svietimo_strategija/svietimo.gaires.pdf.
50. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įsakymas *DĖL MOKYTOJO PROFESIJOS KOMPETENCIJOS APRAŠO PATVIRTINIMO*. Žiūrėta [2018-04-12]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.291726.
51. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo (2008). Žiūrėta [2019-10-11]. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6B394D036999/FsXiKxlsVd.
52. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas (2011). [Žiūrėta 2019–08-02]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=.
53. Markauskaitė, L., & Dagienė, V. (2004). Kompiuterinio raštingumo samprata Lietuvos švietime. Informacijos mokslai, 31, 55-72.

54. Mažeikienė N., Liukinevičienė L., Šaparnienė D. ir kt. (2008). Informacinių gebėjimų ugdymas. Mokomoji knyga. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
55. Martin A (2006) Literacies for the digital age. In: Martin A and Madigan D (eds) Digital Literacies for Learning. London: Facet, 3–25.
56. Martín, A. G., & Tyner, K. (2012). Media education, media literacy and digital competence. *Comunicar: Revista Científica de Comunicación y Educación*, *19*(38), 31-39.
57. *Pagrindinės mokyklos muzikos mokytojo rengimo standartas.* Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-1872/A1- 209 [žiūrėta 2019-07-25. Prieiga per internetą: https://www.kpmpc.lt/kpmpc/wp-content/uploads/2015/12/Pagrindines-mokyklos-muzikos-mokytojo.pdf .
58. Profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai (2007). Patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. ISAK- 591 [žiūrėta 2019-10-12]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.295381/WZYnSaITVf.
59. VšĮ Efektyvaus valdymo sprendimų centras. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtros (II etapas) projektas: pedagogo profesijos kompetencijų aprašas, 2015 . SFMIS NR. VP1-2.2.-ŠMM-02-V-01-009.
60. Pukelis, K. Gebėjimas, kompetencija, mokymosi/studijų rezultatas, kvalifikacija ir kompetentingumas: teorinė dimensija // Aukštojo mokslo kokybė. – 2009, nr. 6, p. 12-35. [žiūrėta 2019-05-31]. Prieiga per internetą: http://skc.vdu.lt/downloads/amk_6/qhe_2009_012_035.pdf
61. Richter, D., Kunter, M., Klusmann, U., Lüdtke, O., & Baumert, J. (2014). Professional development across the teaching career: Teachers' uptake of formal and informal learning opportunities. *In Teachers' Professional Development* (pp. 97-121). Brill Sense. [žiūrėta 2019-10-11]. Prieiga per internetą: https://brill.com/view/book/edcoll/9789462095366/BP000008.xml.
62. Rinkevičius, Z. (2009). Ką reiškia mokyti muzikos? Metodinė knyga. Klaipėda: Druka.
63. Sabaliauskas, S., Poteliūnienė, S., Česnavičienė, J., Juškevičienė, A. (2018). Dalykinių kompetencijų tobulinimo poreikio ir turinio analizė. Ugdymo plėtotės centras.
64. Shoshani, A., & Eldor, L. (2016). The informal learning of teachers: Learning climate, job satisfaction and teachers' and students' motivation and well-being. *International Journal of Educational Research*, 79, 52-63.

65. Son, J. B., Robb, T., & Charismiadji, I. (2011). Computer literacy and competency: A survey of Indonesian teachers of English as a foreign language. *Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal (CALL-EJ)*, 12(1), 26-42.
66. *Standarts for the award of Qualified Teacher Status*. Handbook of guidance. Accompanies Qualified to teach, the Professional Standarts for Qualified Teacher Status and Requirements for Initial Teacher Trainin, 2005.
67. Stasiūnaitienė, E., Fokienė, A. ir Kaminskienė, L. (2010). *Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų pripažinimas: patirtis ir tendencijos*. Kaunas: VDU.
68. Šečkuvienė H. (2004). Vaiko muzikinių gebėjimų ugdymas. Mokslinis metodinis leidinys. Vilnius: VPU leidykla.
69. Švietimo ir mokslo ministerija. Medijų ir informacinis raštingumas Lietuvoje: laikas keisti požiūrį? [žiūrėta 2019-07-25]. Prieiga per internetą: http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2012/12/Medijų-ir-informacinis-raštingumas-Lietuvoje-laikas-keisti-požiūrį.pdf.
70. Švietimo ir mokslo ministerija (2019). Švietimo būklės apžvalga 2019. *Vilnius: švietimo aprūpinimo centras.*
71. Tang, C. M., & Chaw, L. Y. (2016). Digital Literacy: A Prerequisite for Effective Learning in a Blended Learning Environment?. *Electronic Journal of E-learning*, 14(1), 54-65.
72. Targamadzė, A., Petrauskienė, R. (2008). Nuotolinių studijų kokybė technologijų kaitos sąlygomis // Aukštojo mokslo kokybė. – 2008, nr. 5, p. 74-93. [žiūrėta 2019-04-05]. Prieiga per internetą: http://skc.vdu.lt/downloads/zurnalo_arch/amk_5/qhe_2008_074_093.pdf.
73. Ugdymo plėtotės centras (2012). Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija. [žiūrėta: 2019-10-21]. Prieiga per internetą: https://www.upc.smm.lt/naujienos/pkt/koncepcija.php.
74. Ugdymo plėtotės centras (2014). Rekomenduojamos kvalifikacijos tobulinimosi formos. [žiūrėta: 2019-10-07]. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/naujienos/nuostatai/1_priedas.doc.
75. Vaičiūnienė, V., & Gedvilienė, G. (2009). Informacinio raštingumo dimensija siekiant mokymosi kokybės universitetinėse studijose. *Pedagogika*, 105-111.
76. Vaičiūnienė, V., Mažeikienė, V., & Valūnaitė Oleškevičienė, G. (2013). Social Media in Adult Education. *Vilnius: Mykolas Romeris University*.
77. Vaičiūnienė, V., & Mažeikienė, V. (2017). Media litercy and information literacy: conceptual convergence into a composite notion of MIL.

SANTRAUKA

Tema – muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo kompetencijos visą gyvenimą trunkančio mokymosi kontekste.

Temos aktualumas – mokytojai aktyviai naudojasi informacinėmis priemonėmis, kuriomis įgyja bei perduoda įvairias žinias, tačiau šiomis dienomis gebėti tinkamai naudotis skaitmeniniais ištekliais reikia turėti įgūdžių – šios srities raštingumą. Skaitmeninis raštingumas yra įvardijamas kaip viena iš pagrindinių kompetencijų informaciniame amžiuje. Plečiantis technologijoms bei jų panaudojimo galimybėms, atsiranda naujų gebėjimų, o kad būtų galima sklandžiai ir laisvai dirbti su naujausiomis technologijomis, svarbu, kad mokytojų skaitmeninio raštingumo gebėjimai būtų dinamiški ir reguliariai koreguojami. Todėl labai svarbus mokytojų nuolatinis tobulinimasis.

Problema – apibendrinama šiais klausimais: muzikos mokytojų vertinimu, kokiomis skaitmeninio raštingumo kompetencijomis jie pasižymi? kokias kompetencijas muzikos mokytojams reikia tobulinti ir kokiais būdais?

Objektas – muzikos mokytojų skaitmeninis raštingumas.

Tikslas – atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į jų skaitmeninių kompetencijų ypatumus mokymosi visa gyvenimą kontekste.

Uždaviniai:

1) Apibrėžti skaitmeninio raštingumo sampratą;
2) Išanalizuoti muzikos mokytojo profesinės kompetencijos charakteristikas;
3) Atskleisti muzikos mokytojų skaitmeninio raštingumo kompetencijų ypatumus;
4) Atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į skaitmeninio raštingumo kompetencijų tobulinimo galimybes.

Tyrimo metodai: Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė; Anketinė apklausa; Statistinė duomenų analizė naudojant SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) kompiuterinę programinę įrangą.

Pagrindinės išvados: Skaitmeninis raštingumas suprantamas kaip žinių, įgūdžių bei gebėjimų visuma apimanti mokėjimą ieškoti, kritiškai vertinti ir atrinkti informaciją skaitmeninėje erdvėje, rastą informaciją bendrinti, saugoti bei dalinti su kitais, spręsti iškilusias technines problemas, užtikrinti duomenų privatumą ir saugumą etiniais ir teisiniais naudojimais. Geriausiai mokytojams sekasi ieškoti informacijos skaitmeninėje erdvėje, ją kritiškai vertinti, bendrinti ir dalintis su kitais mokytojais ir mokiniais. Tačiau sunkiai sekasi susidoroti su iškilusiais techniniais nesklandumais, mokytojams trūksta žinių ir gebėjimų, kaip apsaugoti

savo įrenginius nuo kenkėjiškų programų bei tuo pačiu apsaugoti asmeninius duomenis. Todėl išryškėjo muzikos mokytojų poreikis tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją. Darbo įstaigose kuriose dirba muzikos mokytojai yra sudaromos palankios sąlygos profesiniam tobulėjimui, tačiau mokytojai pažymi, kad mokyklose organizuojami kursai/ seminarai ne visuomet atliepia jų poreikius bei interesus, taip pat akcentuoja, kad jiems trūksta stažuočių, edukacinių išvykų, konferencijų, praktinių seminarų, o ypač nuotolinių mokymosi kursų, kurių metu galėtų tobulinti tam tikrus gebėjimus.

Raktiniai žodžiai: muzikos mokytojas, skaitmeninis raštingumas, kompetencija, nuolatinis mokymasis.

SUMMARY

Topic – music teachers' digital literacy competence in the context of lifelong learning.

The relevance of the topic – teachers are actively using information tools to acquire and transfer a variety of knowledge, but these days it is necessary to have the skills to use digital resources properly - literacy in this field. Digital literacy is identified as one of the key competencies in the information age. As technologies and their applications expand, new skills emerge, it is important that teachers' digital literacy skills are dynamic and regularly adjusted in order to work smoothly and freely with the latest technologies. Therefore, the continuous improvement of teachers is very important.

Problem – the problem can be summarized in the following questions: according to the teachers, what digital literacy competencies do they have? What competencies do music teachers need to develop and in what ways?

Object – music teachers' digital literacy.

Aim – reveal the attitude of music teachers to the peculiarities of their digital competences in the context of lifelong learning.

Tasks:

1) Define the concept of digital literacy;

2) Analyze the characteristics of music teacher professional competences;

3) Reveal the peculiarities of music teachers' digital literacy competencies;

4) Reveal the attitude of music teachers to the possibilities of improving digital literacy competencies.

Research methods: Analysis of scientific literature and documents; Questionnaire; Statistical data analysis using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) computer software.

Key findings: Digital literacy is understood as the totality of knowledge, skills, and abilities, including the ability to search, critically evaluate and select information in the digital space, share, store and summarize found information, solve technical problems, ensure data privacy and security through ethical and legal uses. Teachers are best at searching for information in the digital space, critically evaluating, summarizing and sharing it with other teachers and students. However, it is difficult to deal with technical problems, and teachers lack the knowledge and skills to protect their devices from malware and at the same time protect personal data. Therefore, the need for music teachers to improve their digital literacy competencies has emerged. Workplaces where music teachers work provide favorable conditions for professional development, but teachers note that courses/seminars organized in schools do not always meet their needs and interests, and emphasize that they lack

internships, educational trips, conferences, workshops, and especially distance learning courses that could improve certain skills.
Keywords: music teacher, digital literacy, competence, lifelong learning

PRIEDAI

1 priedas

Gerb. muzikos Mokytojai,

esu Justė Šalnaitė, Mykolo Romerio Universiteto (MRU) edukacinių technologijų valdymo karjeros specializacijos magistro studijų studentė. Atlieku tyrimą, kurio tikslas – atskleisti muzikos mokytojų požiūrį į jų skaitmeninio raštingumo kompetencijų ypatumus mokymosi visa gyvenimą kontekste. Anketa yra anoniminė, gauti duomenys bus panaudoti rengiant magistro darbą.

Jūsų nuoširdūs atsakymai man labai svarbūs!

Jei iškiltų klausimų, prašome kreiptis elektroniniu paštu:
jusalnaite1@stud.mruni.eu

I. Skaitmeninis raštingumas

1. **Koks iš žemiau pateiktų apibrėžimų geriausiai atspindi skaitmeninio raštingumo sampratą?** (*Pasirinkite tik vieną apibūdinimą ir prie jo pažymėkite X*)

Sampratos apibrėžimas	**Pasirinkto atsakymo žymėjimo vieta**
Skaitmeninis raštingumas – mokėjimas dirbti kompiuteriu, gebėjimas taikyti informacinių technologijų priemones kasdieniame gyvenime.	
Skaitmeninis raštingumas – sistemingos žinios apie informacijos technologiją bei jos taikymo įgūdžius, kurie leidžia saugiai ir tvirtai jaustis bei atsakingai dirbti su kompiuterine technika ir taikomosiomis programomis.	
Skaitmeninis raštingumas – gebėjimų visuma, reikalaujanti, kad asmuo atpažintų reikalingą informaciją ir gebėtų kritiškai vertinti ir veiksmingai naudoti.	
Skaitmeninis raštingumas – gebėjimas veikti įvairiose informacinių ir komunikacinių technologijų aplinkose, šių aplinkų turinio prieigos, tvarkymo, analizės, refleksijos, kritiško vertinimo, supratimo, turinio projektavimo ir kūrimo gebėjimai.	

2. **Nuo 1 iki 10 įvertinkite savo skaitmeninio raštingumo kompetenciją, kai 1 reiškia visiškai nekompetentingas, o 10 – labai kompetentingas. (***įrašykite skaičių***)**

3. **Kaip vertinate savo skaitmeninio raštingumo gebėjimus skirtingose srityse:**
(*Prie kiekvieno teiginio pasirinkite Jums tinkamą atsakymo variantą ir pažymėkite X)*

Kompetencijos sritis: ***1)informacijos valdymo gebėjimai***	**Labai gerai**	**Gerai**	**Patenkinamai**	**Silpnai**	**Nemoku/ negebu**

Naršymas/ informacijos paieška ir atranka (Naršyti internete ir ieškoti informacijos, aiškiai apibrėžti informacijos poreikius, rasti reikiamą informaciją, tikslingai pasirinkti patikimus šaltinius, pereiti iš vieno interneto šaltinio į kitą, kurti savas informacijos paieškos strategijas).					
Informacijos vertinimas (Kritiškai vertinti informacijos šaltinių patikimumą. Rinkti informaciją, ją apdoroti, analizuoti, kritiškai įvertinti ir atrinkti)					
Informacijos įrašymas ir prieinamumas (valdyti ir saugoti turinį bei informaciją taip, kad ją būtų lengva pasiimti, taip pat sisteminti informaciją ir duomenis).					

Kompetencijos sritis: *2)komunikavimo gebėjimai*	**Labai gerai**	**Gerai**	**Patenkinamai**	**Silpnai**	**Nemoku/ negebu**
Bendravimas pasitelkus skaitmenines technologijas **(**Bendrauti su mokiniais, mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, tėvais (globėjais, rūpintojais) ir kitais pasitelkus įvairius skaitmeninius įrenginius ir taikomąsias programas. Žinoti, kaip kuriami, siunčiami ir saugomi skaitmeniniai pranešimai (žinutės ir elektroninio pašto laiškai). Naudoti tinkamus bendravimo skaitmeninėmis priemonėmis būdus (pvz., *Skype*, el. paštą, *Moodle* ir t. t.).					
Informacijos ir turinio bendrinimas (Dalytis su kitais rastos informacijos vieta ir turiniu, įvairaus formato rinkmenomis (pvz., išsiunčiant el. laišką su priedu, įkeliant į virtualią erdvę nuotraukas ir pan.).					
Pilietiškumas internete (Pasitelkus skaitmenines technologijas dalyvauti visuomenės gyvenime, įsitraukti į interneto bendruomenes.					
Bendradarbiavimas internete (Bendradarbiaujant (pvz., kuriant dokumentą, minčių žemėlapį, projektą) naudotis aplinkų, skirtų bendrauti nuotoliniu būdu, galimybėmis (pvz., skelbimų lentų, vikio technologijų, debesų technologijų) .					
Tinklo etiketas (Išmanyti elgesio normas, taikomas bendraujant internete (virtualioje erdvėje); žinoti skirtingų kultūrų bendravimo ypatumus. Taikyti veiksmingas netinkamo elgesio atpažinimo strategijas, numatyti savo elgesį elektroninių patyčių atveju).					
Skaitmeninės tapatybės valdymas (Sukurti vieną ar kelias skaitmenines					

tapatybes ir jas tikslingai pritaikyti savo veikloje. Gebėti valdyti ir apsaugoti savo skaitmenines tapatybes).					

Kompetencijos sritis: ***3)skaitmeninio turinio kūrimo gebėjimai***	**Labai gerai**	**Gerai**	**Patenkinamai**	**Silpnai**	**Nemoku/ negebu**
Įvairių formatų turinio kūrimas pasitelkus skaitmeninę daugialypę terpę ir technologijas (Kurti įvairių formatų, įskaitant daugialypę terpę, turinį. Noriai bendradarbiauti kuriant skaitmeninį turinį (tekstus, iliustracijas, garso, vaizdo įrašus ir kita). Išreikšti save kūrybiškai naudojant skaitmenines technologijas).					
Autorių teisės ir licencijos (Žinoti, kad skaitmeninis turinys ir programinė įranga saugomi autorių teisių ir jiems taikomos skirtingos licencijos. Teisėtai naudotis interneto ištekliais, programine įranga, kitų autorių intelektine nuosavybe. Savo sukurtam turiniui taikyti skirtingas licencijas)					
Kompetencijos sritis: ***4)saugumo užtikrinimo gebėjimas***	**Labai gerai**	**Gerai**	**Patenkinamai**	**Silpnai**	**Nemoku/ negebu**
Programinės ir aparatinės įrangos apsauga (Suprasti, kokia rizika ir kokios grėsmės kyla internete. Apsaugoti savo įrenginius nuo kenkėjiškų programų (šnipinėjimo, virusų ir pan.). Imtis veiksmų, padedančių mažinti riziką ir grėsmes, kylančias internete (apsaugos programų diegimas, atnaujinimas, slaptažodžių naudojimas, atsarginių kopijų darymas ir pan.).					
Asmens duomenų apsauga (Laikytis asmens duomenų teikimo kitiems taisyklių. Apsaugoti save ir kitus nuo galimų įvairių elektroninių patyčių formų (pvz., įžeidinėjimo, šmeižimo, persekiojimo internete, apsimetimo kitu asmeniu, asmeninės informacijos ar duomenų neteisėto viešinimo ir pan.) .					
Sveikatos ir aplinkos saugojimas (Naudojant skaitmenines technologijas laikytis saugaus darbo taisyklių, nusakyti mankštos svarbą sveikatai. Tinkamai susikurti darbo vietą. Įvardyti sveikatai kenksmingus darbo kompiuteriu veiksnius ir paaiškinti, kaip galima sumažinti jų neigiamą poveikį.					
Kompetencijos sritis: ***5) skaitmeninio mokymo ir mokuosi gebėjimai***	**Labai gerai**	**Gerai**	**Patenkinamai**	**Silpnai**	**Nemoku/ negebu**
Skaitmeninių išteklių naudojimas (Pasirinkti, kurti naujus, keisti esamus, tinkamai naudoti ugdymui, apsaugoti ir dalytis skaitmeniniais ištekliais).					
Inovatyvus ir kūrybiškas skaitmeninių technologijų naudojimas (Kūrybiškai naudoti					

skaitmenines technologijas mokymo procese: planuoti išteklius ir veiklas, organizuoti procesą, pasirinkti tinkamus metodus, konsultuoti mokinius nuotoliniu būdu).					
Mokinių skaitmeninės kompetencijos plėtojimas (Ugdant mokinių skaitmeninę kompetenciją tinkamai parinkti mokymosi veiklas, užduotis. Plėtoti mokinių gebėjimus ieškoti informacijos, kritiškai įvertinti informacijos ir jos šaltinių tinkamumą ir patikimumą. Skatinti mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą skaitmeninėje erdvėje).					
Mokinių skaitmeninio raštingumo problemų sprendimas (Mokyti mokinius atpažinti ir spręsti technines problemas; pritaikyti skaitmenines aplinkas pagal savo poreikius; įsivertinti skaitmeninio raštingumo poreikius ir savarankiškai tobulinti skaitmeninę kompetenciją).					
Vertinimas (Naudoti skaitmenines vertinimo priemones mokinių pasiekimų stebėsenai, pažangos vertinimui ir įsivertinimui).					
Kompetencijos sritis: *6)* Skaitmeninio raštingumo problemų sprendimo gebėjimas	**Labai gerai**	**Gerai**	**Patenkinamai**	**Silpnai**	**Nemoku/ negebu**
Techninių problemų sprendimas (Identifikuoti kilusias technines problemas ir jas spręsti, prireikus kreiptis kvalifikuotos pagalbos).					
Poreikių ir technologinių sprendimų nustatymas (Identifikuoti savo poreikius ir juos susieti su galimais sprendimais.					
Skaitmeninio raštingumo kompetencijos tobulinimas (Įvertinti, kokias savo žinias ir kokius gebėjimus reikia tobulinti.					
Profesinis tobulėjimas (Profesiniam tobulėjimui naudoti interneto mokymo priemones).					

4. Ar jaučiate poreikį tobulinti skaitmeninio raštingumo kompetenciją? Kodėl?

.....
.....
.....
.....
.....

II. Mokymasis visą gyvenimą

5. Ką Jums reiškia mokymasis visą gyvenimą? (*Pasirinkite Jums tinkamą variantą ir pažymėkite X. Galimas ne vienas pasirinkimas)*

Eil. Nr.	Teiginiai	X žymėjimo vieta
1.	Jaustis visada jaunu;	

2.	Galimybę tobulėti;	
3.	Galimybę kelti savo kvalifikaciją;	
4.	Galimybę būti naudingu;	
5.	Galimybę siekti asmeninių užsibrėžtų tikslų;	
6.	Galimybę išsaugoti darbo vietą;	
7.	Bendravimą ir bendradarbiavimą;	
8.	Kita (rašykite).	

6. **Kaip manote, ar įstaigoje, kurioje dirbate Jums sudaromos sąlygos tobulinti savo profesinę kvalifikaciją?** (*Prie kiekvieno teiginio pasirinkite Jums tinkamą atsakymo variantą ir pažymėkite X).*

Teiginiai	Visiškai Sutinku	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Mokykloje dažnai organizuojami įvairūs seminarai, kursai.					
Mokykloje pateikiama informacija apie kvalifikacijos tobulinimo renginius už mokyklos ribų.					
Mokykloje pakanka metodinės medžiagos (muzikinės, meninės literatūros).					
Mokyklos vadovai skatina, konsultuoja, domisi mokytojų tobulėjimu.					
Vadovai visada sudaro sąlygas vykti kursus, seminarus.					
Vadovai ieško, skiria lėšų mokytojų tobulinimuisi.					

7. **Kaip dažnai turite galimybę tobulinti kvalifikaciją šiais būdais/formomis?** (*Prie kiekvieno teiginio pasirinkite Jums tinkamą atsakymo variantą ir pažymėkite X).*

Tobulinimosi formos/būdai	**Niekada**	**Kelis kartus per 3 metus**	**Kartą per metus**	**Kartą per mėnesį**	**Kartą per savaitę**
Seminarai;					
Kursai;					
Konferencijos;					
Stažuotės;					
Projektinė veikla;					
Tarpinstitucinis bendradarbiavimas;					
Edukacinės išvykos.					

8. Įvardinkite, kokių kvalifikacijos tobulinimosi formų/ būdų bei temų poreikį jaučiate?

.....
.....
.....

9. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas:

- iki 5 metų ☐
- nuo 6 iki 10 metų ☐
- nuo 11 iki 15 metų ☐
- 16 metų ir daugiau ☐

10. Kvalifikacinė kategorija:

- mokytojas ☐
- vyr. mokytojas ☐
- mokytojas metodininkas ☐
- mokytojas ekspertas ☐

11. Amžius:

- iki 24 m. ☐
- 25 – 29 m. ☐
- 30 – 39 m. ☐
- 40 – 49 m. ☐
- 50 – 59 m. ☐
- 60 m. ir daugiau ☐

12. Jūsų mokyklos vietovė:

- miestas ☐
- miestelis ☐
- kaimas ☐

13. Lytis:

- vyras ☐
- moteris ☐

Dėkoju už bendradarbiavimą!